

ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

Mecseknádasdi

Schlossgarten Óvoda és Bölcsőde

Schlossgarten Kindergarten und Kinderkrippe Nadasch

2020.szeptember

Mecseknádasdi

Schlossgarten

Óvoda és Bölcsőde

Tartalom

AZ ÓVODA ADATAI.....	3
Óvodánk jellemzői.....	4
Die Merkmale unseres Kindergartens.....	6
1 Az óvoda feltételrendszere	8
1.1 <i>Az óvoda személyi feltétele.....</i>	8
1.2 <i>Tárgyi feltételek</i>	9
2 Az óvoda átfogó, globális nevelési terve	12
2.1 <i>Óvodánk csoportszerkezete.....</i>	12
2.2 <i>Az óvodai élet megszervezésének elvei</i>	13
2.2.1 <i>Óvodánk nevelési célja, óvodaképünk.....</i>	15
2.2.2 <i>Das Erziehungsziel unseres Kindergartens, unser Kindergartenbild.....</i>	16
2.3 <i>Óvodánk fő feladatai.....</i>	18
2.3.1 <i>Egészséges életmód alakítása.....</i>	18
2.3.2 <i>Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....</i>	24
2.3.3 <i>Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása</i>	28
2.3.4 <i>Német nemzetiségi óvodai nevelés irányelvei.....</i>	29
2.3.5 <i>Nationalitätenerziehung.....</i>	37
2.4 <i>Óvodánk tevékenységrendszere</i>	45
2.4.1 <i>A játék</i>	45
2.4.2 <i>Mesélés- verselés.....</i>	49
2.4.3 <i>Külső világ tevékeny megismerése</i>	53
2.4.4 <i>Mozgás.....</i>	58
2.4.5 <i>Ének, énekes játék, gyermektánc</i>	63
2.4.6 <i>Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka</i>	65
2.4.7 <i>Munka jellegű tevékenységek.....</i>	67
2.4.8 <i>A tevékenységben megvalósuló tanulás</i>	71
2.5 <i>Speciális feladataink.....</i>	76
2.5.1 <i>Egészségmegőrzés szokásainak alakítása</i>	76
2.5.2 <i>A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve</i>	77
2.5.3 <i>Óvodánk hagyományos ünnepei és egyéb rendezvényei</i>	97
3 Óvodánk kapcsolatrendszere.....	101
4 Az ellenőrzés, mérés és értékelés rendszere óvodánkban	104
5 Legitimációs záradék.....	108
- <i>Törvényi hivatkozások</i>	<i>Hiba! A könyvjelző nem létezik.</i>
5.1 <i>Felhasznált irodalom jegyzéke</i>	110
6 A Pedagógiai Program mellékletei	112
6.1 <i>Nyilvántartás a pedagógus munkakörben foglalkoztatottak által felsőoktatási intézményben szerzett oklevelekről.....</i>	112
6.2 <i>Unser traditioneller Grundstoff/ Német törzsanyag</i>	115
6.3 <i>Sprachförderung beim sozialen Lernen- benutzte Sprachwendungen während des Tagesablaufs.....</i>	118

AZ ÓVODA ADATAI

Az óvoda hivatalos elnevezése:

Mecseknádasdi Schlossgarten Óvoda és Bölcsőde
Schlossgarten Kindergarten und Kinderkrippe Nadasch

Az óvoda pontos címe, telefonszáma:

7695 Mecseknádasd
Liszt Ferenc u. 75/2.
Telefonszám: 72/463-383

Email: mnadasdovi@gmail.com

Az óvoda fenntartója:

Német Önkormányzat Mecseknádasd

7695 Mecseknádasd
Felszabadulás u. 2/1
Tel/fax: 72/ 563 100
Email: mecseknadasd@mecseknadasd.hu

Az óvoda Pedagógiai Programját a Német Önkormányzat Mecseknádasd Képviselő Testülete 31/2020(IX.31) határozattal fogadta el.

Alapító okirat száma: Mn/837-9/2018

Kelte: 2018.08.27.

Hatálya: 2018.09.01.

Az óvodai csoportok száma, megnevezése:

2 csoport:, Pillangó, Süni csoport.

Államháztartási szakágazati besorolás: 851020 Óvodai nevelés

Az intézmény OM azonosítója: 202438

A Pedagógiai Program készítői:

Jánosné Bodnár Brigitta	óvodavezető, német nemzetiségi óvodapedagógus
Mózes Nóra	óvodapedagógus
Bareith Magdolna	német nemzetiségi óvodapedagógus

Óvodánk jellemzői

Mecseknádasd a keleti-Mecsek völgyében elhelyezkedő - 70%-ban német nemzetiségiek által lakott település. Az 1994-ben épült szép, új óvodát a Nemzetiségi Önkormányzat tartja fenn. A szomszédos Óbánya és Apátvarasd kisközség gyermekeinek is mi biztosítjuk az óvodai nevelést közfeladat-ellátási megállapodás alapján. Mindemellett egyre nagyobb számban keresik meg óvodánkat környező településeken lakó gyermekek szülei (Bonyhád, Ófalu, Szekszárd, Hidas). A családok többsége igényes környezetben, saját családi házában él, s nagy gondot fordít arra, hogy gyermekeik fejlődéséhez szükséges feltételeket biztosítsa. Éppen ezért jó kapcsolatot tudunk kialakítani a szülőkkel, ami a gyermekek kiegyensúlyozott nevelésének az alapja. Kis számban vannak azonban hátrányos helyzetű gyermekeink is, akiknek a család a fejlődéshez szükséges alapvető feltételeket sem tudja biztosítani. Ezért is tartjuk fontos feladatunknak a személyre szóló fejlesztési tervben megvalósuló felzárkóztatást, értelmi fejlesztést, a személyre szabott gondozást. Ezen céljaink megvalósításához a tárgyi feltételek kielégítőek. A négy csoportszoba tornaszobával, kiszolgáló egységgel, parkosított nagy udvarral együtt jól felszerelt, esztétikus egységet alkot. Óvodás gyermekeink a nálunk töltött idő alatt a fejlődésükhöz szükséges nyugodt, biztonságos, szeretetteljes légkörben, esztétikus környezetben nevelkednek. Egységes nyelvi közegben a szülők, a fenntartó és az iskola jogos elvárásainak megfelelően fejlődnek.

A fiatal szülők egy része már nem beszéli jól elődjek nyelvét, de gyermekükkel szeretnék az elvesztett nemzetiségi anyanyelvet újra megismertetni. Így óvodánk arculatát a nemzetiségi nevelés feladatai határozzák meg elsősorban. A családból hozott tájnyelvet tovább ápoljuk, fejlesztjük. A német köznyelv segítségével az ismereteket, szókincsüket oly szintre bővítjük, hogy természetessé válik a kétnyelvűség a felnőtt-gyermek viszonyában. Szívesen és örömmel sajátítják el mind a magyar, mind a tájnyelvi dalanyag és irodalom gyöngyszemeit. Motivált szituációban használják mindkét nyelvet, az elsajátított ismereteik reprodukálását. A családra építve, és folyamatosan együttműködve az óvodai élet végére olyan sokoldalúan fejlett gyermekeket adunk át iskolánk nevelőinek, akik a nemzetiségi és a kétnyelvű osztályokban egyaránt éretten kezdenek meg az iskolai életet.

Az óvodai élet során együtt fedezzük fel, ismerjük meg és ápoljuk a szűkebb (óvoda) és tágabb (falu) környezet hagyományait, szokásait és jellegzetességeit.

Az óvoda és a szülői ház közti együttműködést a napi kapcsolattartáson túl a családlátogatások, szülői értekezletek, fogadóórák, nyílt napok, közös ünnepeink, szervezett programok,

valamint az intézmény honlapján, facebook oldalán és a hírlevelek útján közzétett információk is segítik.

Az iskolával való jó együttműködés a helyi közelségből is adódik. A fenntartó önkormányzat ismeri tevékenységünket. A falu ünnepein felkérés esetén rövid gyermekműsorral, részvételünkkel képviseljük óvodánkat.

A „Schlossgarten Óvodáért és Bölcsődéért Egyesület” segítségével az óvodánkat segíteni kívánó szülők és egyéb támogatók anyagilag is segíteni tudják kitűzött terveinket (óvodaépítés, udvar felszerelése, játékvásárlás...)

Testvérfalunk, a németországi Unterensingen óvodai nevelőtestületével korábban szoros szakmai kapcsolatot alakítottunk ki, ami jelenleg veszített intenzitásából, de a jövőben tervezzük újjáéleszteni, úgy, mint a helyi táncsoporttal, Gondozási Központtal és a helyi civil szervezettekkel.

Költségvetésünk nagy részét a közalkalmazottak bére és az energia teszi ki. Eszközfejlesztésre, pótlásra az alkalomszerűen kiírt BMI pályázatok útján keresünk lehetőséget (digitális eszközök). Továbbá nagy segítség, fenntartónk a Német Önkormányzat Mecseknádasd számára az Országos Német Önkormányzat éves kiegészítő támogatása melyből nagyobb összegű épületfelújítási munkálatokat tudunk megvalósítani. (Ami 2016 óta megvalósult, nyílászáró csere, tetőcsere, szigetelés, mosdófelújítás, kerítés, új udvari játékok, laptop, fűtőkorszerűsítés, szolgálati lakások kialakítása folyamatban, továbbá a bútorzat cseréje.)

Die Merkmale unseres Kindergartens

Nadasch ist eine Gemeinde im Tal des Ost-Mecsek Gebirges, dessen Bevölkerung zu 70% der deutschen Nationalität angehört. Unser 1994 gebauter, schöner, neuer Kindergarten wird von der Gemeindevorstandverwaltung aufrechterhalten. Wir sichern auch für die Kinder der benachbarten Kleingemeinde Altglashütte/Óbánya und Apátvarasd die Kindergartenerziehung. Der größte Teil der Familien lebt in anspruchsvoller Umgebung, in eigenen Familienhäusern, und den meisten ist es sehr wichtig, dass sie für die Entwicklung ihrer Kinder die nötigen Voraussetzungen schaffen. Gerade deshalb können wir mit den Eltern eine gute Beziehung aufbauen, was ein Grundstein für die harmonische Erziehung der Kinder ist. Wir haben aber auch in geringer Anzahl benachteiligte Kinder, deren Familien nicht einmal die grundlegenden Voraussetzungen für die Entwicklung sichern können. Deswegen halten wir das Aufschließen, das geistige Entwickeln, die individuelle Betreuung im Rahmen der differenzierten Erziehung in einem individuellen Entwicklungsplan für eine wichtige Aufgabe. Für die Verwirklichung dieser Ziele sind die sachlichen Voraussetzungen ausreichend. Die vier Gruppenräume bilden mit Turnsaal, Bedienungseinheit und dem großem, rassisem Hof eine gut ausgestattete, ästhetische Einheit.

Unsere Kindergartenkinder werden während der bei uns verbrachte Jahren mit ruhiger, sicherer, liebevoller Atmosphäre und ästhetischer Umwelt umgeben. Sie entwickeln sich in einheitlicher sprachlicher Umgebung, den Erwartungen der Eltern, der Träger und der Schule gemäß.

Ein Teil der jungen Eltern spricht die Sprache der Vorfahren nicht mehr gut, doch mit ihren Kindern möchten sie die verlorene Nationalitäten-Muttersprache bekanntmachen. So wird das Gesicht unseres Kindergartens durch Aufgaben der Nationalitätenerziehung geprägt. Wir pflegen und entwickeln die aus der Familie gebrachte Mundart. Mit Hilfe der deutschen Standardsprache vervielfachen wir den Wortschatz der Kinder, so dass die Zweisprachigkeit in der Erwachsene-Kind-Beziehung eine natürliche Sache wird. Sie erlernen gerne und mit Freude die Perlen des mundartlichen Liederstoffes und der Literatur sowohl ungarisch als auch deutsch. In motivierten Situationen benutzen sie in beiden Sprachen die Reproduktion der erlernten Kenntnisse. Auf die Familie bauend und mit ihr zusammenarbeitend übergeben wir den Erziehern der Schule solche allseitig entwickelte Kinder, die sowohl in Nationalitäten-, als auch in zweisprachigen Klassen reif das Schulleben beginnen.

Während der Jahre im Kindergarten entdecken wir, lernen wir die Traditionen, Bräuche und Eigentümlichkeiten des engeren (Kindergartens) und weiteren (Dorf-) Umgebung kennen und pflegen diese dann auch zusammen.

Die Zusammenarbeit zwischen dem Kindergarten und dem Elternhaus wird außer dem täglichen Kontakt durch Elternabende, Sprechstunden, offene Tage, gemeinsame Feierlichkeiten, organisierte Programme, zusätzlich und durch die auf der Homepage und offizielle Facebookseite der Institution, bzw. auf den Infoblättern veröffentlichten Informationen verstärkt.

Dass die zwei Institutionen (Kindergarten und Schule) so nah nebeneinander sind, hilft bei der Zusammenarbeit. Wir besuchen die Programme der Schule, und es gibt auch immer mehr gemeinsame Programme.

Die **Selbstverwaltung** wird über unsere Tätigkeit benachrichtigt. An Dorffesten organisieren wir mit der Schule zusammen kurze Vorführungen, so vertreten wir unseren Kindergarten.

Mit Hilfe der „Verein für Schlossgarten Kindergarten und Kinderkrippe“ können Eltern und andere Unterstützer auch finanziell in der Verwirklichung der vorausgesetzten Ziele unseres Kindergartens behilflich sein. (Bau des Kindergartens, Ausrüstung des Hofes, Spielzeugkauf.) Beziehungen haben wir noch zu der örtlichen Tanzgruppe, zum Seniorenheim, und anderen Organisationen.

1 Az óvoda feltételrendszere

1.1 Az óvoda személyi feltétele

Az intézmény dolgozóinak száma: 9 fő

Szakképzettség	Jelenleg (fő)	A program megkívánta módosítás
Felsőfokú végzettségű főállású óvónők száma	4	
Ebből német nemzetiségi nevelést végző óvónők száma	4	
Ebből német óvónői szakképesítéssel rendelkezők száma	2	
Pedagógiai munkát segítő főállású óvodai dajkák száma	2	
a bölcsődei csoportban kisgyermeknevelő	2	
bölcsődei csoportban bölcsődei dajka	1	

Egyéb szakképzettségek:

Két dajkánk szakképzett varrónő.

Az óvodai nevelésben döntő szerepe van az óvodapedagógusnak. Ezért is fontos az óvónők szakmai felkészültsége.

Az óvodai csoportban dolgozó óvodapedagógusok valamennyien főiskolai végzettséggel rendelkeznek. Az óvodapedagógusokat folyamatos önképzés, szakmai megújulás jellemzi. Választásukban az érdeklődési körükön kívül az is motiválja őket, hogy újabb területen szerezhettek jártasságot. Tapasztalataikat a gyakorlatban, kamatoztatják.

A gyakornokot az óvodavezető, aki egyben mentora is segítik abban, hogy megismerje az óvoda pedagógiai programját, és sikeresen letegye a minősítő vizsgát.

A hátrányokkal küszködő gyermekek nevelését segítő fejlesztő óvodapedagógusi szakképesítésre is nagy szükség lenne. A területet, a nevelőmunkát erősítené, ha az egyik kolléga megszerezné ezt a képesítést, addig is míg erre lehetőség nyílik megbízási szerződés keretében foglalkoztatunk külső szakembereket (TSMT fejlesztő, gyógypedagógus, autizmus specifikus fejlesztő).

Nevelőtestületünk igen színes palettát alkot. Nagyfokú szakmai felkészültség, pedagógiai tudatosság és felelősség jellemzi őket. Ezen túl valamennyien egyéniségek, a csak rájuk jellemző attitűdökkel. Van köztük, aki a természettudományban, van, aki a zene világában,

más a testnevelés terén, egy újabb az irodalom interpretálásában színesíti a kört, nyújt kiemelkedő teljesítményt.

Ezt az egységes nevelői szellemiséget a hosszú évek óta velünk együtt dolgozó szakképzett dajkák is átvették. *Dajkáinkat a pedagógiai érzékenység, a nagyfokú gyermekszeretet és a gondoskodás jellemzi. Tevékeny segítői a nevelőmunkának. Óvónőink munkabeosztása oly módon történik, hogy a nyitvatartás ideje alatt biztosított legyen az óvónő jelenléte, aki modellt, mintát jelent a gyermekek számára. A kora reggeli gyülekezés és a késő délutáni távozás idején ezt egy-egy óvónő összevont gyermekcsoportban biztosítja. A két csoportban dolgozó négy óvodapedagógus közül az egyik gyakornok, a másik óvodavezetői feladatokat is ellát, így az átfedési idő minimális. A nevelési, gondozási feladatokban a dajkák is jelentősen részt vesznek. A dajkák munkabeosztása úgy történik, hogy minél hosszabb ideig tudják a csoportjukban töltve a nevelőmunkát segíteni.*

Óvodánk egységét keretként a német nemzetiségi nevelés adja. A mindenki által fontosnak tartott és szívesen beszélt német köznyelv az összekötő elem.

Intézményünk dolgozói nyitottak a multikulturális nevelés megvalósítására, azaz a különböző gondolkodásmódok értéként való elfogadására.

1.2 Tárgyi feltételek

Intézményünk helyileg a falu egyik dél-nyugati fekvésű dombján, az egykori püspöki kastély kertje helyén található. /Ebből adódik az óvoda elnevezése is, azaz „Schlossgarten“. /Az 1986-ban elkezdett művelődési komplexum harmadik építési ütemeként 1994 őszén készült el az új 80 férőhelyes óvoda az iskola szomszédságában, amely 2004-től, a bölcsődei csoport működése óta 60 férőhelyes lett. Az épület 570 m², melyhez 3660 m²-es parkosított terület tartozik, amit mi óvodai dolgozók szülői segítséggel alakítottunk ki, és amelynek egy részén - 2004-ben - a bölcsődei udvar került kialakításra. Napjainkra igazi játszókertté vált. Továbbra is célunk az igényes környezet formálása, mely a gyermekeknek esztétikai és intellektuális örömforrást jelent. Természetes, egészséges, biztonságos és szép környezetben játszhassanak, testileg, lelkileg gyarapodhassanak. Eltérő mozgásintenzitást biztosító, változatos tevékenységet nyújtó nagy mozgásterük legyen. Aktivításra, önmaguk kipróbálásra, versengésre, komplex mozgásra ösztönző szerek álljanak a rendelkezésükre.

Az ismeretszerző tevékenységet segítő különböző anyagokkal, viszonylatokkal való ismerkedés lehetősége biztosított legyen, mint a homok, víz, kő, fa, fém, lejtő, domb, ágak, puha, kemény, lassú, gyors, hideg, meleg, élő, élettelen, árnyék, napsütés stb.

Mindezek figyelembevételével, úgy osztottuk fel a területeket, hogy az épület közvetlen közelében jelöltük ki a szilárd burkolatú tereket a közös nagy rendezvényekhez (őszi betakarítási ünnep, tavasz-ünnep, kihívás napja, gyermeknap), valamint a körjátékokhoz, mindennapos és testnevelési foglalkozásokhoz, borult időben történő levegőzéshez. Ezt az udvarrészt időközben a fenntartó az akadálymentesítési beruházás során esztétikus, az időjárási körülményekhez jobban alkalmazkodó színes járólappal fedette le, valamint a feleslegessé váló tartalék bejáratot megszüntetve egy 33 m²-es zárt teraszt alakított ki. A gazdasági bejárónál található sík terepen van lehetőség labdázásra kerékpározásra, rollerezésre. Az épülettel szemben, a füvesített területen cserjék által határolt játszóhelyeket alakítottunk ki a tornaszereknek és szerepjáték lehetőségeknek. Az udvari játékok cseréje az Országos Német Önkormányzat kiegészítő támogatásából és szülői összefogásból 2017-ben megvalósult. Az udvar növényeit a gyermekekkel közösen gondozzuk a saját ültetésű virágainkkal együtt. Az ablakainkat, bejáratainkat, az utcafrontot a dajkáink által szaporított egynyári virágok díszítik. Van fűszerkertünk és szánkódombunk is.

Az eltelt időszakok eredményeként elmondható, hogy óvodai környezetünk formálása jó úton halad. A főként pedagógiai szempontok szerint tervezett elképzelések helyesnek bizonyultak. A fák már megnőttek, így már árnyékot is adnak. A tágas kertben már lehet fára mászni, elrejtőzni, bújócskázni. A továbbiakban a meglévő játéktereket és eszközöket folyamatosan karban kell tartanunk, valamint az új EU-s szabványoknak megfelelően a szükséges átalakításokat kell elvégeznünk. Ennek realizálásában továbbra is számítunk a szülők, a fenntartó és pályázati lehetőségekre.

Az épületen belül igyekszünk olyan miliőt kialakítani, mely biztonságot, nyugodt légkört és megfelelő helyszínt biztosít a gyermekek fejlődéséhez. Három 47 m²-es és egy 36 m²-es alapterületű csoportszoba, a 36 m²-es tornaszoba, a tágas öltöző-folyosó és két mosdó szolgálja a gyermekeket. Ehhez a traktushoz csatlakozik azonos légtérben, szinteltolással a gazdasági rész, ahol a mosogató és a melegítő konyha, a felnőtteket szolgáló öltöző, nevelői szoba, iroda, elkülönítő, vasalófülke, kamra, két WC, zuhanyzó és a gazdasági bejárat található mintegy 146 m²-en.

A gazdasági rész feletti szolgálati lakásnak szánt helység beépítése folyamatban van. Az óvoda új padlója fokozott igénybevételnek van jelenleg kitéve, gyermekszékektől és ágylábkától, ezért az ágyak cseréje folyamatban van.

A fűtést földgázüzemű, valamint fa-, és faapríték üzemű egyedi központi padlófűtés biztosítja radiátoros rásegítéssel. A gyermekorvosi és a védőnői szolgálat áthelyezésével

megüresedett helyiségeket az intézményhez csatolták. Az egyik helységben az óvoda könyvtára található.

Az intézmény működésével összeegyeztethető tevékenységhez bérbe adható a másik üres helység.

Az óvoda megüresedett csoportszobájában 2018. szept 1-től nemzetiségi csoportszobát alakítottunk ki, amely a nemzetiségű tartalmú foglalkozások alkalmával megfelelő hangulatú környezetet biztosít. A nemzetiségi szobában található tárgyak, eszközök, szülők, dolgozók gyűjtőmunkájának eredménye.

2 Az óvoda átfogó, globális nevelési terve

2.1 Óvodánk csoportszerkezete

Már az új óvoda tervezésének idején nagy hangsúlyt kapott, a helyi sajátosságokból adódó csoportszerkezet alakítására.

Figyelembe vesszük a szülők azon igényeit, ami a nemzetiségi nevelés iránti óhajukat és azt a kifejezett kívánságot összegezve, miszerint a gyermekeket lehetőleg ugyanazok a felnőttek neveljék a beszoktatástól a ballagásig.

Az iskola igényét, hogy az óvoda készítse elő a gyermekeket a kétnyelvű iskolakezdésre, szintén szem előtt tartjuk.

Az óvoda kialakítását a fenntartó német önkormányzat nevelési-oktatásügyi terveivel és anyagi lehetőségeivel is összhangba kellett hozni. Óvodánk személyi feltétele is meghatározó tényező volt. Azt a tényt is tekintetbe kellett venni, hogy miként alakul községünk jövője demográfiai szempontból.

A családok ismerete, a velük való kapcsolat ápolása a biztosítéka annak, hogy tudjuk milyen szociális közegből, milyen szokásokkal, milyen személyiségjegyekkel rendelkező gyermekekre számíthatunk.

Mindezen feltételek, igények és lehetőségek tudatában alakítottuk ki óvodánk csoportszerkezetét.

Óvónőink, dajkáink és a szülők is elégedettek óvodánk nevelőmunkájával, az óvodában uralkodó szeretetteljes légkörrel, a felmenő rendszerben, vagy a vegyes életkorú csoportokban megvalósuló nevelő-oktató tevékenységgel. Nagy gondot fordítunk arra, hogy lehetőség szerint óvodába lépéstől az óvodás kor végéig azonos nevelők foglalkozzanak a gyermekekkel. (2003 szeptemberétől fenntartói döntés értelmében a lecsökkent gyermeklétszám miatt egy csoport megszüntetésére került sor.) A megüresedett csoportszobában 2004. szeptemberétől egy bölcsődei csoport beindítására került sor, mely az óvoda szervezeti keretében, de szakmailag önállóan működik.

2014. szeptember 01-től az óvoda fenntartását a Német Önkormányzat Mecseknádasd vette át. Az aktuális gyermeklétszám és a személyi feltételek figyelembevételével kettő csoport került kialakításra.)

Csoportjaink nem mereven elszigeteltek egymástól. Sem térben, sem szemléletben nem törekszünk az elkülönítésre. Lehetőséget biztosítunk testvérek, ismerősök, barátok, csoportok alkalmoszerű szerveződésére és valamennyi kisgyermek részére a közös programokon,

tevékenységeken való szabad részvételre, egymás meglátogatására, hosszabb- rövidebb ideig való együttlétre. Ez rugalmasan, jól működik óvodánkban.

A széles, hosszú folyosó, a tágas csoportszobák, a változatos, nagy - mindenki által szabadon használható - óvodaudvar, is megfelelő színteret nyújt e lehetőségek kihasználására. Intézményünkben van Süni-, Pillangó óvodai és egy Csibe bölcsődei csoport. Két csoportszobát össze is lehet nyitni. Gyakran kerül sor közös tevékenységre is (pl. játék, bábszínház, ünnepély, közös tánc, séta, közös torna, étkezés stb.)

A csoportok összevontan működnek a reggeli gyülekezési időben és a délutáni eltávozási időben. A délelőtti és délutáni műszakok rendjét a nevelési év előtt egyeztetni a nevelőtestület.

Óvodánkban biztosított a gyermekek nyugodt, szeretetteljes légkörben folyó kétnyelvű nevelése, oktatása. Az óvodai nevelőmunka során egymást jól kiegészítik, sikeresen együtt dolgoznak az óvónők és a dajkák. Megismerték egymás erősségeit, kitapasztalták, hogyan segíthetik egymás munkáját, pillantásokból értik a másik szándékát. S mindezt a gyermekek érdekében kamatoztatják. Az egyenletes munkamegosztás gondos tervezést igényel.

2.2 Az óvodai élet megszervezésének elvei

Az óvodás gyermeknek életkorához igazodó életritmus napirend és hetirend biztosítja az egészséges fejlődést, fejlesztését. Ezért nevelőtestületünk nagy gondot fordít az óvodai élet megszervezésére, a változatos tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez szükséges időkeretek napirendbe és hetirendbe illesztésére.

Legfőbb szempontunk a gyermeki játék tiszteletben tartása. Ezért a legtöbb időt a napirendben a játéknak biztosítunk. A többi tevékenység csupán a játék bizonyos idejű felfüggesztését jelenti. A gyermekek zömének érkezéséhez igazítjuk a reggeli időbeosztást. Törekszünk a folyamatosság biztosítására, hogy ne aprózódjanak el a tevékenységek, a felesleges várakozások se vegyék el az időt a gyermekektől, ne gátolják szabadságukban. Ezen belül igyekszünk a gyermekeknek gazdag, változatos tevékenységeket, az aktív és passzív pihenés életkornak és egyéni szükségletnek megfelelő váltakozását biztosítani. Óvodánkban a gondozásnak is kiemelt szerepet biztosítunk. Napirendünket rugalmasan úgy alakítjuk, olyan nagy vonalakban szabályozzuk csak le, hogy lehetőség legyen az előre nem tervezett, de a gyermekeket szolgáló események beillesztésére. A főbb kereteket és azok egymásutánosságát, ritmusát igyekszünk megtartani a gyermekek biztonságérzete, tájékozódása és a szokások alakulása érdekében. Ezt fontosnak tartjuk a gyermekek érzelmi biztonsága

szempontjából. Nálunk kötött ideje, a mindennapos testnevelésnek és a délutáni pihenésnek van. A folyamatos reggelihez rendelkezésre állnak a feltételek.

A tornaszoba rendszeres használatát meghatározott rendben biztosítjuk. Kivétel az az időszak, amikor már a szabadban lehet tornázni. A pihenésre pedig minden gyermeknek szüksége van. Az óvodába történő érkezést, fogadást követően a gyermekek szabadon választhatnak tevékenységet. A mi feladatunk a feltételek biztosítása.

A reggeli idő igen alkalmas a személyes beszélgetések, közeli kontaktusok, mint ölbévétel, dajkálás stb. és más fontos egyéni bánásmód adta lehetőségek kialakulására. Ez a másfél - két óra a gyermekek legaktívabb, legfogékonyabb napszaka. Ennek tudatában igen fontos az elmélyült tevékenység feltételeinek biztosítása. Ebben az időszakban igyekszünk mi felnőttek mindenképpen megőrizni az egynyelvűséget, s lehetőleg a német nyelvet használjuk. De ez csak a felnőttre nézve követelmény. Ha szükség van rá, adott helyzetben a magyar nyelvet is alkalmazzuk.

Óvodánkban használatos napirendben időintervallumokat jelölünk be, ezt és a helyi szokásokat figyelembe véve minden óvónő maga készíti el a csoport napi-, és heti rendjét.

Ebben a napirendben a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységeket, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozásokat tervezünk és szervezünk.

2.2.1 Óvodánk nevelési célja, óvodaképünk

Nevelési hitvallásunk, hogy gyermekeinknek boldog kisgyermekkora legyen.

Hiszünk a nevelés és a mással nem helyettesíthető játék elsődlegességében.

A gyermek személyiségét az elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezze.

Céljaink

- A sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztés érdekében egyformán magas színvonalon változatos tevékenységeket biztosítani nyugodt, szeretetteljes légkörben, a szabad játék elsődlegességét szem előtt tartva, biztosítva a kompetencia alapú nevelés irányelveinek az érvényesülését.
- A nyelvi nevelést és az integráció lehetőségét biztosítva megalapozni az identitástudatot a német nemzetiségi nyelv, kultúra megismertetésével, átörökítésével a családdal közösen egységes nyelvi környezetben.
- A gyermekeket olyan nyitott és rugalmas rendszerben neveljük, mely igazodik egyéni szükségleteikhez, életkori és egyéni sajátosságaikhoz, fejlődési ütemükhöz. Támogatjuk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztését. Elősegítjük az esetlegesen meglévő hátrányok csökkenését.
- A gyermekekben kialakítani az igényt a környezet megismerésére, értékeinek megóvására és szépítésére.
- Gyermekeink az óvodáskor végére rendelkezzenek mindazon készségekkel, amelyek alkalmassá teszi őket az iskolai élet megkezdésére.

Gyermekképünk

Óvodánk nevelői arra törekcsenek, hogy óvodás gyermekeinkben a következő, számukra fontos jellemvonások bontakozzanak ki.

- Érzelmi kiegyensúlyozottság.
- Nyelvi és szociális kapcsolatteremtő képesség.
- Kíváncsiság, leleményesség, fantázia, problémamegoldó gondolkodás, tájékozódó képesség, sokoldalúság - egyszóval kreativitás.
- Aktivitás, önbizalom, önfegyelem, önértékelés, egészséges énkép, melyek az önállóságot segítik.
- Igényesség önmagával és környezetével szemben.

- Tolerancia, mely magába foglalja a másság elfogadását, segítőkészséget, barátkozási szándékot. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.
- Szociálisan elfogadható önérvényesítési törekvés.

2.2.2 Das Erziehungsziel unseres Kindergartens, unser Kindergartenbild

Unser Erziehungsbekenntnis ist, dass unsere Kinder eine glückliche Kindheit haben sollen. Wir glauben an der Kraft der Erziehung, sowie an der Priorität des Spieles, das durch nichts zu ersetzen ist.

Die Persönlichkeit des Kindes soll von Annahme, Ehre, Liebe, Schätzen und Vertrauen umgeben sein.

Unsere Ziele

- Im Interesse der vielseitigen, harmonischen Persönlichkeitsentwicklung auf gleich hohem Niveau abwechslungsreiche Tätigkeiten in ruhiger, liebevoller Atmosphäre zu sichern, weiterhin die Vorrangigkeit des Spieles vor Augen haltend, die Richtungen der auf die Kompetenz beruhenden Erziehungsgrundlagen durchzusetzen.
- Die sprachliche Erziehung und die Möglichkeit der Integration sichernd das Identitätsbewusstsein zu erwecken, indem wir die deutsche Nationalitätensprache und -kultur zusammen mit der Familie in einheitlicher, sprachlicher Umgebung bekanntmachen und weitergeben.
- Wir erziehen die Kinder in einem offenen und flexiblen System, das sich nach ihren eigenen Bedürfnissen, altersgemäßen und individuellen Eigenschaften, und nach ihrem Entwicklungstakt richtet. Wir unterstützen die Entwicklung von Kindern, die eine besondere Achtung verlangen. Wir fördern die Verringerung der evtl. vorhandenen Handikaps.
- In den Kindern den Anspruch auf Kennenlernen der Umgebung auszubilden, sie sollen die Werte schützen und verschönern.
- Unsere Kinder sollen am Ende des Kindergartenalters über alle Fertigkeiten verfügen, die sie zum Beginn des Schullebens brauchen.

Unser Kinderbild:

Die Erzieherinnen unseres Kindergartens sind bestrebt, dass sich in den Kindern die folgenden, für sie wichtige Charakterzüge entfalten:

- emotionelle Ausgeglichenheit;
- sprachliche und soziale Kommunikationsfähigkeit;
- Neugier, Erfindungsvermögen, Phantasie, problemlösendes Denken, Orientierungsfähigkeit, Vielseitigkeit - mit einem Wort Kreativität;
- Aktivität, Selbstvertrauen, Selbstdisziplin, gesundes Selbstbild, die alle zur Selbstständigkeit nötig sind;
- sie sollen sich selbst und der Umgebung gegenüber anspruchsvoll sein;
- Toleranz, die die Annahme des "Andersseins", Hilfsbereitschaft, Anfreundungsfähigkeit beinhaltet, lässt aber keinen Raum der Herausbildung der Vorurteile zu,
- sozial annehmbare Bestrebung zur Durchsetzung.

2.3 Óvodánk fő feladatai

2.3.1 Egészséges életmód alakítása

Az óvodai nevelés feladata az óvodás korú gyermek gondozása, testi és lelki szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.

Céljaink:

- Az egészséges életmód szokásainak alakítása.
- A környezettudatos magatartás megalapozása
- A gyermekeket fokozatosan képessé tenni szükségleteik önálló kielégítésére.

Feladataink:

- A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos óvodai környezetet biztosítunk.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek, a magas só- és telítetlenzsír- tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- Az egészségmegőrzés szokásainak alakításával védjük gyermekeink egészségét.
- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítésével elősegítjük az óvodáskorra jellemző erőteljes testi képességek fejlődését.
- A szülőkkel együttműködve felmérjük a gyermekek testi és szociális fejlettségét, és szükség esetén megfelelő szakembereket vonunk be a speciális prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátásába.
- Mindezen feladatok elvégzésében az óvoda valamennyi dolgozója egységes koncepció szerint tevékenyen veszi ki részét.
- Együttműködünk a családdal, a védőnővel és a körzeti gyermekorvosokkal a betegség megelőzése és az egészség megőrzése érdekében.
- A harmonikus összerendezett mozgásfejlődés elősegítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A gyermeki testi képességeknek segítése.

- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- A környezet védelméhez megóvásához kapcsolódó szokásokalakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása

Hogyan gondoskodunk az egészséges életmódra nevelésről?

Óvodánk és környezete

Korcsopontonként biztosított a csoportszobákban a nyugodt, biztonságos hely a játékhoz és egyéb tevékenységekhez. Berendezési tárgyaink méretarányosak. A természetes világítást, a megfelelő szellőztetést a nagy bukó-nyíló ablakok biztosítják. Az erős napsugárzástól elhúzható függönyök védenek. Fűtésünk padló- és ráségítő radiátorfűtés. Időszerűvé vált a fűtés korszerűsítése. A fenntartó pályázat segítségével költségtakarékosabb és hatékonyabb fűtési mód kiépítését alakította ki, amely fa és faapríték tüzelésmódra alkalmas. A párologtatás a fűtési szezonban minden csoportban megoldott. Öltözőink a gyermekek kényelmes vetkőzését, öltözését szolgálják. A mosdók, WC-kagylók gyermekméretűek. Mindenkinek jellel ellátott törölközője, fésűje van.

A jellel ellátott fogmosó poharak külön tartóban vannak. Mind a három korosztálynak használ fogkefét.

A tornaszoba felszerelése, hőmérséklete, tisztasága, szellőzöttsége megfelelő. Kis alapterülete miatt rossz időben a folyosót is használjuk bemelegítő futásra.

Dajkáink napi rendszerességgel takarítják a gyermekek által használt helyiségeket, gondozzák az udvart és a kertet.

Udvarunkból egy kisebb részt a bölcsődei csoport számára lekerítettünk. Az akadálymentesített óvodánk udvara tágas, változatos talajfelülettel rendelkezik. A kert nagy része füves, de van megfelelő nagyságú szilárd – térkövezett és betonozott - burkolatú játszóhelyünk is, ahol télen és hűvös időben is biztosított a levegőzés, a kinti mozgás. Árnyékot a fák, bokrok, a babaszoba, a homokozó és alkalmi sátrak biztosítanak, szükség esetén vitorlavásznakat is kihelyezünk. Ivóvizet jellel ellátott pohárból biztosítunk. Nyáron alkalmi pancsoló és párapu kihelyezésével biztosítjuk a vizes edzést. Az udvari játékszerek mozgásra ösztönöznek, biztonságosak – ütécscillapítóval ellátott-, használatuk óvónői felügyelet mellett történik.

Figyelmet kell fordítanunk a füves udvarunk rendszeres karbantartására, a fűben megbúvó gombák és darazsak veszélye miatt.

Az életkornak megfelelő életritmus óvodánkban

A helyes életritmust a családokkal együttműködve hangoljuk össze. A nyitvatartást az igényekhez igazítjuk az egyenletes munkabeosztás figyelembevételével. Azokat a gyermekeket, akiknek szülei korán kezdik a munkát, már 6³⁰ órától fogadni tudjuk az óvodában.

A gyermekek zöme 7³⁰ és 8³⁰ közötti ideális időben érkezik, s így átlagban 8 órát tölt az óvodában.

Az események idejét, hosszát igyekszünk a belső játéktörténetekhez igazítani. A napirendi pontok is ehhez igazodnak. A játékidőt csak a gyermekek szükségletei tagolják. Vagyis az evés, alvás, tisztálkodás, levegőzés, mint napirend szerinti játékszünetek bontják fel a folyamatos játszást.

Szükségesnek tartjuk, hogy bizonyos állandó, de nem merev életritmus fogadja a gyermekeket az óvodában, aminek rendszeres ismétlődését várják, amihez igazodni tudunk.

Mindezek megvalósulásához igyekszünk a gyermekeket körülvevő megnyugtató légkört biztosítani, hogy ott kiegyensúlyozottak, vidámak lehessenek, és magukat biztonságban érezhessék.

Testápolás, öltözködés, étkezés

A testápolás célja a gyermekek egészségének védelme.

A családdal összehangolva, személyes példaadással, szokások megismerésével, rendszeres gyakorlással tudjuk a gyermekekben a tisztaság igényét kialakítani. Nálunk valamennyi felnőttre jellemző, hogy gondoskodó szeretettel, bensőséges kontaktust alakít ki a gyermekekkel, és ez megkönnyíti a szokások kialakítását.

Fontosnak tartjuk, hogy megtanítsuk a gyermekeket az alapvető testápolási teendőkre, mint helyesen kezét mosni, szárazra törölni (körkörös mozdulatokkal végzett alapos kézmosás és kéztörölés) WC-használat után, étkezés előtt, után és szükség esetén. Járványok esetén fertőtlenítő szerek kézmosás alkalmazása, illetve a szülők tájékoztatása. A közvetlen kapcsolat elősegíti, hogy a WC-használat intim helyzetében is segítsünk a gyermeknek a szokások kialakításában.

Óvodánkban a papír zsebkendő jól elérhető helyen van, használatára sok esetben mi tanítjuk meg őket. Hajuk ápolására, a hosszú hajú lányaink kívánság szerinti fésülésére időt szakítunk. A fogak védelmének érdekében korán szoktatjuk őket a fogápolásra. Fontos, hogy sajátítsák el a fogkefe helyes használatát.

A szülők és a fogorvos bevonásával a prevencióra helyezük a hangsúlyt (beszélgetés, szűrés).

Együttműködve a családdal, arra szoktatjuk a gyermekeket, hogy az időjárásnak, a tevékenységnek megfelelően öltözzenek (réteges öltözködés, váltóruha, sarkos, stabil benti cipő).

Az arra rászoruló (HHH-s) gyermekeknek – intézményünkben nem jellemző- az óvoda biztosítja a tiszta váltóruhát, ágyneműt. Ezeknél a gyermekeknél rendszeresen szükség van arra, hogy az alapvető higiénés feltételeket is biztosítsuk (fürdetés, hajmosás, körömvágás, bőrápolás). Mindezt gondoskodó szeretettel és tapintattal végezzük.

A táplálkozás a növekedés és fejlődés egyik legfontosabb feltétele. A gyermekek az óvodánkban naponta háromszor étkeznek, kapnak főétkezést és a délelőtt során tízórait. A tízórai és az uzsonna helyben készül. Az ebéd-szállítási és melegítési előírások miatt lehetőségeink korlátozottak, pedig változatosabb étkezésre lenne szükség. A heti étrendről tájékoztatjuk a szülőket, hogy annak ismeretében összehangolhassák, kiegészíthessék az otthoni étkezést.

Étkezéseink kellemes légkörben, a kulturált étkezésre szoktatással zajlanak a felnőtt példájával.

Az egyéni ízlés béli, esetleg betegségéből adódó különbségeket figyelembe vesszük, de törekszünk az új ízek megkóstoltatására is. Az ízléses terítéssel étvágyukat serkentjük. A túl mohó, esetleg túlsúlyos gyermekeket a szülővel együttműködve mérsékeltebbre szoktatjuk. A gyermekek családi körülményeit ismerve, ahol szükség van rá, pótoljuk az otthoni táplálkozás hiányosságait (külön reggeli, vitaminok pótlása, esetként vacsora csomagolása).

Folyadék (víz) egész nap rendelkezésére áll a szomjas gyermekeknek. Nyáron különösen!

Lehetőségünkhöz mérten megismertetjük a gyermekeket az egészséges táplálkozás, a reformkonyha elemeivel (gyümölcssaláta, gabonacsírák, joghurtok, nyers zöldséges csemegék, corn-flakes, aszalt gyümölcsök, olajos magvak, korpás-, rozskenyér).

A testápolás, öltözködés és étkezés szokásainak kialakításában az önállóságra nevelésre törekszünk. Alapelvünk, hogy mindig annyit segítsünk, amennyi szükséges az egyéni fejlettség és fokozatosság figyelembevételével.

Mozgás, edzés, pihenés

A gyermekek legfőbb életeleme a mozgás!

A jó levegőjű óvodakert, a tágas, jól felszerelt óvoda tornaszobával jó lehetőséget nyújt a gyermekek komplex mozgástevékenységre. A szabad játék, mindennapos testnevelés, testnevelési foglalkozások, séták, kirándulások, sportprogramok szervezésével gondoskodunk a mozgásigény kielégítéséről. (Lásd a „Mozgás” c. fejezet).

A mindennapi élet keretein belül folyó edzés a gyermekek teherbíró képességét, egészséges fejlődését segíti elő a különböző ingerekhez való fokozatos hozzászoktatásával.

Az edzést, az időjárás változásaihoz való alkalmazkodást oly módon segítjük, hogy minden évszakban biztosítjuk a szabad levegőn való rendszeres tartózkodást. Ez növeli a gyermekek ellenálló képességét. Esős, zord időben a tornaszobában nyitott ablaknál való erőteljes mozgással járó játék helyettesíti a légfürdözést.

A kevésbé mozgékony gyermekeket példaadással, ötletadással, mozgásos játékba való bevonással aktivizáljuk.

A betegségből felgyógyult gyermekeket fokozatosan szoktatjuk a szabad levegőhöz, erőteljesebb mozgáshoz.

A mindennapi élet állandó ingerei közé sorolhatók a környezet hangingereit. Megismertetjük a gyermekeket különböző hanghatásokkal, azok forrásával. Ezzel elővigyázatosságra kívánunk szoktatni, a szorongást oldani. Tevékeny légkörből fakadó munkájában érezze jól magát a gyermek. Törekszünk az optimális óvodai zajszint elérésére.

A vizes edzésre nyáron biztosítunk lehetőséget kihelyezhető pancsoló medencében, naponkénti friss, optimális hőmérsékletű vízben.

A magas létszám ellenére megteremtjük a nyugodt, kellemes pihenés feltételeit. Otthonról hozott ágyneműben, pizsamában, kedvenc alvó játékkal, mese, altatódal mellett pihenhettek.

Biztosított a folyamatos szellőztetés. A gyermekek egyéni alvásigényét figyelembe vesszük.

Keressük a családdal való együttműködés hatékonyabb formáit /pl: Szülők klubja, előadások, programok, pályázatok/.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek képessé válnak életkoruknak megfelelő szinten szükségleteik önálló kielégítésére. Szükséges segítség mellett önállóan mosakodnak, fésülködnek, öltözködnek, használják a WC-t, ápolják fogukat, használják a zsebkendőt.
- Elsajátítják a kulturált étkezés szokásait.
- Az önkiszolgálás készségei gyakorlás útján megszilárdulnak.
- Tevékenyen részt vesznek környezetük rendbe tartásában.
- A rendszeres és változatos mozgás hatására igényükké válik a szabadban való tartózkodás és testmozgás és ezáltal állóképességük, edzettségük fokozatosan nő.

2.3.2 Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

A gyermekek spontán élményeiből fakadó játéka, az irányított tevékenysége, azaz a tanulás, valamint az erkölcsi érzék fejlődése a nevelési gyakorlatban összefüggenek. Az összekötő kapocs az érzelem.

Az óvoda törekvése az eltérő szokások, nyelvek, kultúrák, életmódok, műveltségek, anyagi lehetőségek összeegyeztetése azon a szinten, amely szinten a gyermekcsoport együtt kell, hogy éljen.

„Az értelmi képességek fejlettsége önmagában kevés. A boldoguláshoz érzelmi intelligencia is kell, hogy a szellemi képességeinket kamatoztatni tudjuk. Az ész csak a szívvel együtt diadalmaskodhat.” (Daniel Goleman)

Céljaink:

- Óvodás gyermekeink számára az együtt töltött óvodás évek életük felhőtlen, boldog időszakát jelentsék.
- Az erkölcsi, esztétikai és szociális érzelmek fejlesztése.
- Szeretetteljes légkörben, közös élményekre épülő változatos tevékenységek által a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak, akaratának fejlesztése, szokás és normarendszerének megalapozása.
- Együttműködésre, jó közérzetre, cselekvésre készítő légkör megteremtése.

Feladataink:

- Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság állandó értékrend, derűs kiegyensúlyozott szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező hatások érhessék, az óvoda alkalmazottjai és a gyermek, gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását és engedjen teret önkifejező törekvéseinek. Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- A szocializáció szempontjából meghatározó, a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség,

figyelmesség) és akaratának (önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokásos normarendszerének megalapozása.

- Az óvoda a gyermek nyitottságára épít és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje a szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldre és családra való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- A gyermeki megatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek esetében szükségszerűen különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- Nemzetiségi óvoda lévén feladatunk pozitív érzelmi viszony alakítása a magyar nemzethez és a német nemzetiséghez.

Hogyan lehet óvodánk az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés és a szocializáció ideális színtere?

Családos beszoktatás

A beiratkozás alkalmával van lehetőségünk megismerni a család szokásait, értékrendjét és fontos információkat szerzünk a gyermekekről, a beszoktatás előtt. Kérjük, várjuk, segítjük, hogy a szülő a gyermekkel együtt ismerkedjen az új környezettel, vegyen részt az óvoda életében mindaddig, amíg a gyermeknek erre szüksége van. Így a fokozatos leválás nem olyan fájdalmas a gyermekeknek. Az óvodában töltött közös játék idejét fokozatosan növeljük, hogy a gyermek az óvónővel is érzelmi kapcsolatba kerüljön, őt elfogadja anyapótlónak. A szeretetteljes légkör és családi környezet növeli a gyermek biztonságérzetét és megkönnyíti a beszokást. A személyes kötődés megkívánja, hogy a beszoktatás ideje alatt –amíg a gyermeknek erre szüksége van– óvó nénije, dadusa egész nap vele legyen. Megkönnyíti a beszoktatást, hogy a gyermekek magukkal hozzadják azt a kedvenc tárgyukat, amihez érzelmileg legjobban kötődnek.

A csoportba már beilleszkedett gyermekeket érzelmileg elő kell készíteni az újak fogadására. A nyári és őszi születésű gyermekeket szeptemberben, a többieket a szülők igényeit figyelembe véve, folyamatosan várjuk otthonukból, illetve a bölcsődei csoportból. A

bölcsődés gyermekekkel már bölcsődés életük során igyekszünk jó kapcsolatot kialakítani. Tájékozódunk szokásaikról, ismerkedünk a szülőkkel.

Szocializáció

Megismertetjük a gyermekeket az óvoda szokás - és normarendszerével. Nálunk az a szokás, hogy reggel minden gyermeket „Guten Morgen!” köszönéssel fogadunk. Nagy türelemmel segítjük a gyermekeket abban, hogy eligazodjanak új környezetükben (saját jele, helye az öltözőben, mosdóban, a játékok helye, étkezési szokásaink, az események egymásutánisága, a tornaszoba és udvar biztonságos használata) és ez által biztonságban érezzék magukat.

Az óvónő és munkáját segítő dajka példaértékű érzelmi kapcsolata a gyermekkel mint a gyermekek egymás közötti pozitív kapcsolatainak kialakulására.

Az óvodás korú gyermekeknél az erkölcsiség, az egymásra való odafigyelésben, az együttműködésben, a segítségadásban, illetve az együttélési szabályok betartásában (köszönés, kérés, megköszönés, figyelmesség, véleményalkotás, döntés, bizalom, önbizalom, éntudat, öntudat) nyilvánul meg.

Az önállóságra nevelés a gyermek különböző érdeklődésének és életkorának megfelelő feladatok elé állítása elősegíti az akarat tulajdonságok fejlődését (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat, frusztráció tűrés, stb.).

Az óvodában megvalósuló (Rajzolás, festés, Mintázás, kézimunka, Mesélés- verselés, Ének, Énekesjáték, Gyermektánc, Külső világ tevékeny megismerése, Mozgás, Játék) foglalkozások segítségével a környezet, a természet szépségeire való rácsodálkozással, a szép értékelésével, ünnepek átélésével, hagyományaink ápolásával fejlődnek a gyermekek esztétikai érzelmei. Ezért fontos, hogy az óvónő ezeket a területeket mindezek figyelembevételével tervezze, szervezze. (Lásd Óvodánk tevékenységrendszerénél.)

A gyermekek fejlődési tempója, élet- és nevelési körülményei eltérőek. Ebből adódik, hogy a közösségen belül egyéni bánásmódra van szükségük, ami biztosítja, hogy a rájuk jellemző sajátos vonásoknak megfelelően a közösség tagjaivá váljanak.

A nehezen szocializálható, a lassabban fejlődő, hátrányos helyzetű gyermekek nevelését, az esélyegyenlőség biztosítását a gyermekvédelem és a gyermekek egyéniképességeihez igazodó nevelés keretében tervezzük és valósítjuk meg. (Lásd Gyermekvédelem, Tanulás c. fejezetek). Szükség esetén megfelelő szakemberek segítségét (logopédus, pszichológus, gyógypedagógus) vesszük igénybe.

Gyermekeinket a velük foglalkozó felnőttek példamutatása által neveljük toleranciára, a különbözőség elfogadására.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Gazdagodnak és fejlődnek a gyermekek erkölcsi és akarat tulajdonságai.
- Képesé válnak az érzelmek felismerésére, saját érzelmeik kifejezésére.
- Szociális, esztétikai és erkölcsi érzelmeik fejlődnek, gazdagodik személyiségük.
- Megerősödik bennük a közösséghez tartozás jó érzése a szűkebb és tágabb közösséghez egyaránt (család, csoport, óvoda, szülőfalu, nemzetiség, szülőföld).
- Megismerik, elfogadják az óvodai szokás és normarendszert.

2.3.3 Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célunk:

- Az óvodai élet tevékenységrendszerén belül a képességek, kompetenciák fejlesztése.

Feladataink:

- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása- beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel- az óvodai nevelő tevékenység egészében jelen van.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.
- Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére kíváncsiságára- mint életkori sajátosságára- valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosit a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Hogyan oldjuk meg az értelmi fejlesztés feladatait?

Ezeket a feladatokat a tevékenységek rendszerében valósítjuk meg (Lásd „Óvodánk tevékenységrendszere” c. fejezetben).

2.3.4 Német nemzetiségi óvodai nevelés irányelvei

A nemzetiségi nevelés-oktatás - a magyarországi köznevelési rendszer részeként - megvalósítja az óvodai nevelés-oktatás általános céljait és feladatait, és e mellett biztosítja a nemzetiség nyelvének tanulását, a nemzetiség nyelvén való nevelést, a nemzetiség hagyományainak, szellemi és anyagi kultúrájának megismerését, a hagyományőrzést és hagyományteremtést, az önismeret kialakítását, a nemzetiségi jogok megismerését és gyakorlását.

A nemzetiségi nevelés-oktatás segíti a nemzetiséghez tartozó gyermeket abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja másságát, elfogadja és másoknak is megmutassa a nemzetiség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődést.

A nemzetiségi nevelés-oktatást folytató intézményekben fontos, hogy a gyermek számára nyilvánvalóvá váljon a nyelvi és kulturális gazdagság előnyei, és alakuljon ki a reális nemzetkép és nemzetiségkép. Fontos az is, hogy a tanuló felismerje az előítéletek és kirekesztés megjelenési formáit, és megismerje a jelenség hátterét, veszélyeit, az emberi, állampolgári és nemzetiségi jogok megsértésének jelenségét, és a jelenség elleni fellépés jogi, illetve egyéb eszközeit.

Nemzetiségi óvodai nevelés

A nemzetiségi óvoda a tevékenységi formákat az Óvodai nevelés országos alapprogramja szerint alakítja ki, a tartalmakhoz felhasználja a nemzetiségi nyelvi, irodalmi, zenei, szellemi és tárgyi kultúra értékeit. Az óvodai nevelés magába foglalja a nemzetiségi hagyományok, szokások továbbörökítését, valamint a nemzetiségi identitás megalapozását és fejlesztését.

A nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvodában mindkét nyelv, a nemzetiség nyelve és a magyar nyelv fejlesztését szolgálja. A két nyelv használatának arányát a pedagógiai programban kell meghatározni úgy, hogy annak az óvodai nevelési év első hónapjában az érintett gyermekek nyelvismerete vonatkozásában végzett felmérés adataira kell épülnie.

A nemzetiségi óvodai nevelés hazánk egységes köznevelési rendszerének része.

Az irányelv meghatározza a magyarországi nemzetiségi nevelést biztosító óvodákban folyó sajátos pedagógiai munka célját és feladatait. Kitér az óvodai élet megszervezésének elveire, a nemzetiségi óvodai nevelés formáira és a fejlődés jellemzőire az óvodáskor végére.

Óvodánknek helyzetéből adódóan sajátos és kiemelt feladata a nemzetiségi nevelés. Ezen belül a hagyományok ápolása, az átörökített kultúrkinccs megőrzése és mindezek segítségével a nemzetiségi identitástudat megalapozása. A nemzetiséghez való tartozás alapja a közösen beszélt nyelv, annak elsajátítása. A nyelv, mely a gyermekek kapcsolatát az őt körülvevő környezethez meghatározza, alakítja, differenciálja. A nyelvi nevelést nem tekintjük elkülönítetten, fontos alkotórésze az egész óvodai életnek. Intézményünkben törekszünk arra, hogy a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése mellett- figyelembe véve a gyermek nyelvismeretét- minél teljesebbé váljon a nemzetiség nyelvén folyó kommunikáció. Az óvodapedagógusaink a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítják az utánzásra alapuló nyelvelsajátítást. A nemzetiségi óvodai nevelés során biztosítjuk az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését. A nemzetiségi kultúrkinccsből és az anyanemzet kultúrájából (irodalom, zene, népi játék) tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezzük meg a nyelvelsajátítást. A kialakult nyelvi szituációk függvényében, a természetes nyelvtanulási eljárásnak megfelelően rugalmasan alakítjuk csoportjaink heti- és napirendjét. Az egyéni és mikro csoportos foglalkozás lehetősége teszi hatékonyá munkánkat. Kisebbségi nevelést folytató kétnyelvű óvodánk erőssége, hogy a nevelésben részt vevő felnőttek mind ismerik, használják a német nyelvet, tájnyelvet.

Céljaink:

- Pozitív viszony kialakítása a gyermekekben a német nemzetiségi kultúrához.
- A nyelvet erősíteni, amely már nem olyan erősen él, mint régen.
- A másság elfogadására nevelés.
- Megalapozni a nemzetiségi identitástudatot, fejleszteni és segíteni ennek kialakulását.
- Nyelvi ismeretek szilárd megalapozása.
- Felkészíteni a gyermekeket a német nemzetiségi nyelv iskolai tanulására.

Feladataink:

- Az egész napos kétnyelvű környezet biztosításával megteremtjük a gyermekek számára az érzelmi biztonságot nyújtó kommunikáció lehetőségét és ezen belül az utánzason, tapasztaláson alapuló nyelvelsajátítást.
- Anyanyelvi környezet biztosítása a gyermekek számára.
- A nemzetiségi életmódhoz kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat ápoljuk és fejlesztjük, többek között szülői, nagyszülői támogatással megismertetjük a gyermekeket a nádasdi gyűjtésű hagyományörző nyelvi kultúrával.
- Nyelvi modell és élménynyújtással az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével fejlesztjük a nyelvi készségeket.
- Megismertetjük a gyermekekkel a német nemzetiség tárgyi örökségét, szokásait, hagyományait, egyszóval Mecseknádasd kultúrkincsét.

Hogyan valósul meg nálunk a nemzetiségi nevelés?

Nyelvi nevelésünk alapköve, hogy azzal a gyermekkel, aki a családban még hallja és érti, esetleg beszél a tájnyelvet, azzal mi is ezen a nyelven beszélünk az óvodai élet kezdetétől. A német nyelvi ismeret nélkül érkező gyermek is hallja, megszokja és próbálkozik az utánmondással.

A nemzetiségi nevelés folyamatát, annak szervezeti keretét az évszakok egymásutánisága és az ünnepekre való készülődés koncentrikusan bővülő témái köré tervezzük. A napirendben, az állandóan ismétlődő tartalmakat csak egy nyelven (németül) mondjuk, ezen alkalmakkor dalokat énekelünk, mondókázunk (pl. gyümölcsevés, ebédeltetés, mosdózás).

Nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése intézményünkben

Intézményünkben jellemzően a nemzetiség nyelvén szervezzük a gyermekek óvodai életét. (50-50 %) A nevelő munkánkat kiegészítjük a családdal (szülőkkal, nagyszülőkkal stb.), a nemzetiségi intézményekkel, szervezetekkel való együttműködést, különösen a gyermekek nyelvi kultúrájának fejlesztését, a hagyományápolás és a nemzetiségi identitástudat megalapozása és fejlesztése terén. Óvodánk rendelkezik a nemzetiségi kultúra és nyelve ápolását segítő eszközökkel is. Óvodánk környezete is tükrözi a nemzetiség kultúráját, a nemzetiség életmódját, szokásait, hagyományait és tárgyi emlékeit.

Szülőfalunk

- Megfigyeltetjük és beszélgetünk a gyermekekkel arról, hogy a szülőfalujukban, Nádasdon és Óbányán a családok többsége tájnyelven is beszél.
- Séták, kirándulások alkalmával felkeressük a tradicionális szőlőtermesztés helyszínét, a szőlőhegyeket, pincesorokat. Megismertetjük őket ezek neveivel. (Zehmann's Grund, Fritze Gründl, Hohl...)
- Megismerik a szőlőtermesztés, borkészítés eszközeit (Stellfass, Zapfe, Presse, Butte...), a pincekultúra családi jellegét.
- Hallanak a falu múltjáról, a falurészek elnevezéséről, meglátogatjuk a falu jellegzetes épületeit (Hetprot, Trieb, Mesterségek háza, Tanösvény...).
- A tájházban, az óvoda nemzetiségi csoportszobájában a falusi élet tárgyi emlékeivel találkozunk.
- Hallanak jellegzetes növényekről, állatokról, ételekről és azok tájnyelvi nevét is megismerik.

Nyelvi, irodalmi, ének-zenei emlékek

- Megismernek rigmusokat, mondókákat, versikéket, szólásokat, nyelvtörőket a helyi tájnyelvi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából.
- A meséléseink során használunk tájnyelvi kifejezéseket is, ezek a gyermekek bábozásában, dramatizálásában is megjelennek.
- Az ének-zenei anyagunk zömét a helyi gyűjtésű dalok, körjátékok, gyermektáncok alkotják. (Lásd. a mellékletben).
- Zenehallgatási anyagunkban óvónői ének és gépi zene formájában szerepelnek német népdalok. Megismerkednek a Nádasdon tradíciónak számító harmonika nyújtotta zenei élménnyel, próbálkoznak keringő, polka, galopp lépésekkel.
- Ünnepeink szervezésében és lebonyolításában hangsúlyos szerepet kap a nemzetiségi nyelv. Ünnepeink hangulatát emeli gyermekeink nemzetiségi ruhában előadott tánccsokra.

Tárgyi emlékek

- Megismerik a Mecseknádasdot jellemző hétköznapi, (Tichle, Kamganschitz, Klumpe, Patschker) és ünnepi viseletet (Laible, Tschepl, Unerrock, Ksamet...)
- Ünnepeinken büszkén viselik népviseletünket.
- A tájházban és az óvodai nemzetiségi szobájában megismerjük a hagyományos bútorokat, használati tárgyakat, ruházatot, megismerkednek kismesterségek műhelyeivel.

- Törekszünk arra, hogy az óvoda környezete is tükrözze a nemzetiség kultúráját, a németiség szokásait bemutató eszközök segítségével.
- A nemzetiségi projekthét alkalmával különböző témákban dolgozzuk fel a nemzetiségi hagyományokat, értékeket.

Hagyományok átörökítése és teremtése

- Felelevenítjük a régi szokásokat és játékok, táncok, dalok által ápoljuk azokat (pl. szüreti mulatság, disznóvágás, karácsonyi betlehemezés, újévi szokások, farsangi tréfálkozások, húsvéti tojásgurítás, búcsú alkalmával vendégeskedések, rokoni kapcsolatok, névnapok, lakodalmak hagyománya).
- Új hagyományként szerepel a néhány éve bevezetett „Nationalitätenwoche”, „Trachttag”, „Erntedankfest”, „Martins-Tag”, „Andventszeit”, „Osterbaum machen”, „Sommerfest”, valamint a december 18-i Kisebbség napjáról való megemlékezés. (Lásd az óvoda hagyományos ünnepei c. fejezetben.)
- Találkoznak a hagyományos nemzetiségi konyha jellegzetes ételeivel (pl. Bäckerkipfel, Pfannekucken, Hefeklös, Bohne mit Nudel, Kuglof, Strudel, Hutzel).
- Kipróbáljuk a szilva aszalását, paprika, fokhagyma fűzését, fűszer- és gyógynövények szárítását. Felhasználását összekötjük a modern táplálkozással.
- Ajándékkészítésnél felhasználjuk a hagyományos népi technikákat (pl. szövés, fonás, hurkolás, agyagozás).
- A betakarítási projekthét (Erntefest) alkalmával összegyűjtött termésekből lekvárt főzünk, fűszerolajat készítünk. Levendulaszüretkor összegyűjtött levendulát szárítjuk, majd felhasználjuk.

A nemzetiségi nevelés formái és módszerei

A német nyelvi nevelés formáinak megválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek egyéni sajátosságait. Megfigyeljük, hogy a gyermek milyen szinten áll a nyelvelsajátítás folyamatában, hangképző szervei elég fejlettek-e, milyen a beszédkedve. Fontos tudnunk, támaszkodhatunk-e a családból hozott szókincsre, az milyen bő, beszéli-e, vagy esetleg csak érti a tájnyelvet. Máshogy kell hozzáfognunk a kétnyelvű neveléshez, ahol csak a szülői igény áll fent, de nincs nyelvismeret, vagy az csak minimális.

A csoport összetétele is meghatározza milyen formákat választunk a nemzetiségi nyelvi neveléshez. Személyi feltételeinkből adódóan lehetséges, hogy gyermekeink az egész nap folyamán német szót halljanak.

A csoportban dolgozó felnőttek kialakítanak a kérések, kérdések, utasítások, közlések, udvariassági formák kifejezésére alkalmas, lehetőleg egyöntetű szókészletet, mondatmodelleket (lásd a mellékletben), amelyeket az egész nap folyamán használnak. (Gondozási teendők, játék, étkezés, munka, önkiszolgálás, fogadás, elbocsátás).

Játék

A gyermeki játék szabadságát mindenképpen tiszteletben tartjuk, és így a gyermekek által választott nyelvet is. Előfordulhat, hogy a gyermekek által átélt élmény (német vendégek, utazás, nádasdi lakodalom, TV-ben látott mese) hatására játékukban is használják a tájnyelvet és a köznyelvet. Ebbe mi is bekapcsolódhatunk.

Az óvónő által kezdeményezett játék

Ez is inspirálhatja őket a nyelvhasználatra (pl. baba altatása németül, külföldre utazunk). Jó játékká válhat, ha ez a gyermekek részéről önkéntes. Gyakran német dalokkal, táncokkal gazdagítja az óvónő a gyermekek által kezdeményezett játékot (lakodalmas, bábszínház).

Bábozás, drámajátékok

Játékukban előzetes német irodalmi, születésnap, ünnepi élmény hatására önkéntesen és szabadon választott tevékenységként, vagy az óvónő motivációjára jelentkezik.

Az óvónő bekapcsolódva beszédpéldájával mintát adva alkalmat teremt az utánzáson alapuló nyelvelsajátításra.

Nyelvfejlesztő játékok

Ezeket az általunk „asztali” játékoknak nevezett játékokat úgy vezetjük be, hogy kezdettől fogva a szabályok ismertetése, a segítség a játék menetében német nyelven történik (megnevezés, kérések, kérdések, válaszok, szófordulatok). Ez motiválja a gyermekeket a német nyelv használatára. Amennyiben mégis magyarul szólal meg, elfogadjuk és mi magunk németül megismételjük, így újra hallja. Mivel ezen játékok témái igen szerteágazóak, az egyik leghatékonyabb formája a spontán utánzásos nyelvtanulásnak.

Verselés, mesélés

Az óvónő jó érzelmi kapcsolata a gyermekkel lehetővé teszi, hogy már a beszoktatástól egyénileg csak neki mondókázzon (höcöggetők, tenyércsiklandozók, ujj-játékok stb.). Ez

kiegészül később képeskönyv nézegetéssel, az óvónő által egyszerű szavakkal elmondott történetekkel, majd egyszerű mesékkal. Mindez játékidőben, a gyermekek érdeklődésének megfelelően történik. Óvodánk hagyományai szerint megfelelő hangulatkeltés mellett az egész csoportnak is naponta mesélünk, ebből legkevesebb heti egy alkalommal németül mesélünk, vagy bábozunk. Az idősebbeknél növeljük ezen alkalmak számát. A mesék megértését rendszerint szemléltetéssel segítjük (mesekönyv képei, képsorok, bábok, babák, diafilmek, egyéb jelzések). Az ismert, kedvelt mesék, versek bábozása, dramatizálása jó alkalom a gyermekek megszólaltatására.

Az óvónő által szervezett megfigyelés, tapasztalatszerzés, beszélgetés

Sétáinkra, kirándulásra mindig valamilyen határozott céllal indulunk el, ilyenkor előre megtervezzük, milyen alkalom adódhat a német nyelv használatára (virágok, vetemények a kiskertben, építkezés, gazdasági udvar, boltok, mesteremberek, iskola látogatása, stb...). A séták alatt és azt követően beszélgetéseket kezdeményezünk.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A gyermekek szabad tevékenységét az óvónő német nyelv használata kíséri (technikák, anyagok, formák megnevezése, dicséret, buzdítás)

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Lehet a gyermek és a felnőtt által kezdeményezett örömteli vidámság.

Kéthetente egyszer és ünnepekre készülve gyakrabban kötött formában tervezzük. A felnőtt kísérő szövege és a dalok gazdagítják szókincsüket. Aktív részvételük által kifejezésük csiszolódik. Hagományápolási céllal kéthetente egy alkalommal azonos korosztályok összevonásával hagyományápoló helyi és más német gyermekdalok, körjátékok és egyszerű táncok tanulására, gyakorlására alkalmat teremtünk, táncházakat tartunk.

Mozgás

A gyermeket fokozatosan megismertetjük a testneveléssel kapcsolatos kifejezésekkel, s a mindennapos testneveléseket csakhamar német nyelven tartjuk. Remek alkalom a testrészek nevének, az igék és névutók gyakorlására. A testnevelési foglalkozásoknak azt a részét tartjuk németül, amelynek szókincsét már a mindennaposban elsajátították.

Az udvaron, a szervezett sportrendezvényeinken helyi népi mozgásos, szabályjátékokat is játszunk. Itt is előkerül a német nyelv használata.

Az óvónó által irányított tevékenységekből való nyelvelsajátítás

Ötéves kor alatt alkalomszerűen, azután tervezetten és rendszeresen szervezünk heti egy alkalommal 20-30 percben többnyire „Stuhlkreis” formájában, ritkábban –eszközhasználat esetén– irányított tevékenységet német nyelven. Ezeket arra használjuk, hogy a megszerzett ismereteket elmélyítsük, rendszerezzük. Itt jó alkalom nyílik a játékos gyakorlásra, a kiejtés javítására. Óvónőink eszköztárában számtalan didaktikai játék van, melyet a nyelvgyakorlásra jól tudnak használni. (Repertoárt a saját gyűjtemények tartalmazzák.)

A nyelvelsajátítási folyamat eszköztára

Képeskönyvek, gyermeklexikonok, képes szótárak, kártyák, képsorok, dominók, memória játékok, képes kirakók és változatos témájú társasjátékok az óvónók által készített speciális didaktikai játékok, bábok, dramatikus eszközök, diafilmek, tablet, laptop, projektor, hangfalak zenelejátszó (CD/USB), nemzetiségi ruhák és más tárgyi emlékek állnak rendelkezésünkre, melyeket folyamatosan bővítünk, korszerűsítünk (pl. szülői, nagyszülői gyűjtés, felajánlás).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Pozitív viszony alakul ki a gyermekben a német nemzetiségi nyelvhez, kultúrához.
- Természetessé válik mindkét nyelv használata. A gyermekkel foglalkozó felnőttek példamutató beszéde hatására elfogadja, megszokja, utánozza és alkalmazza a német nyelvet is. Örömet jelent neki, hogy így is meg tud nyilvánulni.
- Kialakul a magyar mellett a német nyelv artikulációs bázisa is.
- A gyermek életkori és egyéni sajátosságainak megfelelően az óvodai élet minden területén ismereteket szerez németül is, kialakul alapszókincse. Tud megnevezni, felsorolni, csoportosítani a környező világ tevékeny megismerése során előforduló témakörökben.
- Ismeri és megérti az adott szituációkban előforduló kifejezéseket.
- A nyelvi környezet hatására megismeri, megszokja a német nyelvre jellemző hangsúlyt, szórendet, mondataalkotást. Megszokott szituációkban próbálkozik gondolatai kifejezésével, tömondatokkal, ismert mondatmodellekkel.
- A gyermek tiszteli, megőrzi a megismert nemzetiségi kultúrát. Megalapozódik a nemzetiségi hovatartozás tudata.
- Mindezek birtokában képessé válik a nemzetiségi nyelv iskolai tanulására a nemzetiségi vagy kétnyelvű osztályban.

- Ismerje meg a nemzetiség az anyanemzet (anyaország) kulturájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat (esetenként tájnyelven is).
- Ismerkedjenek meg a helyi nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel; tanulják meg azok tiszteletét és megbecsülését.

2.3.5 Nationalitätenerziehung

Anhand seiner Lage ist die Nationalitätenerziehung eine eigentümliche und herausragende Aufgabe unseres Kindergartens. Näher betrachtet beinhaltet diese Aufgabe die Pflege von Traditionen, die Bewahrung des geerbten Kulturschatzes und damit die Grundlegung zum Identitätsbewusstsein.

Basis der Zugehörigkeit zu einer Nationalität ist die gemeinsam gesprochene Sprache, deren Erlernen. Es ist die Sprache, die die Beziehung des Kindes mit der ihm umgebende Umwelt bestimmt, formt und differenziert. Die sprachliche Erziehung betrachten wir nicht als isoliert. Sie ist ein wichtiges Element des Kindergartenlebens. Die individuelle und Mikrogruppenbeschäftigungen machen unsere Arbeit wirksam. Ein Vorteil unseres Kindergartens ist, dass die Erwachsenen die bei der Erziehung der Kinder eine Rolle haben, alle die deutsche Sprache und die Mundart kennen und auch benutzen.

Unsere Ziele

- In den Kindern eine positive Beziehung mit der Kultur der deutschen Nationalität ausbauen.
- Die Sprache verstärken, die ja nicht mehr so intensiv lebt, wie früher.
- Erziehung zur Akzeptierung des Andersseins.
- Das Nationalitäten-Identitätsbewusstsein begründen.
- Vorbereitung der Kinder zum schulischen Lernen der deutschen Sprache.
- Festigung den stabilen Sprachkenntnisse

Unsere Aufgaben

- Mit der Sicherung der ganztägigen zweisprachigen Umgebung schaffen wir für die Kinder die Möglichkeit zu einer emotionellen Sicherheit bietenden Kommunikation, innerhalb dieser das auf Nachahmen und Erfahren beruhende Spracherlernen.
- Mit elterlicher und großelternlicher Hilfe machen wir die traditionsbewahrende sprachliche Kultur mit den Kindern bekannt.

- Mit der Anbietung eines sprachlichen Modells und verschiedener Erlebnisse, und mit der Betrachtung des Alters und der individuellen Eigentümlichkeiten entwickeln wir die sprachliche Fähigkeit.
- Wir machen die Kinder mit den Gegenständen der Nationalitätenerbschaft, mit den Bräuchen, Traditionen, mit einem Wort mit dem Kulturschatz von Nadasch bekannt.

Wie wird bei uns die Nationalitätenerziehung realisiert?

Der Grundstein unserer Spracherziehung ist, dass mit den Kindern, die die Mundart in der Familie hören, verstehen und vielleicht sprechen, auch wir in dieser Sprache sprechen, von Anfang an. Das geschieht schon beim Familienbesuch so. Die Kinder, die ohne deutsche Sprachkenntnisse zu uns kommen, hören das, gewöhnen sich daran und versuchen es nachzusprechen.

Den Ablauf der Nationalitätenerziehung, deren organisierten Rahmen planen wir rund um die sich konzentrisch erweiternden Themen der aufeinanderfolgenden Jahreszeiten und die Vorbereitung auf die verschiedenen Feiertage. Wir benutzen die diesselben Satzmodelle oder die ähnliche Sprachstruktur in den bestimmten Situationen, während diese Situationen singen wir Lieder und sagen Reime und Sprüche (Waschraum, Ostessen, Mittagessen).

Unser Heimatdorf

- Wir lassen die Kinder bemerken, und sprechen mit ihnen darüber, dass in ihrem Heimatdorf, in Nadasch oder Altglashütte/Óbánya die Mehrheit der Familien auch in der Mundart spricht.
- Bei Spaziergängen, Ausflügen suchen wir die Plätze des traditionellen Weintraubenanbaus, die Weinberge, Kellerreihen auf, und machen die Kinder mit deren Namen bekannt. Sie erfahren, wie Wein angebaut und hergestellt wird.
- Sie hören über die Vergangenheit des Dorfes, über die Namen der verschiedenen Teile des Dorfes. Wir besuchen die charakteristischen Gebäuden.
- Im Heimatmuseum und Nationalitätenraum des Kindergartens können sie die verschiedenen Andenken des ehemaligen Dorflebens betrachten.
- Sie hören über typische Pflanzen, Tiere, Gerichte und lernen auch deren mundartliche Namen kennen (die Kastanienbäume des Schlossgartens).

Sprachliche, literarische, musikalische Andenken

- Sie lernen Sprüche, Sprüchleine, Reime, Redewendungen, Zungenbrecher aus dem örtlichen mundartlichen Kulturschatz und aus der Kultur der Mutternation kennen.
- Beim Erzählen von Märchen verwenden wir auch mundartliche Ausdrücke, welche dann beim Puppenspiel der Kinder erscheinen.
- Unser Lieder- und Musikstoff besteht vor allem aus den im Ort gesammelten Liedern, Kreisspielen, Kindertänzen (sie sind im Anhang zu finden).
- In unserem Musikstoff haben deutsche Volkslieder in der Form von Singen und „vom CD“ Platz. Die Kinder lernen die in Nadasch traditionell gebrauchte „Ziehharmonika“ kennen, und erleben die von der „Stefanns-Kapelle“ gespielte Musik. Sie befreunden sich mit den Grundschritten des Walzers, Polkas, Galopps.
- Beim Organisieren und beim Ablauf unserer Feier hat die Nationalitätensprache einen bedeutenden Platz. Die Stimmung wird durch die von den größeren Gruppen in Tracht vorgeführten Tanzstrauß erhöht (Sommerfest).

Sachliche/Materielle Andenken

- Sie lernen die für Nadasch typische alltägliche und feierliche Tracht kennen (Unterrock, Weste, Samthose).
- Auf den Festen tragen die größeren mit Stolz unsere Tracht.
- Im Heimatmuseum und in dem Nationalitätenraum des Kindergartens werden sie mit den traditionellen Möbeln, Gebrauchsgegenständen, Kleider bekanntgemacht und können die Werkstätten der Kleinhandwerke näher besichtigen.
- Wir streben danach, dass auch die Umgebung des Kindergartens die Kultur der Nationalität widerspiegelt, mit Hilfe von Mitteln, die die Bräuche veranschaulichen (Kinderstuhl, Schaukelpferd, Wiege). Damit verstärken wir die Zugehörigkeit zur Nationalität.
- Im Rahmen des Nationalitäten Projektwoche planen wir am breiten Flur des Kindergartens die von den Kindern und Erwachsenen gesammelten alten Sachen (Textilien, Töpfe, Arbeitsmittel) auszustellen. Der Anblick von diesen erweckt die Lust, die traditionellen Kinderspiele kennenzulernen, anzufertigen und diese ins Spiel einzuziehen („Schelappuppe“, Spielzeuge aus Kolben, Schilf, Mohrrhirse und andere Frucht-puppen).
- Jedes Jahr wird die Nationalitätenwoche in einem anderen Thema organisiert im Mittelpunkt stehen die Kulturgüter und Werte der ungarndeutschen.

Weitergeben und Schaffen von Traditionen

- Wir frisken die alten Bräuche auf und pflegen sie durch Spiele, Tänze, Lieder (Weinlesefest, Krippenspiel, Neujahrsbräuche, Faschingsscherze, Eierrollen zu Ostern, zu Gast sein am Kirchweihfest, Verwandtschaften, Namenstage, Hochzeitsfeste).
- Zu den neuen Traditionen zählen das vor einigen Jahren eingeführte Erntedankfest, der Martinstag, die Adventszeit, das Osterbaum-Machen, Sommerfest sowie ganz neu eingeführte Minderheitentag am 18. Dez. (ausführlich im Kapitel „Die traditionellen Feier im Kindergarten“).
- Die Kinder begegnen den charakteristischen Speisen der traditionellen Nationalitätenküche.
- Die Kinder können ausprobieren, wie Pflaumen gedörrt, Paprika und Knoblauch geschnürt, Kräuter- und Heilpflanzen getrocknet werden. Das alles verbinden wir mit der gesunden Ernährung.
- Wenn wir Geschenke anfertigen, benutzen wir die traditionellen Volksmethoden (z.B. Eierfärben in Zwiebelschale, Tontöpfe mit charakteristischen Motiven verzieren, Lieschenpuppe anfertigen, Rutenflechten, Weben, Spinnen, Schlingen)
- Vor der Erntedankfest sammeln wir verschiedene Obst- und Gemüsearten. Im Winterzeit kochen wir Marmalade aus Apfel und Zwesche.

Formen und Methoden der Nationalitätenerziehung

Beim Wählen der Formen der deutschen Spracherziehung betrachten wir die individuellen Eigentümlichkeiten der Kinder. Wir beobachten, auf welchem Niveau das Kind beim Prozess des Spracherlernens steht, ob die lautbildenden Organe genug entwickelt sind, ob es gerne spricht oder nicht. Es ist wichtig für uns zu wissen, ob wir uns auf den Wortschatz stützen können, dass das Kind aus der Familie bringt, wie reich das ist, ob das Kind die Mundart spricht oder eventuell nur versteht. Wir müssen die zweisprachige Erziehung anders beginnen, wenn es nur ein elterlicher Wunsch ist, das Kind aber die Sprache nicht oder nur gering spricht.

Auch die Zusammensetzung der Gruppe bestimmt, für welche Formen wir uns bei der Nationalitätenerziehung entscheiden. Anhand unserer persönlichen Voraussetzungen ist es

möglich, dass die Kinder den ganzen Tag lang deutsches Gespräch hören (sie sind im Amhang zu finden).

Die in der Gruppe arbeitenden Erwachsenen bauen – zum Ausdrücken von verschiedenen Bitten, Fragen, Anweisungen, Mitteilungen, Höflichkeitsformen – einen möglichst einheitlichen Wortvorrat und Satzmodelle aus, die sie im Laufe des ganzen Tages benutzen.

Spiele

Die Freiheit des kindlichen Spieles respektieren wir auf jeden Fall, und auch die von den Kindern gewählte Sprache. Es kann vorkommen, dass auf Einfluss eines bestimmten Erlebnisses (deutsche Gäste, Reise, Nadascher Hochzeit, Fernseher) die Kinder in ihrem Spiel die Mundart oder die deutsche Sprache benutzen. Daran können sich die Kindergärtnerinnen anschließen.

Auch ein Spiel auf Initiative der Kindergärtnerin kann die Kinder zum Sprachgebrauch inspirieren (Einwiegen der Puppe auf Deutsch, „wir reisen ins Ausland“).

Es kann zu einem guten Spiel werden, wenn es von Seiten der Kinder freiwillig ist. Oft bereichert die Kindergärtnerin mit deutschen Liedern, Tänzen das von den Kindern begonnene Spiel (Hochzeitsfeier, Puppenspiel).

Puppenspiel, Dramatisieren

Es erscheint im Spiel der Kinder entweder als freiwillig gewählte Beschäftigung auf Einfluss von deutschen literarischen Erlebnissen, Geburtstags- und anderen Feiern, oder auf Motivation der Kindergärtnerin. Die sich einschaltende Kindergärtnerin bietet Gesprächsmuster und schafft so die Möglichkeit zum auf Nachahmen beruhenden Sprachenlernen.

Spiele zur Sprachentwicklung

Diese, von uns „Tischspiele“ genannten Spiele führen wir so ein, dass die Verkündung der Spielregeln, die Hilfe beim Verlauf des Spieles von Anfang an auf deutscher Sprache geschieht (Benennung, Bitten, Fragen, Antworten, Redensarten). Das motiviert die Kinder zum Gebrauch der deutschen Sprache. Wenn ein Kind sich ungarisch ausdrückt, akzeptieren wir das, und wiederholen es auf Deutsch, so hört es das Kind. Da die Themen dieser Spiele

sehr vielfältig sind, ist es einer der wirksamsten Methoden des spontan nachahmenden Spracherlernens.

Märchen, Gedichte

Die gute emotionelle Beziehung der Kindergärtnerin mit dem Kind macht es möglich, dass sie von der Eingewöhnung dem Kind individuell Sprüchleine erzählt (Fingerspiele, Handkitzler). Das ergänzt sich erst durch Bilderbuch-Blättern, von der Kindergärtnerin einfach erzählte Geschichten und später durch einfache Märchen. Das alles geschieht während der Spielzeit, der Interessen der Kinder gemäß. Den Traditionen unseres Kindergartens entsprechend erzählt die Kindergärtnerin bei passender Atmosphäre täglich ein Märchen der ganzen Gruppe und das geschieht mindestens einmal in der Woche in deutscher Sprache (Märchen oder Puppentheater).

Bei den Größeren sind das mehrere Gelegenheiten. Beim Verstehen der Märchen helfen wir durch Veranschaulichung (Bilderbücher, Bilderreihen, Handpuppen, Diafilme). Das Vorführen von bekannten und beliebten Märchen als Puppenspiel, oder dessen Dramatisieren ist eine gute Gelegenheit für Kinder, sich auszudrücken, zu reden.

Von den Kindergärtnerinnen organisierte Beobachtungen, Erfahrungssammlungen, Gespräche

Auf unsere Spaziergänge, Ausflüge gehen wir immer mit irgendeinem konkreten Ziel, dabei planen wir vor, bei welchen Gelegenheiten die deutsche Sprache benutzt werden kann (Blumen, Gemüse im Kleingarten, Baustellen, Wirtschaftshof, Geschäfte, Handwerker, Schulbesuch ...). Während den Spaziergängen und danach initiieren wir Gespräche.

Zeichnen, Malen, Formen, Handarbeit

Die freie Beschäftigung der Kinder wird vom deutschen Sprachgebrauch der Kindergärtnerin begleitet (Benennung von Methoden, Stoffen, Formen; loben, ermuntern).

Lieder, Singspiele, Kindertänze

Sowohl von Seiten der Kinder als auch von den der Erwachsenen her, diese bereiten immer Freude. Zweiwöchentlich und bei Vorbereitung auf die verschiedenen Feiertage planen wir sie oft in gebundener Form. Die Lieder erweitern den Wortschatz der Kinder, die aktive Teilnahme verfeinert ihre Ausdrucksweise. Mit dem Ziel der Traditionspflege werden einmal

in zwei Wochen mit dem Vereinen der gleichaltrigen Kinder örtliche und andere deutsche Kinderlieder, Kreisspiele und einfache Tänze eingeübt (Tanzhaus).

Bewegung

Wir machen die mit dem Sport verbundenen Ausdrücke mit den Kindern bekannt, und das alltägliche Turnen, die Sportbewegungen halten wir bald darauf in deutscher Sprache. Es ist eine hervorragende Gelegenheit zum Üben von Körperteilen, Bewegungsformen und Varianten, Verben und Postpositionen.

Den Teil der Turnstunden, dessen Wortschatz sie schon beim täglichen Sportunterricht erlernt haben, halten wir in deutsch. Auf dem Hof, auf unseren organisierten Sportveranstaltungen spielen wir auch örtliche Bewegungs- und Regelspiele. Hier kommt die deutsche Sprache auch zum Vorschein.

Spracherlernen durch die von der Kindergärtnerin geplanten und initiierten

Beschäftigungen

Wir organisieren unter fünf Jahren gelegentlich, danach geplant und regelmäßig, einmal in der Woche, meist im Form von einem „Stuhlkreis“, seltener - wenn Hilfsmittel gebraucht werden - an Tischen, eine Beschäftigung in deutscher Sprache.

Diese benutzen wir, um die erworbenen Kenntnisse zu vertiefen und zu systematisieren. Hier ergibt sich eine gute Gelegenheit zum spielerischen Üben, zur Verbesserung der Aussprache. Unsere Kindergärtnerinnen kennen zahllose didaktische Spiele, die sie zur Sprachübung gebrauchen können (sie befinden sich in den eigenen Sammlungen der Kindergärtnerinnen).

Mittel zum Erlernen der Sprache

Bilderbücher, Kinderlexika, Bildwörterbücher, Karten, Bilderreihen, Dominos, Memory-Spiele, Auslegebilder, Gesellschaftsspiele mit vielfältigen Themen, von den Kindergärtnerinnen gefertigte spezielle didaktische Spiele, Puppen, dramatische Mittel, Diafilme, Tablet, Computer, Projektor, Audioanlagen, Musikspieler (CD/ USB Stick), Trachtkleider und andere Nationalitätenandenken stehen zu unserer Verfügung.

Die voraussichtlichen Kennzeichen der Entwicklung zu Ende des Kindergartenalters

- Es entsteht im Kind eine positive Beziehung zur Sprache und Kultur der deutscher Nationalität.

- Das Benutzen von beiden Sprachen wird eine natürliche Sache. Auf Einfluss der Erwachsenen, die sich mit ihm beschäftigen, akzeptiert das Kind die deutsche Sprache, gewöhnt sich daran, spricht es nach und benutzt es. Es bedeutet für das Kind eine Freude, sich auch deutsch ausdrücken zu können.
- Neben dem Ungarischen entsteht auch die Artikulationsbasis der deutschen Sprache.
- Gemäß seiner alterlichen und individuellen Eigentümlichkeiten verschafft das Kind Kenntnisse von allen Seiten des Lebens auch in deutsch, sein Grundwortschatz entsteht. Es kann nennen, aufzählen, in Themen eingruppiieren, die beim aktiven Kennenlernen der umgebenden Welt auftauchen.
- Es kennt und versteht die in einer gegebenen Situation auftauchenden Ausdrücke.
- Auf Einfluss der sprachlichen Umgebung lernt das Kind die auf die deutsche Sprache typische Betonung, Wortfolge, den Satzaufbau kennen. In gewohnten Situationen probiert es, seine Gedanken auszudrücken.
- Das Kind achtet und bewahrt die kennengelernte Nationalitätenkultur. Das Identitätsbewusstsein wird begründet.
- Im Besitz von Alldem ist das Kind gut vorbereitet, in der Schule entweder in Nationalitäten- oder in zweisprachigen Klassen weiterzulernen

2.4 Óvodánk tevékenységrendszere

Az óvodai tevékenységi formák - a gyermekek egyéni fejlettségére, fejlődőképességére építve - a gyermekek optimális nevelését, fejlesztését célozzák meg. A tevékenységi formák feladatainak elvégzése biztosítja a gyermekek harmonikus testi-, érzelmi és értelmi nevelését, a kívánatos személyiségvonások - fejlettség kialakulását. Mindezeket áthatja az anyanyelvi nevelés.

2.4.1 A játék

A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás. Ugyanakkor a teljes személyiségfejlesztés leghatékonyabb színtere. A tanulás, a képesség, a képességfejlesztés és a társas kapcsolatok fejlesztésének leghatékonyabb módja.

A játék az óvodáskorú gyermek létformája.

Célunk:

- A gyermekek személyiségének harmonikus fejlesztése a játék által.

Feladataink:

- Minden gyermek számára biztosítjuk, hogy egyéni vágyai és ötletei a kötetlen, széles skálán mozgó játéklehetőségekben kibontakozhassanak.
- Biztosítjuk a játék objektív feltételeit, a szabad játék túlsúlyát.
- Következésképpen betartjuk azt az elvünket, miszerint a játék mással nem helyettesíthető.

Hogyan biztosítjuk a játék objektív feltételeit?

Csoportléggör

Az önállóságra törekvést segítjük. Az önálló kezdeményezést, szervezést, eszköz kiválasztást, konfliktusmegoldást támogatjuk. Segítjük a gyermek önállóságra törekvését a játékfajták és társak kiválasztásában is. Felkeltjük a társak iránti érdeklődést.

Megfelelő hely a játékhoz

Segítjük a gyermekeket játékukhoz megfelelő helyet találni - ennek érdekében átrendezni a csoportszobát. Segítjük kompromisszumra jutni a gyermekeket a helyválasztásban.

Játékidő

Lehetőleg minél hosszabb, összefüggő játékidőt biztosítunk. A játékot nem zavarjuk meg, indokolatlanul nem szakítjuk meg. Minél hosszabb időt biztosítunk a szabadban is a játékhoz.

Játékeszközök kiválasztásában a következő szempontok a mérvadók

Legyenek egyszerű, alakítható, a gyermeki fantáziát kibontakoztató természetes anyagok, játékszerek. Variálható, a játék témájához illeszthető, a fantáziát nem túlságosan megkötő, könnyen elérhető. A környezetükben lévő tárgyakat is bevonhatják a játékukba. A játékeszközök között legyenek a helyi hagyományokat és a falusi környezetet tükröző játékszerek. (Népviselési baba, szövőkeret, talicska, hordó, puttony, kendő, kötény, teknő, szakajtó). Legalább heti egyszer használjuk játékidőben is a nemzetiségi csoportszobánkat.

Tapasztalatszerzés, élmények:

A gyermekek minél jobban ismerjék meg környezetüket. Séták, kirándulások, látogatások a boltban, orvosi rendelőkben, iskolákban, helyi mestereknél (fazekas, kőfaragó, kádár, kötélverő), események, munkák (szüret, mezőgazdasági munkák, disznóvágás, búcsú, családi ünnepek) mind a gyakorló, a konstruáló, a szabály- és a szimbolikus szerepjátékuk témájává válhatnak.

A szülők figyelmét is felhívjuk ennek jelentőségére.

Játékfajták

Gyakorlójáték

A gyermekek tapasztalatot szereznek az eszközök, anyagok tulajdonságairól – mit mire lehet használni. Sokféle anyag áll a gyermekek rendelkezésére. Hangok, dallamok, ritmusos játékos gyakorlása segíti a beszédfejlődést is (mozgás és beszéd összefügg). A gyermek valamilyen önkéntes szabályt alkot, és ahhoz ragaszkodik mozgásban, beszédben.

Szimbolikus szerepjáték

A személyiség formálódásának legfőbb eszköze ebben a korban. A fantázia, kreativitás kibontakozásának legjobb eszköze. Fejleszti az önállóságot – társas kapcsolatrendszerek

kialakulását segíti elő – a szocializáció tanulásának terepe. Az egyénileg és közösen átélt élmények, tapasztalatok megjelennek a szerepjátékban.

Barkácsolás

A játék igényéből indul ki. Kötetlen. Az óvónő eszközök, anyagok biztosításával segíti. Anyagot gyűjtünk a kirándulások, a helyi mesterségek, munkák megismerése során. Egyszerű népi játékokat (csuhébaba, töklámpás, állatok kukoricából gesztenye stb.) készítünk belőle. Technikai fogásokat mutat az óvónő.

Dramatizálás, bábozás

Eszközök, jelmezek állnak rendelkezésre, melyeket a gyermekek kiegészíthetnek. Irodalmi élmény nyújtása –példa adása– utánzásra késztet.

Oldott légkörben, kötöttségek nélkül folyik.

A beszédfejlesztés kiváló eszköze.

Hétköznapi figurák – saját élmény eljátszására is mód van (pl. lakodalom, nyaralás).

Építő, konstruáló

Tapasztalatszerzésre nyílik mód, kreativitást fejlesztjük. Matematikai tapasztalatokat is szereznek, változatos anyagokból építhetnek.

Szabályjáték

Szabálytudat kialakítását segíti. Kölcsönös segítségnyújtás gyakorolható.

Társ sikerének örülés, csapat győzelme stb. – közösségi érzést fejleszti.

Udvari játéklehetőségek

Gyakorló- és építő játékhoz a homokozóban változatos és természetes anyagokat kínálunk (gesztenye, toboz, szivarfa termése, növények, ágacsok, csutka, fű, iszalag, bogáncs, kavicsok, csigák, bogarak, rovarok stb.).

A mozgás gyakorlása, mozgásos szabályjátékokkal, mint ugróiskolák, labdaiskola, focizás, kosárlabda. Változatos terepet és eszközöket (szánkódomb, betonozott, füves terület, mozgásra ösztönző udvari tornaszerek és kézi szerek), a szerepjátékokhoz megfelelő helyet és eszközöket biztosítunk (babaház, vár, boltos játék stb.).

Az óvónő játéka a gyermekekkel

Mi óvónők állandó jelenlétünkkel, a gyermekekkel való együtt játszással, támogató, serkentő, ösztönző, biztonságot nyújtó magatartásunkkal indirekt módon segítjük a gyermekek élményszerű, elmélyült játékának kibontakozását. A játékot ötleteinkkel gazdagítjuk, amit a gyermeknek nem kötelező elfogadni. Nem adunk kész megoldást a gyermeknek, hagyjuk a gyermeket tapasztalni, rájönni, variálni, dönteni a spontán, szabad játék keretében. Mindezeket a kompetencia alapú nevelés segítségével valósítjuk meg.

Szabályjátéknál a szabályt ismertetjük. Kezdetben segítjük a gyermekeket a szabályok betartásában is.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Fejlődik a gyermekek mozgása. Új mozgásformák alakulnak ki és tökéletesednek. Nő a gyermekek önállósága, kitartása. Változatos tapasztalatszerzés közben fejlődik a szem-kéz, szem-láb koordinációja és a finommotorika.
- Fejlődnek az értelmi képességek. Megismerik a tárgyak tulajdonságait, a valóság jelenségeit, eseményeit. Érzékszerveik működése, észlelésük, megfigyelőképességük közvetlen tapasztalatszerzés útján fejlődik a legjobban. Tapasztalják a tárgyak hasonló és különböző jellemzőit – a cselekvések egymásutánosságát, a dolgok, jelenségek közötti összefüggéseket – fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk.
- Fejlődik kreativitásuk, hiszen majdnem minden lehetséges. Eszközök más funkciót kaphatnak, szerepek felcserélődhetnek, átalakulhatnak, mások ötletei más irányba fejleszthetik a játékot. Kialakul a fantázia gazdag játék.
- Fejlődik beszédük. A játékot kísérő érzelmek közlési vágyat ébresztenek. Az óvónő szóbeli megnyilvánulásaival mintát nyújt a gyermeknek. A gyermekek játék közben feltett kérdései, az óvónői válaszok ösztönzik a beszédet és a gondolkodást.
- Fejlődnek a társas kapcsolatok, mert a játék elősegíti a viselkedési szabályok megértését, gyakorlását. Tapasztalatot szereznek mások szándékának megértésében, helyzetéhez való beleélésben, együttérzésben. Képesé válnak kívánságaik háttérbe szorítására, késleltetésére.
- Lelkileg kiegyensúlyozottabbá válnak, mert a játék segíti a gyermekek élményeinek, szorongásainak újra feldolgozását, így lehetővé válik a tapasztalatok érzelmi feldolgozása, a feszültség csökkentése

2.4.2 Mesélés- verselés

A mese, vers realitást közöl a gyermekekkel, informál és teljes világképet ad. Egyben a szó varázsa is, mely működésbe hozza a gyermek képzeletét, elindítja fantáziáját. Ezért is fontos, hogy minden nap meséljünk, verseljünk, mondókázzunk!

Céljaink:

- Óvodásainkat a meséken, verseken, mondókákon keresztül fokozatosan szoktassuk az irodalom „gyöngyszemeinek” befogadására.
- Pozitív érzelmi viszony alakuljon ki az irodalomhoz, s ezen keresztül a másik emberhez.
- Nemzeti és nemzetiségi nyelvi hagyományaink alapjainak átörökítése.

Feladataink:

- Óvodába lépéskor folyamatosan megfigyeljük és felmérjük a gyermekek anyanyelvi szintjét. Játékos módszerekkel (pl. anyanyelvi játékok) segítjük elő beszédképességük fejlődését.
- Az életkori és egyéb beszédhibás gyermekeket logopédushoz irányítjuk, útmutatásai alapján részt veszünk a korrekcióban a szülőkkel is együttműködve.
- Az irodalom megszerettetéséhez, befogadásához a mesék, mondókák, versek bűvölete révén juttatjuk el óvodásainkat.
- Lerakjuk a zenei, vizuális és szóbeli anyanyelvi műveltségük alapjait.
- Elősegítjük a német szókincsük bővülését, kifejezőképességük fejlődését.
- Segítjük a gyermek saját vers- és mesealkotását.
- A magyar gyermekköltészet, a népi dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik fő segítője. A mese- képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel- feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi- a klasszikus és a kortársirodalmi műveknek egyáltalán helye van.

Hogyan mesélünk, verselünk, mondókázunk?

Felhasznált irodalmi anyag

A csoportok óvónői szabadon választhatják ki irodalmi nevelésük anyagát és módszereit. Ebben a válogatásban irányadó számunkra a gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak és képességeinek, fejlettségi szintjének ismerete, valamint a mindenkor alkalomhoz való kapcsolódás. Óvodánkban az évszakok váltakozása, az ünnepek és a jeles napok köré szerveződik az irodalmi anyag melyeket a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi művekből válogatunk.

A német nemzetiségi anyagot elsősorban a helyi, nádasdi hagyományőrző mondókákból, versekből, mesékből válogatjuk, illetve Christina Arnold, mecseknádasdi szerző gyűjteményéből. Célunk, hogy egy adott törzanyagot minden gyermek ismerjen meg az óvodai élet során. (Lásd a mellékletben).

A mese

A mesélés azon alapvető követelményét, hogy a meséléshez szeretetteljes, biztosságot sugárzó légkör szükséges, minden óvodapedagógusunk saját személyiségének megfelelő szokásrendszer kialakításával valósítja meg.

Minden csoportban kialakult a mesélés kerete, a mesélés szokása, amely az adott gyermekcsoporttól is függ. Pl. Stuhlkreis, mesepárnák, mesesarok, báb stb.

A mindennapos mesélésre nagy hangsúlyt fektetünk, mert az ismétlődés rendszerességet, az egymásutániség biztosságot ad a gyermeknek. A mesélésre a nap mindig egy meghatározott szakaszában kerül sor.

Óvodánkban lényeges szempont, hogy csend és nyugalom övezze a „varázslatot”, ez biztossítja a gyermekek számára is az aktív beleélést, az együttes élményt.

Gyakran hallanak óvodásaink más népek meséiből is. Ünnepeinket azzal színesítjük, hogy mi felnőttek dramatizálunk, bábozunk, árnyjátékot adunk elő gyermekeinknek.

Az első mesék az egyszerű láncmesék, állatmesék, a kicsiny gyermekről szóló rövid történetek köréből kerülnek ki. Amikor kialakul egy sajátos mesét hallgató magatartásmód, akkor a gyermek már könnyedén eligazodik saját és a csodák világa között. Megismerkednek már hosszabb terjedelmű tündérmesékkal, elbeszélésekkel és folytatásos mesékkal is. A

varázsmesékben megjelennek már az elvontabb fogalmak – mint élet és halál, veszély és megmenekülés – amelyek foglalkoztatják a gyermeki képzeletet.

Nagy becsben tartott képes- és mesekönyveinket gyakran forgatjuk, nézegetjük, mesélünk belőlük, beszélgetünk róluk.

A mese szeretete abból adódik, hogy ott minden lehetséges, teljesülnek vágyai, elvárásai, s a maga módján feleletet ad a gyermekek kérdéseire.

Játék során lehetőség van arra, hogy kedvenc meséikből saját maguk készítette eszközökkel kiragadjanak momentumokat, s azzal játékokat gazdagíthassák, esetleg a meséket elbábozthassák, dramatizálhassák.

Bábművészek meghívásával, bábszínház látogatásával, rendszeres közös óvónői bábjátékkal, valamint alkalmi mesedramatizálásokkal színesítjük a mese varázslatos világát.

Óvodai ünnepeinken a kedvelt meséket, történeteket dramatikus formában társaiknak, a szülőknek is eljátszhatják.

A mondóka és a vers

Az óvónők beiratkozás alkalmával, nemcsak a leendő óvodásokkal és szüleikkel ismerkednek, hanem a kicsik által már hallott vagy ismerős mondókák és dalok után is érdeklődnek. Ezek nagy segítséget jelentenek a beszoktatás időszakában, hogy az újdonsült óvodások otthonosabban, biztonságban érezzék magukat az új környezetben.

A rövid mondókák, dalok, dúdolók, höcöggetők, ölbeli játékok előadásában a természetes hangzás, a puha hangszín és a lassúbb tempó - amely a beszédet is jellemzi - segíti a felnőtt és gyermek közötti pozitív viszony kialakulását. Az éneklés, a mondókázás és az azokat kísérő mozgások, ritmusok az elsődlegesek.

A későbbiek során megismert újabb mondókák, rigmusok, versek mind tartalmában, mind terjedelmében követi a gyermekek értelmi képességeinek a fejlődést. A kedvelt irodalmi anyagok és élmények ismétlésére minden adandó alkalmat felhasználunk.

Ünnepeinket ezen irodalmi alkotások felhasználásával tesszük hangulatossá.

Óvodánk eszközminősítése

Leporellóink, képeskönyveink, mesekönyveink repertoárja széleskörű, de folyamatosan egészítjük ki újabbakkal.

Bábkészletünk gazdag, színes, esztétikus.

Dramatizáláshoz, bábozáshoz, mesékhez és játékokhoz a meglévő eszköztár mellé kiegészítőket barkácsolunk. Ehhez folyamatosan gyűjtjük az alapanyagokat, terményeket stb.

A gyermekeknek szánt és az óvónő által használt gyűjteményeket, irodalmi hang - és képanyagunkat, valamint szakkönyvtárunkat is folyamatosan fejlesztjük, kiegészítjük a kompetenciás meseládikó eszközeivel is.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik. Figyelmesen, csendben végighallgatják a mesét, meghallgatják a verset.
- Van kedvenc meséjük. Kérik és maguk is kezdeményeznek mesélést.
- Differenciáltan tudnak bonyolultabb mesét elmesélni.
- Szívesen forgatják a mesekönyveket és beszélgetnek róla.
- Kedvenc meselemeik megjelennek játékukban, felelevenítik azokat bábozás, dramatizálás alkalmával, fejlődik erkölcsi érzékük.
- Ismernek számos mondókát és verset magyar és a helyi nemzetiség nyelvén (gyermekenként differenciáltan).
- Várják, kérik és élvezik a mesét, verset mindkét nyelven.
- Szívesen vesznek részt mesék eljátszásában.
- Bátran megszólalnak, szívesen teremtenek kapcsolatot másokkal.
- Képesek összefüggő, folyamatos beszédre, mondatalkotásra.
- A magán- és mássalhangzókat tisztán ejtik (fogváltással kapcsolatos egyéni eltérések lehetnek).
- Szeretik, rendeltetésüknek megfelelően használják a könyveket. Felismerik értéküket.

2.4.3 Külső világ tevékeny megismerése

Óvodás gyermekeink –falusi óvoda lévén– közvetlen kapcsolatban állnak a természettel. A családi ház igényességét igyekeztünk az óvoda környezetének a kialakításakor tovább vinni.

Óvodánk festői környezetben helyezkedik el erdők, hegyek, szőlőskertek szomszédságában. A gyermekeknek így módjuk és lehetőségük nyílik a természet szépségeire rácsodálkozni, az évszakok változásait megfigyelni, állatokat a természetes élőhelyükön megismerni.

Nevelőtestületünk úgy gondolja, már óvodáskorban el kell kezdeni a környezetvédő, természetszerető ember személyiségének a kialakítását.

A természet szeretetére, óvására és gondozására való nevelésnek át kell hatnia az egész óvodai életet.

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés szoros kapcsolatban áll a nemzetiségi neveléssel.

Céljaink:

- A fenntartható fejlődés érdekében olyan szokások és szokásrendszerek kialakítása, amelyek megalapozzák a környezetre figyelő, környezettudatos magatartást
- A gyermek önálló véleményalkotásának és döntési képességeinek fejlesztése a kortárskapcsolatokban és a környezet alakításában.
- Jussanak a gyermekek olyan matematikai tapasztalatokhoz és ismeretekhez, amelyeket a tevékenységeikben alkalmazni tudnak.

Feladataink:

- Lehetőséget biztosítani a minél több érzékszervvel való tapasztalásra, az élmények több szempontú felidézésére. Felkelteni, illetve ébren tartani a gyermekek aktivitását, kíváncsiságát, kielégíteni a megismerési vágyukat, fenntartani a beszédkedvüket.
- Olyan tapasztalatokhoz juttatni a gyermekeket, amelyek segítik őket az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodásban, tájékozódásban.
- Az élőlények szeretetére és tiszteletére nevelés.
- Segíteni a gyermekeket az irányítottan és spontán szerzett tapasztalataik feldolgozásában. A tapasztalat szerzését hassa át az öröm, a rácsodálkozás, a beszélgetés élménye.

- Fejlesztani a gyermekek gondolkodási képességét olyan helyzetek teremtésével, amelyekben lehetőségük nyílik a kísérletezésre, a felfedezésre, a megoldások közti választásra.
- Támazzkodni kell a családban szerzett tapasztalatokra. Segíteni kell a szülőket abban, hogy felismerjék a gyermekek környezet iránti érdeklődésének a fontosságát.
- A gyermekek ismerjék meg a faluban még élő népszokásokat, és ezzel segítsük a nemzetiségi kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítását.
- A német nyelv rendszeres használatával fejleszteni a gyermekek nyelvi kifejezőkészségét.
- A gyermekek tér-, sík-, és mennyiségszemléletének fejlesztése, ítélőképességük alakítása.
- A gyermek miközben felfedezi környezetét olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.
- Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez tartozás élményét, a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeit. Megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Hogyan valósítjuk meg feladatainkat?

A környezettel való ismerkedés a kisgyermek fejlődését alapvetően befolyásoló folyamat. Óvodába kerülésükkor a gyermekek a környezetről szerzett tapasztalataik zömét otthonról hozzák, amelyek az életkor növekedésével egyre tágulnak és mélyülnek. Az óvodában a külső világ tevékeny megismerése során ezekre az otthonról hozott és az óvodán kívül szerzett tapasztalatokra kell építeni a nevelőmunkát. Ugyanakkor segíteni kell a családi nevelést azoknak a szokásoknak, szokásrendszereknek, viselkedési formáknak az elmélyítésében, amelyek meghatározóak a környezettel való harmonikus kapcsolat alakításában.

A helyes viselkedést, a környezethez való alkalmazkodást a pozitív minta megerősítésével, a jó kiemelésével és sok dicsérettel erősíthetjük meg.

A kisgyermek a természeti és társadalmi környezetre, valamint a környezetvédelemre vonatkozó tapasztalatait elsősorban eredeti környezetéből gyűjtse, mert ezzel elevenebb élményt biztosíthatunk.

Az évszakok megfigyelésén keresztül kínálkozik a legtöbb alkalom a természeti környezet megismerésére. A kicsik elsősorban az óvoda udvarában és annak környékén szerzik az

időjárásról, a természet változásairól, színeiről, formáiról az élményeiket és tapasztalataikat. A nagyobbak séták, kirándulások során ezeket az ismereteket bővíthetik, elmélyíthetik. Segíthetnek ebben a különböző kísérletek, pl. a vízzel, hóval, növényekkel.

A növények fejlődését, szükségleteit jól megfigyelhetjük a csoportszobában és az óvoda udvarán, azok gondozásába be lehet vonni a gyermekeket is (szobanövények, fűszernövények, levendula, fák, bokrok, fű gondozása). A lehetőségeket tovább bővíti az óvoda udvarán meglévő fűszerkert. Az itt folyó munkálatokban a gyermekek életkoruknak megfelelően vehetnek részt. Az idősebb korosztály a határban lévő növényeket és a szántóföldi növénytermesztést is megfigyelheti.

Feleslegesen ne tépjenek le virágokat, mert azok ott szépek, ahol nőnek!

Az állatokat elsősorban a természetes környezetükben ismerjék meg a gyermekek. A kicsik az állatokat eredeti élőhelyükön, a nagyobbak egyéb nevelést, oktatást segítő eszközök igénybevételével is (pl. diák, videofilmek, könyvek, internet segítségével). Lehetőség szerint vegyenek részt az óvoda környékén található állatok gondozásában (madarak, halak etetése). A nagyobbak sétáik, kirándulásaik alkalmával különböző magokat, bogyókat gyűjthetnek a madaraknak.

A társadalmi környezet megismerése során is arra törekszünk, hogy az élményeiket és tapasztalataikat az életkoruknak megfelelően bővítsük és mélyítsük el. A kicsik családról, testrészekről és a közlekedésről szerzett tapasztalatai újra és újra előkerülnek az évek során, és azok új ismeretekkel bővülnek. A nagyobbak családról szerzett ismeretei kibővülnek a foglalkozásokkal is, amelyeket a falu intézményeiben, tett látogatásokon is megismerhetnek. Folyamatosan ismerkednek a falu intézményeivel, nevezetességeivel (Lásd Nemzetiségi nevelés).

A környezetvédelemre nagy hangsúlyt fektetünk, ezért megismertetjük az emberi tevékenység környezetre gyakorolt hatását is (szelektált hulladékgyűjtés, kupakgyűjtés).

A környező valóság fontos jellemzője a szín, az íz, a halmazállapot milyenségén kívül a forma és mennyiségi jellemző. Ezért a környezet változásának megfigyelése során célszerű ezekre is felhívni a gyermekek figyelmét. Fontos, hogy a cselekvéses tapasztalatszerzés közben nyújtott ismeretek segítsék elő a környezettudatos viselkedési minták elsajátítását, a

környezet egészségének megértését. Tartalmazzanak az alapvető tények mellett összefüggéseket, problémákat és ezzel kapcsolatos megoldásokat, ezzel fejlesztve a gyermekek önálló véleményalkotási-, gondolkodási- és ítélőképességét.

Az óvónők mindezek figyelembevételével készítik el éves terveiket az adott korcsoport számára.

Óvodánk eszközminősítése

Elsősorban a környezetben fellelhető és gyűjthető dolgok (termések, termények, kavicsok, különböző anyagok) természetről szóló diák, kártyák, képek, internetről letöltött anyagok rendszerezett halmaza. Könyvek, lexikonok, zsebkönyvek, applikációs sorozatok az anyanyelvi neveléshez, és a közlekedéshez kapcsolódva.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Megalapozódik a gyermek környezettudatos magatartása.
- Ismerik lakásuk címét, szülei foglalkozását.
- Ismerik a falu nevezetességeit, intézményeit.
- Felismerik és megnevezik a színek sötét és világos változatait.
- A tárgyak, jelenségek közti néhány feltűnő összefüggést felismernek, (pl. időjárás – öltözködés).
- Ismert tárgyakat, jelenségeket külső jegyeik, rendeltetésük szerint összehasonlítanak.
- A testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolják, megnevezik azok funkcióját. Igényesek testük tisztaságára.
- Felismerik a napszakokat.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik azok jellegzetességeit.
- Ismernek gyűjtőfogalmakat (pl. ismerik a növény szót). Tudják, hogy a fa, fű, bokor, virág, zöldségfélék növények. A növény magból kel ki, a gyümölcsöket megmosva fogyasztjuk.
- Tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás közt összefüggés van.
- Önállóan gyakorolják a növénygondozás egyszerűbb műveleteit.
- Ismernek a növények termesztésével kapcsolatos munkákat (pl. szántás, vetés, kapálás, szüret stb.).

- Ismernek állatokat közvetlen környezetükből, és távolabbi tájakról. Képesek azokat csoportosítani és megkülönböztetni különböző tulajdonságaik alapján.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában.
- Kialakulnak azok a szokásrendszerek, viselkedési formák, amelyek meghatározóak a környezettel való harmonikus kapcsolat alakításában. Szeretik és védik a természetet.
- Matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolataikat szabadon elmondják, egymás igazságát megítélik, esetenként javítják saját tévedéseiket.
- Képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezésére.
- Térben való tájékozódásban értik és követni tudják az irányokat, illetve használják a helyeket kifejező névutókat. Képesek a jobb-bal irány megkülönböztetésére.
- Kialakul mennyiségfogalmuk a tízes számkörben.

2.4.4 Mozgás

A játék mellett a gyermek legfontosabb tevékenységi formája a mozgás. A mozgás az egész személyiség fejlődését elősegíti, kedvezően befolyásolja a testi, értelmi és szociális képességek kialakulását.

Céljaink:

- Örömteli és érzelmi biztonságban zajló, rendszeres és változatos mozgásos játékokkal és tevékenységekkel elősegíteni a gyermekek mozgásos és értelmi fejlődését.
- A komplex testmozgások pozitívan hassanak a gyermeki személyiség fejlődésére: úgymint pozitív énkép, önkontroll, érzelmi szabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás.

Feladataink:

- Biztosítani minden nap az irányított mozgás lehetőségét (mindennapos testnevelés, időjárástól függően, kint vagy bent).
- Differenciálással biztosítani minden gyerek számára az egyéni fejlettségi szinthez igazodó rendszeres egészségfejlesztő testmozgást.
- A helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly fejlesztése.
- A komplex testmozgások beépítése az óvodai élet egyéb tevékenységeibe.
- A kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazása
- A szabadban való mozgástevékenységre minden nap lehetőséget biztosítani, kihasználva a szabad játék személyiségfejlesztő hatását.
- A testséma fejlesztése

Óvodánk testnevelési felszereltsége

Óvodánk egy 35 m²-es tornaszobával rendelkezik, ahol a mindennapos és a testnevelési foglalkozások folynak.

A tornaszoba felszerelése a következő: tornapad, alagút, pad, bordásfal, szőnyeg, zsámoly, kötél, trambulín, tornakocsi - karika, labda, babzsák, szalag, bot. Az eszközök a rendszeres használat során kopnak, fogynak, ezért bővítésük folyamatos feladat. Az óvónők a hiányos eszközöket saját leleményességükkel pótolják, így játékeszközöket, egyéb anyagokat (pl. ceruza, kavics, fagyöngy, építőkocka, partvisnyél stb.) használnak fel e célra.

Az udvari mászókarrendszer és a játékeszközöket úgy alakítjuk, illetve szerezzük be, hogy azok fejlesszék a gyermekek ügyességét, erő-, és állóképességét. Ezzel is megkedveltetjük a gyermekekkel a szabad levegőn történő testmozgást. 2017-ben pályázat útján, részben szülői támogatásból új udvari játékok beszerzésére volt lehetőségünk. Eltérő mozgásintenzitásra készített mászókarrendszerek kerültek elhelyezésre az ovi és a bölcsőde udvarában (rugós hinta, két rugós lovacska, hinták, fészek hinták, óvodai és bölcsődei fedett homokozók) .

Az udvaron használt szereket jó minőségű triciklikkel, rollerekkel, labdákkal egészítettük ki, melynek pótlása folyamatos feladat.

Hogyan érjük el céljainkat, valósítjuk meg feladatainkat?

- Spontán, szabad játék keretében végzett mozgásos tevékenységek
- Óvónő által szervezett mozgásos tevékenységek

Spontán szabad játék keretében végzett mozgásos tevékenységek

A spontán szabad játékok keretében végzett mozgásos tevékenységek elsődleges színtere az óvoda jól felszerelt udvara. A mozgásra inspiráló biztonságos környezetben a gyerekeknek egész nap lehetőségük van életkoruknak és fejlettségi szintjüknek megfelelő mozgásos tevékenységet választani. Módjuk van csúszni, mászni, futni, ugrálni, bújni, gurulni, labdázni, ugrókötelezni, hullahoppozni, kerékpározni, rollerezni, télen szánkózni. Az önálló felfedezések és kísérletezések során nemcsak a gyerekek természetes mozgása, hanem az egész személyisége fejlődik. Ezért fontosnak tartjuk, hogy az udvari szabad játékot az óvónők figyelemmel kísérjék és segítsék azokat a gyerekeket a játszótéri eszközök használatában, akiknek szükségük van rá.

Óvónő által szervezett mozgásos tevékenységek

Testnevelés foglalkozások

Kiscsoportban és középső csoportban hetente egy-egy alkalommal, nagycsoportban heti két alkalommal kerül sor kötelező foglalkozásokra.

A foglalkozások anyagának tervezésekor szem előtt tartjuk a gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzését, ezért a különböző képességek fejlődését elsősorban mozgásos játékok segítségével próbáljuk elérni. Hangsúlyt fektetünk arra, hogy minden gyermek megkapja azokat a lehetőségeket, amelyek révén fejlődik mozgáskészsége, azaz mozgásügyesebbé válik: a gimnasztikai gyakorlatokat mindenki egyéni tempóban végezheti,

játék közben mindenki a saját képességeinek megfelelően hajthatja végre a feladatot. Az óvodapedagógusok a segítségadás mértékét és módját személyre szabottan adják a gyermekeknek. A foglalkozások megszervezésénél a foglalkoztatási formák megválasztásával igyekszünk elérni, hogy minden gyermek megfelelő terhelésnek legyen kitéve, így érhető el a kívánt edzettségi szint. Nagy hangsúlyt helyezünk a lábstatikai rendellenességek kialakulásának a megelőzésére, illetve a helyes testtartás kialakítására.

Mindennapos testnevelés

Elengedhetetlennek tartjuk az egészséges életvitel kialakításához a rendszeres testmozgást. Ebben fontos szerepet kap a napi 15-20 perces intenzív testmozgás. A mindennapos testneveléseken játékos utánzó gyakorlatokkal, kooperatív mozgásos játékokkal érjük el a mozgáskedv fenntartását, a személyiség komplex fejlődését. A mindennapos testnevelést időjárástól függően szabad levegőn végezzük, ezzel is ügyelve a szabad levegőn eltöltött időre. Mind a testnevelés foglalkozásokat, mind a mindennapos testneveléseket lehetőség szerint a szabadban tartjuk meg. A lábujjhegyen és a sarkon járás minden szervezett mozgástevékenységnél jelen van.

Az óvodai élet egyéb tevékenységi formái

A mozgás az egyik legfontosabb eszköz, amellyel hatni lehet az idegrendszer működésére. az értelmi, a testi és a lelki fejlődés összekötő eleme. A mozgáson keresztül maradandó tanulási folyamat zajlik le, ezért fontosnak tartjuk, hogy az óvodai élet egyéb tevékenységi formáinál is kihasználjuk a mozgásnak a gyermeki személyiségfejlődésre gyakorolt pozitív hatását.

/ Célzott séták, kirándulások, különböző terepviszonyok közötti változatos mozgások, ének, zene, énekes játék, gyermektánc, munka jellegű tevékenységek, valamint a tevékenységben megvalósuló tanulás, jóga/.

Gyermekjóga

Intézményünkben 2020 szeptemberétől beépítjük a gyermekjógát mindennapjainkba, hogy minél színesebb és változatosabb mozgásformákkal ismerkedhessenek meg a gyerekek. A jóga hozzájárul testi- lelki kiegyensúlyozottsághoz és az érzelmi intelligencia fejlődéséhez. Jótékony hatása nem csak a helyes testtartás, a pozitív testi fejlődés, hanem megtanulhatják irányítani érzelmeiket, képesek lesznek vágyaikat késleltetni ösztöneiket kontrollálni, pozitívan szemlélni a világot. Konfliktus kezelési- és együttműködési készségük magasabb szintre léphet, jobb- bal agyfélteke egyszerre fejlődik.

A gyermekjoga foglalkozások középpontjában a mozgás áll, ugyanakkor minden pillanatát átszövi a játékoság és a mese. A kisgyermek értékrendjét a mese alakítja, így nagy hangsúlyt fektetünk az adott foglalkozás mesekeretére. Külső szemlélőként egy drámajátékot figyelhetünk meg, jelmezek nélkül, ám tudatos mozgáselemekkel, teljes átéléssel kivitelezve: mozgás, játék, mese alkalmazása egy időben.

A joga a természetben alakult ki, a gyakorlatai is természetesek és egyszerűek. Állatutánzó mozgáselemek képezik az alapját, erre épül ezen elemek sorozata és nehezített verziói. Az óvodapedagógus a foglalkozások alkalmával folyamatosan versel, dalol, mondókázik, miközben a helyes mozgást irányítja.

Minden jogafoglalkozás felépítése egy megszokott rendben zajlik: elhelyezkedés, köszöntés, bemelegítés, nyújtó, hajlító gyakorlatok, sorozatok, helyes testtartást elősegítő gyakorlatok, állatutánzó nagymozgások, végtagszétválasztó, keresztező gyakorlatok, az idegrendszer érését elősegítő gyakorlatok, gurulások, forgások, ugrások, relaxáció, légzőgyakorlatok, koncentráció-, figyelem-összpontosító gyakorlatok, nagymozgásos játékok, érzelmi intelligenciát fejlesztő játékok, befejezés.

A mai gyermekek életmódja nagymértékben mozgásszegény, sok olyan gyermekkel találkozunk, akik magatartása, figyelme, mozgása, érzelmi megnyilvánulása, önbizalma és önértékelése gyenge. Idegrendszeri éretlenség is gyakran megfigyelhető a háttérben.

Többek között ennek köszönhető, hogy beépítettük a gyermekjoga foglalkozásokba a mozgásfejlesztést. Olyan gyakorlatokat végeztetünk a gyermekekkel, amelyek játékos módon, természetesen fejlesztik a fent említett területeket. Komplex mozgásfejlesztés valósul meg minden gyermekjoga órán.

Mozgásos játékok gyermekeknek

Két kolléganő elvégezte a „MIT? MIÉRT? HOGYAN? Mozgásos játékok gyermekeknek III.”, 30 órás akkreditált képzést. Az itt megszerzett tudást igyekeznek szintén beépíteni mindennapjaikba, arra törekednek, hogy a mozgásos játékok stresszmentes, fejlesztő, örömet adó, élményt nyújtsanak. Ezen játékok során is minden területen észrevétlenül fejlődnek képességek, készségek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A társakhoz való alkalmazkodás közben megerősödik szociális érzékük.

- A gyerekek a saját képességszintjüknek és fejlettségüknek megfelelő örömteli elfoglaltságot találnak a mozgásban
- A gyerekek képesek a természetes mozgásokat a változó körülményekhez igazítani
- Megfelelően fejlett a helyes testtartáshoz szükséges izomzat
- Mozgáskészségük fejlődik, ügyesebbé válnak
- Fejlődik a gyerekek test és térérzékelése
- A komplex testmozgások révén fejlődik a gyerekek személyisége
- Gyarapodik a magyar és német szókincsük, fejlődik nyelvi kifejezőkészségük. (Megértik az egyszerűbb szakkifejezéseket).

2.4.5 Ének, énekes játék, gyermektánc

Az ének-zenei nevelés óvodai nevelésünk fontos része és erőteljesen befolyásolja a gyermekek általános fejlődését. Olyan emberformáló erő, amely fogékonyá teszi a gyermeket a szép befogadására, formálja ízlését és emberi magatartását.

A környezet hangjainak megfigyelése, felismerése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. A zenehallgatási anyag és dalanyag megválasztásánál az óvónő vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását.

Céljaink:

- Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek fedezzék fel a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.
- A magyar és német népdalok éneklése, a gyermektáncok és népi játékok megismerése segítse elő a hagyományok tovább élését.

Feladataink:

- Megszerettettük a gyermekekkel az éneklést, a gyermekdalokat. Tiszta éneklésre ösztönzünk.
- Fejlesztjük a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, harmonikus, szép mozgását.
- Előkészítjük a zenei anyanyelv megalapozását.
- Fejlesztjük a gyermekek zenei kreativitását.
- Megismertettük a gyermekekkel az egyszerűbb ritmushangszerek használatát.
- Zenei élményt nyújtunk a gyermekeknek az óvónő dala, hangszeres játéka által.
- Megismertettük a gyermekeket a német nemzetiség dallamvilággal, hangszerhasználattal.
- A német nemzetiségi anyagot a helyi, nádasdi mondókákból, dalokból, énekes játékokból válogatjuk (harmonika, fúvós hangszerek). Egy törzsanyagot minden gyermek ismerjen meg az óvodai élet folyamán (Lásd a mellékletben).

Hogyan érjük el céljainkat, valósítjuk meg feladatainkat?

Szervezés

- A mondókázás, éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.
- Az óvónő az életkor, a zenei feladat, a csoport fejlettsége alapján dönti el, milyen formában érvényesíti zenei elképzeléseit.
- A három-, négyéveseknél természetes forma a kötetlenség. Az öt-, hatéveseket fokozatosan szoktatjuk a kötött tevékenységekhez.
- A foglalkozás nyelvét az aktualitás határozza meg.

Tervezés

- A dalanyag az óvodai élet alatt hangterjedelemben és mennyiségileg fokozatosan bővül. Az előző évben jól megtanult egyszerűbb dalt felhasználjuk később zenei feladatok végzésére. A tanult dalok a következő évben is visszatérnek, mert a kedvelt játékok ismétlése örömet szerez a gyermekeknek.
- A zenei képességeket (ritmus, ének, hallás, mozgás) a gyermekek életkori és egyéni fejlettségéhez igazítva fokozatosan fejlesztjük.
- A zenehallgatás anyagát is megtervezzük (éves terv), kapcsoljuk a foglalkozás anyagához, hangulatához.
- Figyelembe vesszük a német nemzetiségi nevelést, a gyermekek hovatartozását.

Az ének-zenei képességfejlesztés fokozataihoz ajánlásként segédanyag áll rendelkezésünkre (Részletesen lásd 3. sz. melléklet)

Óvodánk eszközminősítése

A ritmus- és hallásfejlesztéshez az Orff hangszerkészlet áll rendelkezésünkre, amely tartalmaz ritmusbotokat, nagy álló dobot, kézi dobot, csörgődobot, ritmuskockát, csengőket, csörgőket. Van nagyméretű és kisebb metallofonunk, xilofonunk, mindezekhez megfelelő ütőink, továbbá gitár. Beszereztünk időközben egy szintetizátort és gitárt. Ezen kívül még az óvónők kreativitásától függően természetes anyagokból és használati eszközökből is készülnek ritmushangszerek (kukoricaszár, mákgubó, dióhéj, fakocka, üvegpohár, gyufásdoboz, sajtdoboz stb.).

A gyermekhangszerek folyamatos pótlásra szorulnak. A zenehallgatáshoz rendelkezünk CD-lejátszóval, számítógéppel, internetes kapcsolattal.

Óvodapedagógusaink rendelkeznek hangszerismeretekkel is (klarinét, zongora, furulya).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Tudnak, és szívesen énekelnek évszakokhoz, ünnepekhez kapcsolódó magyar és német dalokat.
- A magyar és a német törzsanyagban szereplő mondókákat szép szövegkiejtéssel az adott nyelv beszédritmusa szerint mondják.
- Szívesen játszanak és önállóan is kezdeményeznek magyar és német énekes játékokat.
- A német törzsanyagban szereplő gyermektáncokat önmaguk és mások számára is élvezetesen adják elő.
- Fejlődik zenei hallásuk, ritmusérzékük, kreativitásuk, megalapozódik zenei anyanyelvük, melyet a zeneiskola az óvodára építve továbbfejleszthet.
- Megismernek és használni is tudnak ritmushangszereket (Orff készlet).
- Igényükké válik az énekes, hangszeres, népi és műzenei hallgatása, formálódik ízlésük. Élményt jelent nekik a zenehallgatás.
- A nemzetiségi nyelv használata által bővül szókincsük.
- A népi játékok, gyermektáncok ismerete felkelti bennük az igényt a hagyományok őrzésére.

2.4.6 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, mintázás, kézimunka az óvodai nevelés egészében érvényesülő, az egész nap folyamán megvalósuló komplex gyermeki személyiség fejlesztésének eszköze.

A környezetből jövő spontán hatások és szervezett tevékenységek, tapasztalatok hatására fejlődik.

A manuális tevékenység a vizuális nevelésnek szerves része.

Céljaink:

- A gyermekközpontú környezet kialakítása.
- A környezet megismerése.
- Igény kialakítása a környezet újra alkotására, vizuális önkifejezés alakítására, és esztétikai élmények befogadására.

Feladataink:

- A csoportszobák berendezése praktikus tárgyakkal, eszközökkel, népművészeti elemekkel, esztétikus tárgyi környezettel. A szín és forma harmonikus egységére törekvés.
- Mozgási - cselekvési - észlelési - térészlelési lehetőségek biztosítása. Testséma, térfogalom pontosítása. A szem-kéz koordinációjának fejlesztése. A finommotorika fejlesztése. A megfigyelés, képzelet, vizuális memória, gondolkodás fejlesztése.

- Technikai jártasság kialakítása.
 - Az anyagok, eszközök, eljárások, technikák megismerésével, megnevezésével a magyar és német szókincs bővítése.
 - Alkotó légkör biztosítása (tapasztalás, élmény, rácsodálkozás, próbálkozások, kérdés, beszélgetés).
- A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. a gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Hogyan kívánjuk megvalósítani feladatainkat?

- Játékidőben szabad tevékenységként valamennyi korcsoportban a feltételek biztosításával folyik az ábrázoló tevékenység.
- Játékidőben ajánlott tevékenységként adott cél érdekében egyénileg, vagy mikrocsoportos formában új technika vagy nyersanyag megismertetése ünnepkörökhöz, témákhoz alárendelve valamennyi korcsoportban.
- Ajándékkészítés, közös tevékenység a szülővel, tájház, Múzeum, műhelylátogatás, szakember meghívása.

A fokozatosság elve felmenő rendszerünkben

- A felnőtt mintát nyújt a gyermek számára, és együtt alkotnak.
- Ismerkedés a gyurmával, alapvető technikai fogásaival: lapítás, gömbölyítés, sodrás stb.
- Ismerkedés a zsírkrétával, színes ceruzával (nyomot hagy).
- Ismerkedés a különböző anyagokkal, eszközökkel (gyűjtőmunka).
- Óvónő barkácsoló munkájának figyelemmel kísérése.
- Segédkezés az óvónő barkácsoló munkájában: adogatás, egyszerűbb részműveletek elvégzése.
- Egyszerűbb terménybáb készítése segítséggel (burgonya, sárgarépa, alma, dióbél stb.).
- Termények felfűzése, szükség szerint előre lyukasztva: pl. bab, borsó, kukorica, falevél.
- Tépés, ragasztás, vágás lehetőségének biztosítása.
- Ismerkedés a festékekkel, ecsethasználattal, festési technikákkal.
- Udvari tevékenység során: agyag, homok, tapasztás, sütemények készítése, várépítés, aszfaltrajzolás stb. lehetőségének biztosítása.
- Hóból hógolyó, hóember, hóvár készítése.

Öt-hét éves korban a segítséggel való tevékenykedést követi az önálló ábrázolásra törekvés a különböző anyagok és technikák együttes alkalmazása.

A fejlődés nyomon követése érdekében az elkészült munkákat időrendben gyűjtjük. Szülők részére betekintési lehetőséget biztosítunk.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Kialakul a szenzomotoros koordináció.
- Biztonsággal, önállóan használják az ábrázoló eszközöket.
- Megismerkednek az anyagok tulajdonságaival, megmunkálhatóságával, gyakorlati alkalmazásával.
- Élményeik, elképzelésük, képzeik megjelenítésében biztonsággal használják a képi kifejezés eszközt.
- Formaismeretük letisztul, formaábrázolásuk változatos.
- Igényükké válik a természetes anyagok felhasználása, a környezet megóvása, takarékos anyaghasználata.
- Képesé válnak belső indíttatásra kellékeket, játékokat készíteni.
- Képesé válnak elmélyült, örömteli, önálló tevékenységre.
- Erősödik az együttműködés, segítségadás, a célzatos kommunikáció, értékítéletük, fogékonyságuk a szépre, kitartásuk, figyelmük alkotó gondolkodásuk.
- A helyi kismesterségek megismerésével, az egyszerű technikák gyakorlásával, díszítő motívumok felismerésével megalapozódik a nemzetiségi identitástudat.

2.4.7 Munka jellegű tevékenységek

A gyermekek munka és munka jellegű játékos tevékenységén a saját személyével kapcsolatos feladatok ellátását, valamint a közösség érdekében kifejtett tevékenységet értjük.

A munka jellegű tevékenységek sajátos vonásai:

- A munka célja nem belső szükségletből fakad, azt a külső kényszer veti fel.
- Eredménye mérhető.
- A gyermekek felelősséggel végzik.
- Alaposabb ismeretekre, fejlettebb készségekre van szükség.
- Konkrét, határozott célja van.

Céljaink:

- A gyermekek személyiségének fejlesztése.

- A munka legyen a gyermekeknek önkéntes és örömteli tevékenység.

Feladataink:

A munka olyan nevelési feladatok megoldását teszi lehetővé, amelynek más tevékenységi formákkal nem, vagy nem ilyen mértékben oldhatnánk meg.

- Cselekvő tapasztalatszerzés és környezet megismerése.
- A munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok alakítása (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság, másokkal való együttműködés).
- Közösségi kapcsolatok alakítása a kötelességtudat fejlesztése által. Saját és mások elismerésére nevelés.
- Egészséges életmódra nevelés az önállóságra nevelés által.

A munka jellegű tevékenységek területei és módjai

Önkiszolgálás

(A gyermekek egyéni sajátosságainak és fejlődési ütemének figyelembevételével)

- Öltözködés (személyes holmi rendben tartása, ágyazás).
- Étkezés
- Tisztálkodás

Közösség érdekében végzett tevékenység

- Naposság (terítés, asztal letörlése, összesöpprés, székelrakás) Kertészkedés, udvar rendrakása.

Az óvoda mindennapi életével kapcsolatos állandó és alkalmi tevékenységek

- A benti környezet rendben tartása (játékelrakás; teremrendezés; díszítés; játékszerek tisztítása, válogatása, javítása, készítése; mosdó, folyosó rendjének megőrzése).
- Udvar rendjének, tisztaságának megőrzéses (fű, őszi levelek, szemét összegyűjtése, udvari játékszerek ki - és berakodása, homokozó lesöpprés, babaszoba rendbetétele, kiskert gondozása).
- Segítés (óvónőnek, dajkának, csoporttársaknak, más csoport gyermekeinek; megbízatások teljesítése).
- Ajándékkészítés (anyák és apák napjára, karácsonyra, csoporttársak születésnapjára, iskolásoknak, kicsiknek; meghívók készítése).

A helyi sajátosságokból – falusi környezet, nagy udvar, tó – adódó munka jellegű tevékenységek

- Az udvarban lévő növények gondozása (öntözés, gyomlálás, kapálás, gereblyezés ültetés, fák és bokrok ápolása).
- Betakarítás: termények, termések gyűjtése; betakarított termések lehetőség szerinti feldolgozása, eltevése. Lehetőség szerinti részvétel a családok betakarítási munkáiban (kukoricatörés, szüret, dióverés, burgonya kiszedés stb.).
- Állatok gondozása: madáreleség gyűjtése, készítése, etetés.
- Csíráztatás, hajtatás, virágok öntözése.

A munka jellegű tevékenységek tervezésénél, szervezésénél figyelembe veendő szempontok

- Tervezés (szokásrendszerek, szabályok felállítása)
- Szervezés (eszközök biztosítása).
- Óvónő–gyermek kapcsolata (példamutatás, irányítás, segítség adása, magyarázat).
- Életkori sajátosságok figyelembevétele.
- Játékosság (játékeszközök felhasználása).
- Önkéntesség.
- Folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermekeknek saját magához mérten fejlesztő értékelés.

A tevékenységek elvégzéséhez szükséges szerszámok, eszközök

- Gyermekpartvis, személtlapát, portörő, napos-kötény, napostábla, mosóedény, szárító, csi-pesz, söprű, hólapát, gereblye, kapa, szemetes-kosár, barkácskészlet, madáretető stb.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek rendelkezik azokkal a jártasságokkal, készségekkel, amelyek segítségével saját személyét és használati tárgyait, környezetét rendben tudja tartani (önálló az öltözködés, testápolás, étkezés területén).

- Rendelkezik a munkavégzéshez szükséges ismeretekkel (helyes szerszám- és eszköz-használat, műveleti sorrend).
- Látja a munka értelmét és hasznát.
- Szeret dolgozni, érzi az alkotás örömét.
- Megkezdett tevékenységét befejezi, kitartó.
- Segítőképz (kérés nélkül is segít).
- Képes a cél érdekében a másokkal való együttműködésre, elemi munkaszervezésre.
- Önállóan tevékenykedik, szükség esetén segítséget kér.
- Rendelkezik a tevékenységekhez kapcsolódó ismeretek magyar és német nyelvű szókincsével.

2.4.8 A tevékenységben megvalósuló tanulás

Az óvodánkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Céljaink:

- Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, kreativitás) fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.
- Az anyanyelv (magyar és német) fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak kialakítása.
- Az eltérő háttérrel rendelkező HHH-s gyermekek szocializációjának elősegítése, kompenzálása a multikulturális tartalmak átadásával.

Feladataink:

- A teljes személyiség fejlesztése változatos módszerekkel, ösztönző környezet biztosításával.
- A gyermekek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése
- A gyermek cselekvő aktivitásának, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, alkotóképességének fejlesztése.
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának a fejlesztése.
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez segítséget nyújtani a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti.

Milyen formában valósul meg a tanulás óvodánkban?

Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyermeket.

Megteremti annak a lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek megnyitják, és

ébre tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére. Ebben az életkorban az igazi ismeret az, amit a gyermek önmaga szerez meg.

Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire

A tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. A cselekvéses tanulás, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A differenciálás során az egyéni különbségeket vesszük figyelembe, biztosítjuk a különböző haladási ütemű gyermekek részére a rugalmas időkeretet és az egyénre szabott tevékenységeket.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A tanulás formái óvodánkban

Utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás

Szokások alakítása.

Spontán játékos tapasztalatszerzés, cselekvéses tanulás

A játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, játék közben, játékosan szinte észrevétlenül tanul a gyermek.

A játékon belül a mozgásos, a cselekvéses, a szociális, a verbális tanulás komplex formában jelenik meg. Arra törekszünk, hogy a játék során felmerülő gyakorlati problémákat a gyermekek önállóan oldják meg. Természetesen szükség esetén az óvodapedagógus segítséget nyújt.

A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés

A gyermeki kérdések érvényesülésére, a gyermek meghallgatására, a válaszok igénylésére, a beszédkezdő fenntartására szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés, gyakorlati problémamegoldás.

Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre kevesebbet, de minőségben és használhatóságban mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek. A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb. Ezért nem lehet kiváltani egyoldalú intellektuális fejlesztéssel, mert a gyermekek a világot komplex módon érzékelik, észlelik és élik meg. Ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni, ezúton is fejleszteni a gyermekek praktikus intelligenciáját.

A tanulás szervezeti keretei

A gyermekek és a csoport ismeretében az óvónő választja meg a tanulás szervezeti kereteit.

- Egyéni: A kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésben elmaradott gyermekekre egyénre szabott fejlesztési terv készül. Nem ismeretszerzésre, hanem a képességek (motoros, vizuális, mindkét nyelvi, verbális, értelmi) fejlesztésére irányul játékos formában.
- Mikro- csoportos: A német és magyar nyelvi és matematikai képességek fejlesztésére különböző fejlesztő és didaktikai játékok alkalmazásával kerül sor. Bábozás, dramatizálás mindkét nyelven.
- Frontális foglalkozások: A mese-vers, ének-zene, a testnevelés foglalkozások fő szervezeti kerete. Esetenként, a környezet aktív megismerése és a tapasztalatok szerzése után az ismeretek rendszerezésére szervezzük. Kooperatív forma a projektmódszer alkalmazásával.
- Digitális és IKT eszközök (tabletek, laptopok, aktív hangfalak, projektor) útján megvalósuló ismeretszerzés elsősorban a kognitív gondolkodási képességek fejlesztésére, megerősítésére, elemi ismeretek elsajátítására szolgáló eszközrendszer a konkrétól az absztrakt felé haladva, manipulatív és interaktív eszközöket használ az élettani sajátosságok maximális figyelembevételével.

A tanuláshoz felhasznált eszközök

A gyermeket körülvevő tárgyak, eszközök, a csoportszoba játéka, fejlesztő játékok.

Tornaszerek, udvari tornaszerek, ábrázoló eszközök és anyagok, hangszerek, bábok, könyvek.

Hagyományos foglalkozási eszközök, munkalapok.

A megfelelő eszközök kiválasztása az óvónő kompetenciája, szem előtt tartva a spontán ismeretszerzést.

A tervezés, értékelés folyamata

A gyermekek fejlődésének nyomon követése a következő eszközökkel történik:

- Anamnézis felvétele beiratkozáskor során.
- Személyiséglapok használata, és a gyermekek neveltségi szintjének mérése
- A nemzetiségi nevelés vizsgálatát „Sprachbeobachtungsbogen nach Monika Jäger- Manz” alapján végezzük.
- Egyéni fejlesztési tervek készítése. A problémás, SNI-s, és a kiemelkedő képességű gyermekek fejlesztéséhez részletesebb terv készül.

- Beiskolázás előtt a kétséges gyermekek iskolára való felkészültségének felmérése.
- Az SNI-s gyermekek esetében folyamatosan speciális szakemberek segítségének igénybevétele.
- Az óvodáskor végén fejlesztési javaslatot készítünk a szülő számára.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.
- A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre
- A gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró.
- Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteit kielégítését szándékosan irányítani képes.
- A gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- A cselekvő -szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,

- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára.
- A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek a befogadó intézmény elvárásainak feleljenek meg.

2.5 *Speciális feladataink*

2.5.1 **Egészségmegőrzés szokásainak alakítása**

Test - és lelki egészségfejlesztés kapcsán kiemelten fontosnak tartjuk a mindennapos testnevelés rendszeresítését oly módon, hogy a gyermekek játékkal való kapcsolatát változatlanul szem előtt tartjuk. Átdolgoztuk, illetve részletesen kidolgoztuk a pedagógiai programunkban a mozgásfejlesztéssel kapcsolatos fejezetet. Az óvoda tornaszobájában, valamint a kertben nagyrészt rendelkezésre állnak azok az eszközök, amellyel a gyermekek rendszeres egészségfejlesztő testmozgását és egyéni fejlettségi szintjükhöz igazodó mozgásos játékokat és tevékenységük gyakoriságát növelhetjük. A rendszeres karbantartás, felújítás azonban feltétele a kívánt eredmények elérésének. Az óvónők továbbképzésére lesz szükség a mozgásfejlesztés új feladatainak hatékony megvalósítása érdekében. Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására a szabad levegő kihasználására. Az óvónők évente mérik a gyermekek állóképességének, erőnlétének, ügyességének és mozgáskoordinációjának fejlettségét.

A védőnő szűri a gyermekek látását, hallását, a tartáshibákat és a lábboltozatot. A gyermekorvos évente vizsgálja a gyermekek fejlettségét. Az egészséges táplálkozás és a sok, szabadban való mozgás, a rendszeres szellőztetés, a személyi higiéné segít a betegségek megelőzésében.

Komoly mentális feladatokat kell ellátnunk egyrészt a nagyon elfoglalt szülők, másrészt a munka és tevékenység nélkül maradt szülők körében. A hagyományos kapcsolattartási módok, így a szülői értekezletek erre nem alkalmasak, ezért új formákat kell találnunk annak érdekében, hogy a szülők mintaadó magatartásformáit megerősítsük, és ezzel védjük a kisgyermeket a mentális- és viselkedészavaroktól

A szakszolgálat bevonásával előadásokat, szülői fórumokat szervezünk, pszichológust, gyógypedagógust, mentálhigiénés szakembert hívunk előadónak, illetve igény szerint más szakembereket is. Megismertetjük a szülőkkel is a tanulási nehézségek felismerésének és prevenciójának módszereit. Szakirodalmat javasolunk a szülőknek a különböző nevelési problémák megoldásához. A szülőkkel szervezett közös programjaink hozzájárulnak a lelki egészség megőrzéséhez.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás terén feladatunk, hogy szanáljuk a veszélyessé vált játékokat, berendezéseket, valamint rendszeresebb karbantartást kell kérnünk annak érdekében, hogy a megkímélt, ám a fokozott használatnak kitett szabadtéri játékok élettartamát növeljük,

továbbá annak érdekében, hogy a gyermekbalesetet elkerüljük. Fokozott figyelmet kell fordítanunk a baleseteket megelőző munkahelyi oktatásra, valamint az elsősegélynyújtásra vonatkozóan nem csupán az óvodapedagógusok, hanem a dajkák körében is.

A megfelelő testhigiénéért szoktatás az óvodai élet során a szülőkkel közösen. Szükség esetén a védőnő és a gyermekorvos bevonásával. Beszélgetések szervezése a szülőkkel az egészséges életmód fontosságáról és az azzal kapcsolatos teendőkről

Gyermekvédelmi feladatok

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Napjaink társadalmi problémái többnyire a családban és azon belül is a védtelen gyermekeken csapódik le. A munkanélküliség, a csonka család, a betegség vagy nevelési hibák negatív hatása miatt egyre nő a veszélyeztetett gyermekek köre. Ezért több a magatartásproblémás, megkésett fejlődésű, részképesség hiányával küzdő és higiénés szükségleteiben gátolt gyermek.

Ebből kifolyólag egyre inkább szükség van az óvoda gyermekvédő funkciójára. Arra törekszünk, hogy a gyermekvédelmi munkával a szociális hátrányok enyhítésében segítsünk. Meg kell adnunk valamennyi óvodánkban nevelkedő gyermeknek az esélyegyenlőséget, hogy nyugodt, derűs, szeretetteljes légkörben saját érési szintjének megfelelően fejlődhessen.

A fejlődésükben elmaradt, SNI-s vagy BTMN-es /különleges bánásmódot, igénylő / gyermekeknél csak is folyamatos, speciális szakemberek segítségével érhetünk el eredményeket a felzárkóztatásban. A kiemelkedő képességűeket a tovább fejlődésben tehetséggondozás keretén belül segítjük. Akadálymentesített óvodánkban az ép, egészséges gyermekkel integráltan fogadunk olyan óvodás korú – körzetünkbe tartozó – kisgyermeket, aki sajátos nevelési vagy különleges bánásmód igényű és nem igényel folyamatos gyógypedagógiai ellátást. Valljuk, hogy a sajátos nevelési igényű gyermeknek is joga van az emberi méltóságot biztosító és a közösségi életben való tevékeny részvételre, a teljes életre. A Szakértői vélemény alapján SNI-nek nyilvánított gyermekeket megbízási szerződés keretein belül foglalkoztatott szakember látja el.

2.5.2 A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

1. Általános elvek

I. Óvodánk a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

1) Intézményünk követi az SNI nevelés irányelveit, melynek célja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. Annak biztosítását szolgálja, hogy:

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs célú foglalkozások programjai váljanak az nevelési programunk tartalmi elemeivé.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. Az együttnevelés – az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyerek szükségletei szerint.

2) A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

A sajátos nevelési igény kifejezi:

a) a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság, az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,

b) a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Intézményünkben az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységek (a továbbiakban: rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység) olyan teammunkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósulnak meg, mely az egyes gyermekek igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszik szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A nevelés, a fejlesztés feltételeit a köznevelési törvény és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többletszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé kell tenni.

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye. Az óvodai nevelőmunkánk során figyelemmel vagyunk, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segítse
- a gyermek iránti elvárás fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák – pszichológiai, orvosi – terápiás együttműködésével. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktorpszichológus, orvos együttműködése szükséges. Ezért intézményünk megbízási szerződés keretein belül alkalmaz speciális szakembereket.

3) A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó pedagógiai-gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira építjük.

a) A mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékoságból, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékoságból, autizmus spektrum zavarból, illetve egyéb pszichés fejlődési zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával,

- b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- d) Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- e) Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

4) A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a) A sajátos nevelési igény típusa, súlyossága.
- b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- c) korai fejlesztésben és gondozásban részesült gyermek esetében a korai időszak fejlődésmenete.
- d) A gyermek
 - életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
 - képességei, kialakult készségei,
 - kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
 - családi háttere.

Mindezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését. Az egyes sajátos nevelési igény típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

Halmozottan fogyatékos gyermek, gyermekcsoport esetén a megállapított fogyatékoságok mindegyikére tekintettel kell lennünk.

A nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.

5) A szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása intézményünkben a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- a) A sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;
- b) az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása;
- c) az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;

- d) a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- e) annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
- f) rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- g) az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek családjával.

6) Megvalósuló – integrált – nevelés

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése. Az együttneveléssel vállaljuk, a magasabb értékek kínálatát a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvétet és védettséget.

Az integrált nevelésben résztvevő óvoda:

- a) Figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- b) külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- c) az óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek sajátos nevelési igényének típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus segíti. Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusaink felkészítésére, a sajátos teendőink ellátásának tervezésére és folyamatos tanácsadásra. Az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyezünk.

Az integráltan nevelt gyermek számára biztosítunk mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

7) Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a tevékenységekhez önmagához mért fejlődését tekintjük, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

a) Az együttnevelés megvalósításában érvényesítjük a rehabilitációs, rehabilitációs szemléletet és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazását. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában alkalmazkodunk a sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.

b) A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, óvodapedagógusaink rendelkeznek az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal.

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaznak,
- a tevékenységek során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépítik a mindennapokba – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztják,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keresnek,
- alkalmazkodnak az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködnek a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépítik a pedagógiai folyamatokba.

c) A gyermek fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező, megbízással alkalmazott szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd) eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- segíti a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával,
- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében,

- részt vesz az óvodai és tevékenységek adaptációjában.

Lehetőség szerint igénybe vesszük az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a pedagógiai szakszolgálati intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét.

Igény esetén intézményünk az alábbi felsorolt fogyatékkal élő gyermekek integrálását vállalja.

II. A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

1. A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

A jelentősen eltérő kóreredet – végtagredukciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiányok; petyhüdt bénulást okozó kórformák; a korai agykárosodás utáni mozgásrendellenességek; egyéb, maradandó mozgásállapot-változást, mozgáskorlátozottságot okozó kórformák; a halmozott sérüléssel járó különböző kórformák – és károsodás miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott és halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott) gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladatunk a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése, a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és így módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés. Az óvodában biztosítjuk (igény esetén) a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció és a terápia feladatait, valamint a mozgásnevelést az óvodai tevékenységek körébe építjük be. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladatunk.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén.

Mozgásfejlesztés:

Óvodáskorban előtérbe kerül az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel. A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakításának is.

Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése

A meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés. A sérülés függvényében szükség lehet az egészségüggyel való kapcsolattartásra, pl. inkontinencia kérdésének megoldásában.

Játéktevékenység:

A mozgáskorlátozott gyermeket a játéktevékenységében akadályozhatja bizonytalan testtartása, a helyzet- és helyváltoztatás, az eszközhasználat nehezítettsége, a téri tájékozódás terén fellépő nehézségek stb. Szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására. Az egyes tevékenységek során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.

Nyelvi fejlesztés:

A mozgáskorlátozottsághoz társulhatnak beszédzavarok, kommunikációs problémák. A szókincs szegényesebb lehet, a különböző kognitív funkciók érintettsége akadályozhatja versek, mondókák megtanulását, a mozgászavarok hatással lehetnek a nonverbális kommunikációra, légzésproblémák állhatnak fenn, súlyos esetben beszédképtelenség is előfordulhat. Emiatt fontos feladat a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe, szükség lehet sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg a logopédussal való együttműködésre.

Éneklés, zenei nevelés:

Artikulációs problémák, légzésproblémák, a vitálkapacitás beszűkülése, ritmus és tempó érzékelésének nehezítettsége állhat fenn, ami pl. felső végtag érintettség esetén kiegészülhet az

eszközhasználat nehezítettségével. Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés, így a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítendő. Pozitív hatása előnyösen befolyásolhatja a mozgásfejlődést is (pl. elősegíti a test ellazulását), társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést. A tevékenységek végzése közben szükséges lehet speciális testhelyzet felvétele, esetleg a gyermek állapota által meghatározott adaptált eszközök (hangszerek) használata.

Rajzolás, kézügyesség fejlesztése:

Felső végtag érintettség, izomtónus fokozódása, gyenge izomzat, a törzs- és fejkontroll hiánya stb. okozhat problémát ezen a területen. Fontos a kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése, szükséges lehet adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése, a finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.

Minden tevékenység során kiemelt feladat a tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése. A mozgáskorlátozott gyermek eltérő tapasztalatokkal rendelkezik, észlelési problémái, testséma-zavarai lehetnek, kevesebb ismerettel rendelkezik az őt körülvevő világról. Alkalmat kell adni a minél sokrétűbb, mozgásos tapasztalatszerzésre, fejleszteni kell a kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb.

A halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott gyermekek esetében a mozgáskorlátozottságon kívül még más – érzékszervi, beszéd- vagy értelmi fogyatékoság – is nehezíti a fejlesztés lehetőségét. Fejlesztésük döntően a mozgáskorlátozottak pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek egyénre szabott kombinációival történik.

2. A látási fogyatékos (látássérült) gyermek

A látássérült gyermek látásteljesítménye (vízusa) az ép látáshoz (vízus: 1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) is 0–0,33 (0–33%-os látásteljesítmény) közötti. Látássérült az a gyermek is, akinek látótere – tekintése fixációs pontjától mindkét irányban legfeljebb 10°, azaz teljes szélességében legfeljebb 20°.

A látássérült gyermekek a nevelés szempontjából lehetnek: vakok, aliglátók és gyengénlátók. A speciális, gyermekekre szabott pedagógiai program meghatározója a látásélesség mellett: a látássérülés kóros tényezője, a látássérülés bekövetkeztének időpontja, és a látássérüléshez esetleg csatlakozó egyéb fogyatékoság, rendellenesség.

A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segítjük a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.

Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe vesszük a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegsége.

a) Az óvodai nevelésben részesülő vak gyermekeknél (vízus: 0) is kiemelt szerepet kap a játék, ami tág lehetőséget ad az ép érzékszervek aktivizálásával a hallás, tapintás, szaglás, íz-érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztésére. Mozgásnevelésükben kiemelten fontos a testkultúra kialakítása, a tartáshibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, majd folyamatos fejlesztése. A vak gyermekek fejlesztésében hangsúlyos a zenei nevelés, mely egyszerre fejleszti a hallást és a mozgást.

Az önkiszolgálás terén életkoruk és sérültségük mértéke szerinti önállóság kialakítása a cél. A környezetük valósághű megismerése széles körű érzékeltetéshez, a biztonságos téri tájékozódás támpontokhoz kötötten valósítható meg. Az eszközök kiválasztásánál – színek helyett – elsődleges szempont a jól tapinthatóság biztosítása. A környezet kialakításakor tapintható jelzések alkalmazása, a bútorok lehetőség szerinti állandó rendje. A számélmények kialakulását az akusztikus minták, a mozgás és a verbális kifejezések is hatékonyabbá teszik, az óvodai tevékenységek során a hatrekeszes dobozok, gombás-, szöges táblák alkalmazása a Braille-írás-, -olvasásrendszer megtanulását készíti elő.

b) Az aliglátó gyermekek (vízus: a fényérzéstől 10%-os látásteljesítményig) adottságaik szerint vagy a tapintó-halló vagy a látó-halló (tapintó) életmódra készíthetők fel.

A látásukat praktikusán kismértékben használó aliglátó gyermekek (pl. fényérzékelők, színeket felismerők) nevelési programja a tapintó-halló életmódra felkészítést célozza [2.2. a) pont], de nem hanyagolható el látásteljesítményük megőrzése, intenzív fejlesztése sem.

Az aliglátó gyermekek közül a látásukat praktikusán jól használók számára olyan fejlesztő programot biztosítunk, mely a látó-halló (tapintó) életmódra felkészítést tűzi ki célul.

A fejlesztés fő területei ez esetben megegyeznek a gyengénlátó gyermekek nevelésének elveivel

c) A gyengénlátó gyermekek (vízus: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig) főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebről, kisebb térben tudják azt használni. Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analízátor kompenzatív működésének is. Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítása.

A gyengénlátó gyermek fejlesztésének kiemelt területei az óvodában:

A gyengénlátó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése. Területei:

- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.
- Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése
- A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.
- A tapintás által szerzhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

d) A halmozottan fogyatékos látássérült gyermekek esetében a látás hiányán vagy különböző mértékű csökkenésén kívül még más, testi, érzékszervi vagy értelmi sérülés is nehezíti a fejlesztés lehetőségét, amely döntően a látássérültek pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival történik. Az eredményességet a döntően egyéni vagy kiscsoportos szervezéssel biztosítjuk. Ez gyógypedagógiai óvodai ellátásban valósulhat meg. Abban az esetben, amikor az enyhébb látási sérülésekhez enyhébb fogyatékoságok csatlakoznak, akkor az integrált óvodai nevelés is lehet eredményes.

3. A hallási fogyatékos (hallássérült) gyermek

A súlyos fokban hallássérült – siket – és a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült – nagyothalló – gyermekek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt – az állapot fennmaradása esetén – bizonyos esetekben – teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Az előzőek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozik. A legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes megvalósításával a súlyos következmények csökkenthetők.

A megfelelő otológiai, pedoaudiológiai gondozás, a korszerű hallókészülékkel történő ellátás és a hallásjavító műtétek mellett (cochlea implantáció), a speciális pedagógiai segítség eredményeként a gyermek óvodás életkorára elérhető, hogy a súlyos fokban hallássérült (siket) kisgyermek érzékeli a hangot. Képes lesz az emberi hang kommunikációs funkciójának felismerésére. A beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával párhuzamosan tudatos hangadásra képessé válik. Megindul a passzív és aktív szókincs fejlődése, elhangzanak az első szavak. Mindez a szülők folyamatos közreműködését és együttműködését is igényli.

Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a súlyosan hallássérült szülők gyermekeire, akik nagy része használja a jelnyelvet vagy annak elemeit, mint kifejezőeszközt.

Intézményünk rendelkezik jelnyelvet ismerő óvodapedagógusokkal, illetve kívánatos, hogy a (gyógy)pedagógus oly mértékben legyen jártas a jelnyelv használatában, hogy azt szükség esetén fel tudja használni a gyermekekkel való kommunikációban és a hallássérült szülőkkel való érintkezésben.

A kevésbé súlyos- vagy közepesen fokban hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált kisgyermekek képessé válhatnak a hallásra épített kommunikációra.

A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermekek egy része további speciális segítséggel, halló társaikkal együtt vehetnek részt az óvodai nevelésben.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése.

A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédképzési állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedoaudiológiai ellátástól stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe bevonjuk a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

a) A súlyos fokban hallássérült – siket – gyermekek (a beszéd tartományban mért hallásvesztés 90 dB vagy nagyobb) óvodás életkorban történő fejlesztési feladata a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás és a beszédértés fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése, a grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció.

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásával, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzon a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni.

Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében fejlesztjük a beszédértést, szókinészt, szájról olvasási készséget. Törekszünk a beszédérthetőségének kialakítására, főleg a magánhangzók esetében.

A nyelvi kommunikáció megalapozása érdekében kívánatos, hogy értsék, ismerjék fel hány szó, rövid mondat grafikus képét, hozzájuk intézett leggyakoribb kérdéseket, közléseket.

b) A nagyothalló – gyermekeknél a beszéd tartományban mért hallásvesztés 30–45 dB közötti, közepes súlyos esetben 45–65 dB közötti, súlyos esetben 65–90 dB közötti hallásvesztéssel mutatnak ki. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével vagy anélkül), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

c) A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Fejlesztésüket döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával végezzük. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

Fejleszthetőségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától. a család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai rehabilitációs és rehabilitációs fejlesztés, szülői támogatás, foglalkozás – valamint azzal párhuzamosan –, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van (többségi óvoda, szükség esetén logopédiai csoport). Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti – beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk, valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje a speciális pedagógiai megsegítés.

d) A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermekek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékoság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét. A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában igyekszünk megvalósítani.

4. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodunk a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

5. A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek

A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek sérülése általában már az óvodáskort megelőzően, közvetlenül születés után vagy kora gyermekkorban felismerhető. A jól szervezett és hatékony korai fejlesztés jelentősen segítheti az óvodai beilleszkedést és az óvodaérettség elérését.

Óvodába lépéskor jellemző a bizonytalan nagymozgás, ügyetlen manipuláció, előfordulhatnak sztereotip mozgások. Szobatisztaság kialakulatlan, beszédértés gyenge, sok esetben a kommunikáció súlyosan akadályozott. Sérült a figyelem, a motiváció, az emlékezet és a kitartás.

A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében a kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztésre kellő időt, alkalmat biztosítunk:

- a) az alapmozgások, manipuláció kialakítására, fejlesztésére,
- b) a minimális kontaktus, kooperációs készség, valamint a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére, a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelően a szóbeli kommunikációt kiegészítő, illetve helyettesítő módszerek, eszközök alkalmazásával történő fejlesztésére,
- c) a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére,
- d) a szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,
- e) az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

A fejlesztés során a csoportos foglalkozásokon törekszünk a megfelelő motiváció fenntartására, a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

6. Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban

Beszéd fogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszéd fogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszéd problémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik. Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szóincs, grammatikai fejletlenség), a beszéd szerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszéd szervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyék lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A

gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatjuk, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósul meg.

Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósul meg.

7. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésített fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő rehabilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként a nem beszélő, vagy megkésített beszédfejlődésű gyermek (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált – vizuálisan segített – kommunikációs eszköztárral. A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítséggel

használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülővel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandóak a fejlesztésre. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

8. A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladatunk: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történik. További feladatunk megelőzni

a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizzük, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva határozzuk meg.

Óvoda fejlesztő program a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek (HHH) részére

A köznevelési dokumentumok a nevelési – oktatási intézmények működéséről fokozott figyelmet fordítanak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek (HHH) nevelésére. Részben a nádasdi és környékbeli települések szociokulturális hátterével magyarázható, hogy intézményünkben jelenleg nincs HHH, fokozott gondoskodásra szoruló gyermek. A családsegítő szolgálat sem jelez évek óta a veszélyeztetett gyerekekről, ám a szülők egyre nehezebben birkóznak meg mindennapi életfeltételeik biztosításával. Éppen ezért az óvodának fokozott prevenciós feladata van, amelyet a védőnővel, gyermekorvossal és az említett családsegítő szolgálattal együtt látunk el. Bővül a nagyobb figyelmet igénylő gyermekek köre, ezért különösen a fiúk és az eltérő fejlődésű ütemű gyermekek esetében indokolt a nagyobb odafigyelés és a fokozott prevenciós nevelés.

Az óvodai nevelés során az óvoda valamennyi dolgozója a saját területén hozzájárul a gyermekek egészséges, harmonikus fejlődéséhez, a feltételek maximális biztosításához.

Az egészséges életmódra vonatkozó támogató intézményi munkarendben és házirendben előírt szabályok betartása az intézményben mindenki számára kötelező.

A gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatok ütemezését és koordinálását az óvodavezető látja el.

Mit teszünk a gyermekek egészségfejlesztése és védelme érdekében?

Célunk:

Az intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, az óvoda mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Feladataink:

- A gyermekek fejlettségét, neveltetését folyamatosan figyelemmel kísérjük, szükség esetén segítjük.
- Az egészségügyi törzslapok rendszeres ellenőrzésében és vezetésében a védőnő segítése.
- Kapcsolattartás a házi orvosokkal, védőnőkkel, gyermekjóléti szolgálat képviselőjével, az ételmezésvezetővel
- A logopédiai kezelésre és a pszichológus segítségére szoruló gyermekek folyamatos figyelemmel kísérése.
- A logopédus heti egy alkalommal az óvodában foglalkozik a rászoruló középsős és nagycsoportos gyermekekkel.
- A testi nevelés feltételeinek a biztosítása, különös tekintettel a lúdtalp és tartásjavító gyakorlatokra.
- Az asztmatikus problémák növekvő tendenciája miatt a párologtatás, a rendszeres friss levegő és portalanítás fokozott biztosítása.
- A megfelelő testhygiéniára szoktatás, tanítás a szülővel, a védőnővel és a gyermekorvossal közösen. Beszélgetések szervezése a szülővel az egészséges életmód fontosságáról és az azzal kapcsolatos teendőkről
- A fejlődési elmaradást mutató és magartási problémával küszködő gyermekeket a megfelelő szakszolgálatokhoz irányítjuk.
Tapintatosan informáljuk az érintett szülőt a tapasztalt hiányosságokról, esetleges veszélyekről. Szükség esetén segítséget, tanácsot adunk.
- Mindenki számára közzé tesszük a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények címét, illetve telefonszámát.
- A gyermekekről minden esetben a csoport óvónője adhat felvilágosítást a szülőknek!
- A nevelők készséggel állnak a szülők rendelkezésére, hogy gondjaikat, problémáikat, örömeiket megoszthassák velük.
- A sérült, beteg gyermekek problémájáról társaikkal beszélgetünk. Beilleszkedésükben segítjük őket.
- Empátiára, a másság elfogadására, toleranciára nevelünk.
- A fejlődésben megkésett és a különösen tehetséges gyermekeknek nyújtott segítséget a differenciált nevelés keretein belül valósítjuk meg a fejlődés nyomon követése során feljegyzett tapasztalatok alapján.

Rendszeresen ismétlődő feladataink:

- A nevelési év kezdetén egyeztetjük az esetleges veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, vagy egyéb fokozottabb gondoskodást igénylő gyermekekkel kapcsolatos feladatokat. A csoport óvónői egy-egy érintett gyermekről tájékoztatást adnak az óvodavezetőnek. A csoport dajkájával megbeszéljük a megfelelő bánásmódot, egyeztetik a teendőket.
- Igény szerint történő családlátogatások a csoport óvónőivel a hátrányos helyzetű gyermekek otthonában. Szükség esetén az óvodavezető a gyámügyi előadó, a gyermekjóléti szolgálat képviselője részt vesz a családlátogatásokon.
- A védőnő munkánkat segíti azzal, hogy figyelemmel kíséri a gyermekek szociális helyzetét, s tájékoztatást ad egy-egy szülő vagy gyermek problémájáról.
- A védőnő a fejtetvesség megelőzése érdekében évente legalább két alkalommal, és szükség esetén ellenőrzi a gyermekek fejbőrét.
- Folyamatosan figyelemmel kísérjük azokat a gyermekeket, akiknél otthon a legalapvetőbb higiéniai feltételek hiányoznak. Szükség esetén gondozásukról az óvodában gondoskodunk.
- A házi orvosoktól tájékoztatást kérünk a járványos megbetegedésekről, s az azzal összefüggő teendőkről.
- A betegségből felgyógyult gyermekek - saját és a többiek érdekében - igazolással látogathatják újra az óvodát.
- Fontosnak tartjuk a gyermekbalesetek megelőzését. Az óvoda és környékével alaposan megismertetjük a gyermekeket. A balesetmentes közlekedést gyakorlás során sajátíttatjuk el gyermekeinkkel. Séták, kirándulások előtt a gyermekek figyelmét minden esetben felhívjuk az esetleges veszélyforrásokra és a balesetmentes közlekedés szabályainak betartására. Az udvari játékszerek rendeltetésszerű használatára megtanítjuk a gyermekeket. Az udvaron csak felnőtt felügyelete mellett tartózkodhat gyermek.

2.5.3 Óvodánk hagyományos ünnepei és egyéb rendezvényei

A hagyományos ünnepek, rendezvények az érzelmi és közösségi nevelés terei. A készülődés örömteli várakozási időszaka és a hozzá kapcsolódó sokrétű tevékenység biztosítja ezt. A gyermekek életkoruknak megfelelő szinten vesznek részt az ünnepek előkészítésében az óvoda díszítésében.

Az ünnepek felelőseinek megválasztása az új nevelési év első nevelési értekezletén.

1. Ünnepeink és a hozzá kapcsolódó tevékenységek

Erntedankfest – a betakarítás ünnepe

- Őszi termések, termények betakarítása, gyűjtése, feldolgozása és fogyasztása.
- Kapcsolódó dalok, versek, mondókák.
- Óvónők műsora.
- Első osztályosok meghívása az ünnepre.

Laternefest – Nyílt ünnep a Márton-napi lampionos felvonulás

- Lampionok készítése.
- Tea főzés, zsíroskenyér
- Nagycsoportosok műsora (Szent Márton legendája).
- Énekek, történetek.
- Közös lampionos felvonulás a templomtéren: szülők, nagyszülők, testvérek, iskolások.

Mikulás – nyílt ünnep

- Dalok, versek, mesék, ábrázolási tevékenységek.
- A Mikulás megajándékozza a gyermekeket.

Karácsony – a szeretet és az ajándékozás ünnepe

- Adventi koszorú, adventi naptár, közös gyertyagyújtás a Templomtéren.
- Dalok, versek, mesék.
- Ajándék készítése.
- Közös karácsonyfa.
- Óvodások karácsonyi műsora, Idősek Otthonában is.

Farsang – jelmezes, vidám, táncos ünnep

- Dalok, táncok, versek, ábrázolási tevékenységek.
- Nyílt rendezvény: farsangi bál a Magtárban.
- „Farsang-farka” az óvodában.

Nationalitätenwoche

- Basteln mit alten Materialien, Stoff
- Alte Berufe
- Lehrpfad
- Kochen- backen nach unsere Großeltern
- Tanzhaus

- Mundart
- Spinnstube

Nemzeti ünnepünk: március 15. – hazaszeretetre nevelés

- Kokárda, nemzeti színű zászló
- Dalok, táncok, versek, történetek.
- Megemlékezés az emlékműnél.

Húsvét – tavaszvárás, nyuszi hívása

- Dalok, mesék, versek, ábrázolási tevékenységek.
- Ajándék, nyuszi-fészek.
- Óvónők műsora.
- Tojásgurítás, locsolás.

Május 1.

- Az óvoda egyik fájának feldíszítése májusfává színes szalagokkal.
- Tavaszi dalok, dalos játékok a szabadban.

Anyák napja – Nyílt ünnep

- Csoportonkénti ünnep.
- Ajándék készítése.
- Dalok, versek, táncok, dramatizálás.

Sommerfest – Nyílt ünnep: a nevelési év vidám, közös zárása, nagycsoportosok búcsúzása, búcsúztatása, gyermeknap

- Ballagási tarisznya, ajándék.
- Középsősök ballagató műsora.
- Nagycsoportosok ballagó műsora.
- Népi játékok, versenyjátékok, közös játékok esős nap esetén

Születésnap

- Köszöntés, ajándék.

2. Kirándulások

- Hat évesek év végi kirándulása (falun kívül).
- Kirándulások a helyi nevezetességekhez (Törökvár, István Kápolna, Tájház, műhelyek, pincesor).
- Kirándulás Apátvarasdra.

3. Sportprogramok

- Kézilabda pálya, sportcsarnok alkalmanként igénybevétele.
- Sommerfest, apák napja: játékos versengések

4. Óvoda és a család közös rendezvényei, tevékenységei

- Óvodáskort megelőző szülői értekezlet a bölcsődei csoportban, beszoktatás.
- Szülői értekezletek: szeptemberben, farsang előtt, Sommerfest előtt, nagycsoportban tavasszal.
- Nyílt nap.
- Spinnstube (nagymama, unoka).
- Igény szerint barkácseszt.
- Óvodáért végzett társadalmi munka

5. Egyéb megemlékezések

- Idősek köszöntése.
- Trachttag
- Környezetvédelmi világnap
- Közlekedés napja.

6. Egyéb rendezvények

- Fenntartói kérésre a falu képviselőjében rövid köszöntő műsorok alkalomszerűen (testvérkapcsolat, Nadasdi búcsú).

3 Óvodánk kapcsolatrendszere

- A család

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, a nézetek kicserélése.

Ezért a családok kulturális és nevelési szokásaira, szándékaira építve és azokkal szorosan együttműködve kívánjuk a közös feladatokat megvalósítani.

A családokkal a partnerközpontúság jegyében igyekszünk jó kapcsolatot kialakítani és azt ápolni az óvodai nevelés ideje alatt.

A szülőkkel családlátogatásokon, szülői értekezleteken és változatos tevékenységekkel egybekötött rendezvényeken van módunk véleménycserére, tájékozódásra. Évente legalább 2 szülői értekezletet és egy nagycsoportot értekezletet, igény szerint előadásokat, nyílt napokat tartunk, szervezünk. Nyitottak vagyunk a szülők meghallgatására. A nagy óvodai ünnepünket (Erntedankfest, Laternefest, Advent, Mikulás, Farsang, Anyák napja, Nemzetiségi hét, Sommerfest) is a kapcsolatbővítés jegyében rendezzük

Honlapunkat és facebook oldalunkat folyamatos frissítjük, könyveket, játékokat ajánlunk közös programok szervezünk.

A szülőket tájékoztatjuk az óvodánkban folyó nevelőmunka céljairól, feladatairól és annak megvalósulásáról, s minden egyéb gyermekeket érintő kérdésekről. A gyermekek egyéni fejlődési üteméről folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket. Szükség esetén tanácsot, segítséget adunk. A nagycsoportos korú gyermekekről fejlesztési javaslat készül a szülők számára. Tájékoztatjuk őket a pedagógiai szakszolgálat működéséről, szükség esetén ajánljuk a szolgáltatásaik igénybevételét. Nyitottak vagyunk a gyermekeket szolgáló hasznos kezdeményezés, javaslat, segítség elfogadására. Várjuk, kérjük véleményüket. A szülők érdekképviselői szerveként működő szülői munkaközösséget támogatjuk.

A szülők számára biztosított a házirend és az óvodai pedagógiai program állandó hozzáférése.

- Az iskola

Közös célunk, hogy a gyermekek az óvodáskor végére rendelkezzenek mindazokkal a képességekkel, mely alkalmassá teszik őket az iskolai élet megkezdésére.

A zökkenőmentes óvoda - iskola átmenet érdekében az eddig kialakított jó kapcsolatot kívánatos ápolni. Az iskola és óvoda közötti kiváló kapcsolatot erősíti, hogy az intézmények szomszédos telken helyezkednek el, így a gyermek és az óvodapedagógus közötti kapcsolat az iskolába való belépéssel is megmarad. A szülőket buzdítjuk, hogy vegyenek részt az iskola által szervezett nyílt napokon, ezzel is biztosítva a szülő és a tanító közti bizalmi kapcsolat kialakulását, erősítését.

Az óvoda - iskola átmenetet segítő műhelymunka a tanítónőkkel.

Az iskolához fűződő kapcsolatot továbbra is elsősorban az alsótagozatos nevelők körében tudjuk mélyíteni. Továbbra is ápolni kívánjuk azt a hagyományt, ami a mindenkori nagycsoport és leendő tanítónője közt kialakult. Szívesen fogadjuk, segítjük, az érdeklődő, együttműködni kívánó tanítónőket. Biztosítjuk a lehetőségét annak, hogy a leendő iskolapedagógusok minél több időt tölthessenek a nagycsoportosokkal, megismerkedjenek egymással. A leendő tanítónőket tájékoztatjuk az iskolába készülő gyermekek fejlettségi szintjéről és a gyerekek iskolába lépésével sem szakad meg a kapcsolat tanító és az óvodapedagógus között. Szívesen fogadjuk az iskola meghívását volt növendékeink meglátogatására, az iskolai ünnepi és szakmai rendezvényein való részvételi lehetőségre. Szükségesnek tartjuk a gyermekek fejlődésének utánkövetését az első osztály végéig. Továbbra is várjuk volt óvodásainkat tanítóikkal az óvodai rendezvényeinkre.

Kívánatos és hasznos lenne, ha az iskola fejlesztő pedagógusi képzettséggel is rendelkező munkatársa a fejlesztésre szoruló nagycsoportos gyermekeket a felmérésen túl is segíteni tudná.

- A fenntartó

Az óvodai nevelés feltételrendszerét a fenntartó nemzetiségi önkormányzat biztosítja. Ezért nevelőtestületünk a fenntartó igényeit, elvárásait és lehetőségeit is figyelembe véve tervezi az óvodai nevelés feladatait. A fenntartó támogatásával magas szintű óvodai nevelést biztosítunk Mecseknádasd, Óbánya, Apátvarasd és a más környező településekről hozzánk járó valamennyi óvodáskorú gyermeknek. Munkánkról a fenntartó a szülők, a vezető beszámolói révén, valamint az intézményben történő közvetlen tájékozódás útján tájékozódhat. A fenntartó által biztosított költségvetési összeget az intézmény a szülők, az Országos Német Nemzetiségi Önkormányzat, valamint számos pályázat útján nyert összeggel egészíti ki.

- Nemzetiségi szervezetek

Német nemzetiségi nevelést folytató óvoda lévén fontosnak tartjuk a kisebbségi_szervezetekkel, egyesületekkel, való kapcsolat ápolását. A nemzetiségi nyelv, a kultúra megismertetését és ápolását csak együtt tudjuk jól megvalósítani a multikulturális nevelés érdekében. Ezért kapcsolatot ápolunk a helyi Német Nemzetiségi Néptánc Egyesület, a Gondozási Központtal, a helyi népi kismesterségek művelőivel.

- **Gyermekjóléti szolgálat**

Kapcsolatot tartunk a hátrányos helyzetű gyermekek és családjuk segítése érdekében a gyermekjóléti szolgálat képviselőivel. Szükség esetén megkeressük és tájékoztatjuk egymást, közösen keressük a megoldást. Évente legalább egy alkalommal részt veszünk az éves beszámolón.

- **Kapcsolattartás más intézményekkel**

Kapcsolatot tartunk a környező települések óvodáival.

Kapcsolattartás formái: személyes látogatások, hospitálások, internet, megbeszélések.

Kapcsolattartás tartalma: „jógyakorlat” átvétele átadása, szakmai anyag, német nyelvi tartalmak közvetítése, dokumentációk.

Lehetőség/ igény esetén, testvérkapcsolati oktatási tér kialakítása német nyelvterületen elhelyezkedő és a Kárpát- medencében működő magyar nyelvű intézmények között.

4 Az ellenőrzés, mérés és értékelés rendszere óvodánkban

Az óvoda szervezeti felépítése

Fenntartója a Német Önkormányzat Mecseknádasd képviselőtestülete. A szomszéd község, Óbánya, Apátvarasd feladat-ellátási megállapodás formájában biztosítja óvodánkban gyermekei óvodai nevelését. A nemzetiségi nevelésre vonatkozó véleményezési jogot a helyi Német Önkormányzat gyakorolja.

Céljaink, feladataink az óvodánkban működő alapközösségek összehangolt tevékenysége során valósulnak meg.

Nevelőtestületünkben biztosított a törvény által előírt, minimum 50%-os német nemzetiségi pedagógusellátottság.

A pedagógiai munkát 2 szakképesítéssel rendelkező óvodai dajka segíti, akik mindannyian rendelkeznek szakképesítéssel. A nevelőtestület szoros kapcsolatban áll a bölcsődében dolgozó kisgyermeknevelőkkel.

A szülői munkaközösség segíti az óvoda és a család együttműködését.

Az intézmény vezetője és egyben munkáltatója az óvodavezető. Az óvoda működtetéséért az óvodavezető a felelős. A vezető fő feladata a gyermekekért való felelősség.

A pedagógiai feladatok közé a nevelőtestület vezetése, a nevelőmunka előkészítése, irányítása, ellenőrzése, az óvónők szakmai fejlesztése tartozik. (Az óvoda továbbképzési programját lásd a mellékletben).

Munkáltatói jogköréből adódóan felelős az intézmény működtetéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosításáért, a költségvetés betartásáért.

Tanügyigazgatási feladata, hogy az intézmény törvényesen, a szabályok szerint működjön a közigazgatás részeként. Felelős az alapközösségek érdekképviseleti szerveivel, a fenntartóval, a „külvilággal” való együttműködésért.

A vezetőt elsősorban az óvodapedagógusok és valamennyi alkalmazott segíti.

A nevelőtestület az óvoda legfőbb vezető, irányító szakmai testülete. Tagjai az óvodapedagógusok. A törvény által deklarált jogok illetik meg. A döntések meghozatalában, az ellenőrzésben és a végrehajtásban közreműködik.

Az óvodai csoportok ellenőrzési és értékelési rendszere

Az óvoda céljaiból és feladataiból következik az ellenőrzés és értékelés iránya és módja. Az előzőekben vázolt szervezeti felépítés szerint a vezető végzi.

Dokumentumelemzés

A felvételi - és mulasztási naplókat, csoportnaplókat, éves terveket, részletes ütemterveket az óvoda pedagógiai programjának szellemében ellenőrzi, elemzi az óvodavezető. Ezek időrendje, a vezetői munkatervben és a pedagógiai munka ellenőrzési tervében kerülnek rögzítésre.

Az értékelés egyénileg, majd az ezt követő nevelőtestületi értekezleteken történik.

A nevelőmunka feltételeinek vizsgálata

Az óvoda személyi és tárgyi feltételeinek vizsgálatát az óvodavezető végzi az adott nevelési év értékelésénél, valamint a költségvetés készítésének időszakában. Az új nevelési év igényeit már a nevelési évet záró értekezleten gyűjti össze a vezető az óvónőktől, dajkáktól.

A nevelő- fejlesztő munka ellenőrzése, elemzése, értékelése

Ez az összetett elemző-munka az országos óvodai irányelvek által meghatározott alapfeladatok és a Mecseknádasdi Schlossgarten Óvoda pedagógiai programjában kitűzött feladatok megvalósulását összegzi, s ad újabb iránymutatásokat. Az óvodavezető a dokumentumelemzésekkel egy időben ütemezi a feladatokat, szükség esetén egyéb szakemberek, mint orvos, védőnő, pedagógiai szakszolgálat segítségét is igénybe kell venni.

A gyermekek megismerése, fejlesztése, a fejlődésük nyomon követése

A nevelőtestületünk által meghatározott értékelés alapja a folyamatos - szükség esetén kidolgozott szempontok szerinti - megfigyeléseken és azok dokumentálásán alapszik.

Ahhoz, hogy tudjuk, mely területen kell fejlődnie a gyermeknek, meg kell őt ismernünk. A mérés az óvodában azt jelenti, hogy olyan eljárásokat alkalmazunk, amelynek eredményeképpen eljutunk a gyermekek fejlettségi szintjének megismeréshez.

A megismerés adott pillanata - amikor az eredményeket rögzítjük - alkalmas arra, hogy az adott fejlettségi szintet értékeljük. Így tudjuk meg honnan „mehetünk tovább”.

Tudjuk, hogy az óvodás gyermek folyamatosan érik, változik, fejlődik.

Ez a rendszer folyamatos mérést kíván. Azt is magában hordozza ez a rendszer, hogy minden területet meg kell ismerni, mérni és értékelni.

A folyamatos megismerés, a fejlődés nyomon követése adja meg a fejlesztés talaját. E célból minden gyermekről folyamatosan megfigyelési lapokat vezetünk. A mérőeszközök segítségével rögzítjük az adott időben a gyermekre jellemzőket, a fejlettségi állapotot melyek egyben a fejlesztés újabb kiindulópontjai, maga a fejlesztési terv. Az első megfigyelési tapasztalatokat a gyermek óvodába lépését követően rögzítjük, és folyamatosan vezetjük a megfigyelési lapokat. Óvodába kerülésekor a gyermekről anamnézist is felvesszünk. Célunk, hogy önmagához képest minden gyermek fejlődjön, és az óvodáskor végére megfeleljen az iskolaérettség kritériumainak. Az óvodáskor végén mérjük a „kimenetet”, hogy az egyes gyermek a fejlettség milyen fokán hagyta el az óvodánkat. Ezt a fejlettségi szintet összevetjük a programunkban felvázolt sikerkritériumokkal.

Mindezek a gyermekek fejlődését elősegítő megállapítások, intézkedések, elért eredmények és a szülők tájékoztatásáról szóló feljegyzések alkotják a gyermekek fejlődésének nyomon követését szolgáló dokumentációt.

A szülőket folyamatosan tájékoztatjuk a gyermekek fejlettségi állapotáról.

A vizsgálat módszerei

- Megfigyelési szempontok: az óvónő tapasztalatai, jegyzetei alapján
- Kérdések, beszélgetések, feladatok, cselekedtetés: a gyermekek játécai, tanulási tevékenysége és egyéb cselekedetei alapján, főként spontán, időnként céllal tervezett helyzetben.
- DIFER
- Sprachbeobachtungsbogen nach Monika Jäger- Manz

A helyi pedagógiai program ellenőrzése, értékelése

Óvodai pedagógiai programunk értékelési rendszerét oly módon állítottuk fel, hogy a tapasztalatok tükrében a megerősítést és a továbblépést szolgálja. A közösen felállított célokat, feladatokat a megvalósulás szintjével összevetve elemezzük. A nevelési, fejlesztési terveket (a fejlődést diagnosztizáló és segítő egyéni programokat), feljegyzéseket a vezető ellenőrzi és segíti.

5 Legitimációs záradék

1. Véleményezte:

Mózes Nóra dátum:2020.08.31.
Mecseknádasdi Schlossgarten Óvoda és Bölcsőde nevelőtestülete

2. Egyetértését nyilvánította:

Ulrich Zsuzsanna..... dátum:2020.08.31.
Mecseknádasdi Schlossgarten Óvoda és Bölcsőde Szülői szervezete

3. Elfogadta:

9 igen szavazattal, 0 nem, 0 tartózkodással..... dátum:2020.08.31.
Mecseknádasdi Schlossgarten Óvoda és Bölcsőde nevelőtestülete

.....sz. határozattal..... dátum:2020.08.31.
Mecseknádasdi Schlossgarten Óvoda és Bölcsőde fenntartója

4. Jóváhagyta:

Jánosné Bodnár Brigitta..... dátum:2020.08.31.
Mecseknádasdi Schlossgarten Óvoda és Bölcsőde intézményvezetője

Jogszabályi háttér: Jogszabályi háttér:

- a nemzeti köznevelésről szóló [2011. évi CXCV. törvény](#)
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100179.tv>
- 2020. évi XC. törvény Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2000076.TV>
- a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló [229/2012. \(VIII. 28.\) Korm. rendelet](#),
- a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló [277/1997. \(XII. 22.\) Korm. rendelet](#),
- a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló [20/2012. \(VIII. 31.\) EMMI rendelet](#),
- a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló [1992. évi XXXIII. törvény](#) köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet.
- A nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai nevelés-oktatásának irányelve https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_nemzetisegi_oktatastahoz
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve. https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/A_Sajatos_nevelési_igényű_gyermekek_ovodai_nevelésének_irányelve.docx
- Intézményünk Alapító Okirata
- Intézményünk belső szabályzata /Gyermekvédelem, SzMSz, Házi rend stb./
- Nemzetiségi Óvodai Nevelés Alapelvei
- A pedagógus minősítéshez kapcsolódó útmutató 326/ 2013 (VIII.30.) Korm. rendelet
- 137/2018 (VII. 25.) Kormányrendelet

Felhasznált irodalom jegyzéke

1. Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes: *Gyermeklélektan*, Gondolat, Budapest 1985.
2. Nagy Jenőné: *Óvodai programkészítés, de hogyan*, Oki Budapest 1997.
3. Zilahi Józsefné: *Mese-vers az óvodában I. II.*, Nemzeti Tankönyvkiadó 1993.
4. *Az óvodai irodalmi nevelés módszertana*, Tankönyvkiadó Budapest 1998.
5. Bayer Gabriella: *Gyermekirodalom*, Tankönyvkiadó, Budapest 1985.
6. Zöld óvoda születik, *Óvodai Élet* 1996. 2. Szám
7. dr. Tótszöllősné Varga Tünde: *Mozgásfejlesztés az óvodában*, 1994.
8. *Testnevelés*, Magyar Testnevelési Egyetem, Budapest 1997.
9. *Játékos láb- és tartásjavító torna az óvodában*, Baranya megyei Pedagógiai Intézet, Pécs 1990.
10. Forray Katalin: *Ének az óvodában*, Editio Musica Bp. Zeneműkiadó Kft, 2013.
11. Zilahi Józsefné- Stöckert Károlyné: *Óvodai nevelés játékkal, mesével*, Sopron, 1996.
12. *Honnan hová? Egyénreszabott fejlesztés az óvodában*, NOVUM Kiadó, 2002.
13. *Die Übergang vom Kindergarten zur Grundschule*, Verlag Ludwig Auer GmbH, Donauwörth, 1984.
14. Pappné Gazdag Zsuzsanna: *Szemléletváltás a kisgyermek testnevelésében*, Óvónők Kincsestára 2010. február, Raabe Kiadó
15. Gergely Ildikó: *Mit? Miért? Hogyan?- Mozgásos játékok kézikönyve I.- Egyszerű futójátékok*, Krasznár és Fiai Könyvesbolt Kkt., Bp., 2017.
16. Gergely Ildikó: *Mit? Miért? Hogyan?- Mozgásos játékok kézikönyve III- Labdajátékok*, Krasznár és Fiai Könyvesbolt Kkt., Bp., 2017.
17. Bíró Ildikó: *Élmény a mozgás!* Óvónők Kincsestára, Raabe Kiadó, 2013. február
18. Csíki Mariann: *Jóga a boldog gyermekkorért*, Bookline könyvek, 2017.
19. Monika Jäger- Manz: *Ich sag dir was!*, Bajapress Nyomda, Baja, 2016.

20. Monika Jäger- Manz: *Deutschförderung durch literarische Werke im Kindesalter*, Bajapress Nyomda, Baja, 2015.
21. Monika Jäger- Manz: *Traditionen kindgemäß pflegen*, Bajapress Nyomda, Baja, 2015.
22. https://www.goethe.de/resources/files/pdf37/Wurzeln_und_Flugel.pdf (letöltve: 2020.március 13.) *Wurzel und Flügel*, Selbstverwaltung der Ungarndeutschen, 2010.
23. http://www.udpi.hu/doc/kiadvanyok/wurzeln_und_fluegel/wuf-kindergarten.pdf (letöltve: 2020. március 13.) *Ungarndeutsche Kindergarten zeigen Profil- Unsere Kinderteneingene Konzeption*, Goethe Institut, Budapest, Pécs, 2013.

6 A Pedagógiai Program mellékletei

6.1 Nyilvántartás a pedagógus munkakörben foglalkoztatottak által felsőoktatási intézményben szerzett oklevelekről

Pedagógus neve	Fokozata, beosztása	Felsőoktatási intézmény neve, képzés	Oklevél száma
Jánosné Bodnár Brigitta	német nemzetiségi óvodapedagógus, intézményvezető, mesterpedagógus (szaktanácsadó)	PTE Illyés Gyula Pedagógiai Főiskola; Eötvös József Főiskola, Baja; BME	2000.06.23.- PTD 015696 2009.06.04. -000006 2015.11.30. -17317
Puhl Ildikó	óvodapedagógus gyermekjoga képzés	Hajdúböszörményi Óvónőképző Intézet	
Mózes Nóra	óvodapedagógus, német nemzetiségi óvodapedagógus folyamatban, végzés éve 2021.	PTE Illyés Gyula Pedagógiai Főiskola	2017.06.26.-N- 632/2017
Bareith Magdolna	német nemzetiségi óvodapedagógus, kisgyermekkor mozgásprevenziós fejlesztőpedagógus	Eötvös József Főiskola, Baja	2018.06.10. N- 13/2018.NNoP; 2019.06.18. L- 79/2019.KM

I. A szakvizsgára vonatkozó alapprogram

A közoktatásról szóló törvény 17. §-ának (5) bekezdése alapján a pedagógus-szakvizsga letételét alkalmazási feltételként első ízben azoktól lehet megkövetelni, akik 1998. augusztus 31.-e után kezdik meg tanulmányaikat a pedagógusképzést folytató felsőoktatási intézményben az első alapképzésben.

II. A továbbképzésre vonatkozó alapprogram

277/1997. (XII. 22.) Korm. Rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről 4. § (2) A pedagógus a pedagógus-munkakör betöltésére jogosító oklevél megszerzését követő hetedik év szeptember hónap első munkanapjától addig az évig, amelyben az ötvenötödik életévét betölti, augusztus hónap utolsó munkanapjáig vesz részt .

2019.szeptember 1.-től alkalmazott gyakornokunk 2021.augusztus 31.-ig köteles letenni a minősítő vizsgát.

1.) A továbbképzésre vonatkozó alapelvek

Áttekintve óvodánk rövid és hosszú távú terveit, valamint az érvényben lévő jogszabályok értelmében nevelőtestületünk a továbbképzések ütemezéséről a következőképp határozott

a.) A továbbképzés járuljon hozzá a már meglévő pedagógus alapképzéssel szerzett ismeretek és jártasságok megújításához, elmélyítéséhez, kiegészítéséhez.

Előnyt élveznek azok a továbbképzések, amelyek a szociális, mentálhigiénés hátránnyal, valamint valamilyen fogyatékossággal érkező gyermekek fejlesztését segítik.

b.) A továbbképzésen elsajátított ismereteket a gyakorlatban is alkalmazzák, a nevelőtestület tagjaival ismertessék.

III. A finanszírozási alapprogram

A továbbképzéseken felmerülő útiköltséget, szállást, étkezést és a szakkönyveket a továbbtanuló pedagógus részére a fenntartó részben, vagy teljes egészében finanszírozza.

1. 277/1997. (XII. 22.) Korm. Rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről 16. § (1) szerint a pedagógus-továbbképzés az állami köznevelési közfeladat-ellátás keretében térítésmentes.

(2) A pedagógus-továbbképzési költségek fedezéséhez hozzájárul a központi költségvetés, a fenntartó, a munkáltató.

Ha a pedagógus nem az állami köznevelési közfeladat-ellátás keretében vesz részt a továbbképzésen, a részvételi díj kifizetéséhez való hozzájárulás nem lehet több a díj nyolcvan százalékánál.

(3) Ha a továbbképzésben való részvétel a pedagógus minősítéséhez szükséges, a részvételi díj teljes összege finanszírozható.

2. A más által nem fedezett költségeket, utiköltséget, szállást, étkezést, szakkönyveket a résztvevő viseli.

3. A továbbképzésen résztvevő kollégát a nevelőtestület többi tagja egyenlő arányban helyettesíti. A helyettesítésért a pedagógust díjazás vagy szabadidő illeti meg.

6.2 Unser traditioneller Grundstoff / Német törzsanyag

I. Reime / Mondóka

Tez is tǝ tamǝ, te schlechte ti Pflamǝ,
te lestsǝ tsam, te trechtsǝ Ham,
Un te Putznekǝlǝ fristsǝ alǝ tsam.

Krivǝlǝ-kravǝlǝ, salzǝlǝ-schmalzǝlǝ,
Elǝpochǝ Nazǝ gǝzochǝ, Halǝ gezopft,
uf ti Kischlǝ gǝklopft un ǝ Patschhant.

Ross ross rill, te Paur hat ǝn Fill,
Fill laft wek, te Paur licht in Treck,
alǝ plums, lichtr trin.

Ross ross rill, te Paur hat ǝn Fill,
Te Fill k^con net lawǝ, te Paur mus fǝk^cawǝ,
Raidǝmǝ-raidǝmǝ iwǝr ǝn Krawǝ,
feldr nai so musr sachǝ,
alǝ plums lichtr trin.

Ich pin ǝ klanr K^cenich, keptmr net so wenich,
Last mich net so lang ta stee, ich wil Haislǝ waidr kee.

A-tswa-trai, hik-hok-hai, hik-hok-hawǝstroo,
te Milr hat sai Waip fǝlan, te Sepi hatsǝ kfunǝ,
ti Mais schlachǝ ti Truml, ti K^c atse ken
ti Stuwǝ aus,
ti Spatsǝ trachǝ ten Treck naus,
sitzt ǝ Fechǝlǝ uf ten Tach un hat sich pal schon schepkǝlacht.

Halǝ-halǝ Schlizlplumǝ, liwǝ Motr wu hatǝschǝ kfunǝ,
uf ti krinǝ Wizǝ, wu di Kelwǝ pizǝ,
wu ti Puwǝ ranzǝ, wu ti Malich tanzǝ.

Halǝ-halǝ Sechǝ, trai Tak Rechǝ,
trai Tak Schnee, marichǝ tuts nimi weh.

Ich un tu, Milesch K^cu, Milesch Ezǝl, tes pist tu.

Jets ist aus, am Podǝ springt ǝ Maus,
Hadn rodǝ K^citl o, marichǝ kets widr o.

Sunǝ-Sunǝ schainǝ fame iwr ti Rainǝ,
famǝ iwr ǝs Klokǝhaus, schaun trai Popǝ raus,
ti anǝ schpint Saidǝ, ti anǝ schpint Waidǝ,
ti anǝ schpint ǝ rodǝ Rock fiǝ unzn liwǝn Hergot.

(...) haz ich, sche pin ich, waz ich,
Schtroh Hansi makstə mich, Saprlot ich hai dich.

Mezr, Kawl, Scher un Licht
k^cet fiə klanə K^cinr nicht.

III. Naujahrsspruch / Köszöntő

Ich wintsh aich ən koldənə Fisch,
in jedn Eck ən gəpakənə Fisch,
mit trin ə Klas vol Wai,
soll Her un Frau kliklich sai.

IV. Lieder / Dalok

Haia-popaia, Sumr k^cimt ə Maiə
alə Mailich schpilə ken, mus ich pa di Wichə sten,
mech ti Wichə knip-knap, schlaf tu klanr Plecksack.

Schlaf K^cintlə schlaf, te Fatr hit ti Schaf,
ti Motr hit ti Leməlich, ti prengt a schetsvol Seməlich,
Schlaf K^cintlə schlaf.

Patschi-patschi Hendi tsam, was wet te Tada prengə,
Waizə Schu un rodə Schtrimpf, wet ti (...) schpringə.

Ringl-ringl Raiə, sain mə K^cinr traie,
Setzəmr uf ten Holrpusch, machmr alə husch-husch-husch.

Schnaidr-Schnaidr, schnaidr K^cats ən Schwants ap,
schnaidn toch net kants ap, lasrə noch ən Schtimpflə sten,
tas tes Tsitsələ k^con mauzə ken.

Radə-radə randələ, we hat mai Schtanələ, mai lipstəs K^cint,
o wi klinglt tas in ten Putrfas, rat mal!

Has, Has lechmr Ai, krichst a Faichələ, Has, Has k^cum.

V. Kreisspiele/ Körjátékok

Im Keller ist es finster, warum soll es finster sain,
wenn der Mont so hellə schaint, sait allə ruich un kuschet aich.

Husirə-husarə wu sain tan unzə Kents,

Teut trunə in dəPechlə, tuot weschəzə irə Schwents,
Tuot trowə am Perich, tuot schtet ə schwatsə K^cu,
ti Malich tunzə melgə, ti Puwə schau drtsu.

Trai Sumr, trai Windr, trai Epflsfra, holaradi-holari-holaradiho,
wen ti Lisi tanzə ket, hatsə ja k^ca Schu,
tsichtsə aldə Patschkr o, pindsə hinə tsu.

Wu sitst ti aldə Wittrau, in Rechə un in Schnee,
was kipstrə ta tsu essə, Tsukr un K^cafee,
//: Tsipfl-tsapfl Putrkrapfə, aldi-aldi k^cum ://

Klanr Schlim pist tu, wais tu was ich tu,
ich scheck tich in ən Hawəsack un pindn owə tsu,
un wen tu ta noch schraist, o pite lass mich raus,
ta pind ich in noch festr tsu un sets mich owə trauf.

Hergotsfechlə flich fuot mai Haislə prent mai K^cintlə flent,
mai Herlə sitst in Wietshaus un trinkt ə Klas vol Pier aus.

Geh hinaus auf ti krüne Wizə, Blumen pflücken für meine Lizl,
Blumen pflücken, Kräntslein binden, rote Rose, Vergissnichtmein.

V. Kinderspiele / Hagymányörzö játékok

- Eier schipln nach Ostern
- Raf traiwə in Sumr
- Kaspockhipfə
- Palər schpilə

6.3 Sprachförderung beim sozialen Lernen- benutzte Sprachwendungen während des Tagesablaufs

Empfang der Kinder:

- Guten Morgen/ Tag!
- Grüß(t) dich/ euch!
- Hallo, wie geht es dir/ euch!
- Möchtest du spielen?

Verabschieden:

- Auf Wiedersehen!
- Tschüss!
- Schöne Wochenende!
- Bis Morgen!

Lob, Anerkennung:

- Ja, schön gemacht!
- Sehr gut! Super! Klasse!
- Toll! Du warst sehr geschickt!
- Gut gemacht!

Motivieren:

- Versuch es noch einmal!
- Weiter so!
- Pass(t) bitte auf! Pass auf dich auf!
- Noch einmal!

In den Waschraum:

- Was machen wir? – Pipi machen, Hände waschen mit Seife, Zähne putzen.
 - Hände schütteln, Hände trocknen mit dem Handtuch!
- (Aa machen, kacken)

Um etwas bitten:

- Bitte! Bitte schön!
- Gib/ Gebt mir bitte!
- Zieh(t), dich/ euch um!
- Hilf/ Helft mir bitte!
- Möchtest du/ Möchtet ihr Tee/ Kakao/ Milch/ Obst/ Gemüse/ uws.
- Ich möchte...
- Darf ich gehen?

Allgemeines:

- Setzt dich / euch!
- Steh(t) auf!
- Wie geht es dir/ euch!
- Leise bitte! Sei(d) bitte still!
- Räume /räumt bitte das Spielzeug auf! Aufräumen bitte!
- Bildet einen Kreis!
- Was ist dein/ eure Zeichen!
- Wie heißt du? Ich heiße.
- Wo wohnst du? Ich wohne in...
- Welcher Tag/ Monat/ Jahreszeit ist heute/ jetzt?
- Was ist passiert? Alles in Ordnung?

Weitere Satzmodelle:

- Steht bitte in der Reihe!
- Was machen wir? Frühstück, Obst essen, Mittagessen essen , schlafen.
- Was für ein Obst/ Gemüse essen wir heute? Was essen wir?
- Wo sind deine/ eure Schuhe? Schuhe wächseln.

Materialien

Der Stuhl, das Fenster, die Tür, der Schrank, das Buch, der Teller, das Glas, das Bett, das Besteck, der Löffel, die Gabel, das Messer, die Kanne, die Puppe, die Kuscheltier, das Puzzel, die Bauklötze, der LEGO/ Duplostein, das Fahrzeug, das Auto, das Kleiderstück.

Hof

Die Pflanze, die Blume, der Baum, das Holz, das Seil, das Gras, der Stein, die Schaukel, das Klettergerüst, der Beton, das Fahrzeug, das Auto, die Ampel, das Fahrrad, der Greifer, der Sandkasten, das Dach, der Himmel.

Gewohnheiten- Tätigkeiten

Hände waschen, Zahne putzen, spucken, ausspülen, Pipi machen, kacken- Aa machen, Obst essen, frühstücken, Mittagessen essen, schlafen, hinliegen, Augen zumachen, spielen, aufräumen, packen, falten, schneiden, zählen, zeigen, sagen, bewegen, kleben, zerrissen, singen, springen, erklären.

Essen

Das Wasser, der Tee, der Kakao, die Milch, der Kaffee, die Suppe, der Eintopf, die Soße, das Fleisch, der Fisch, das Reis, die Nudel, der Teig, das Mehl, das Ei, die Butter, die Margarine, der Frischkäse, der Käse, der Aufschnitt, die Marmelade/ Konfitüre, das Brot, der Krapfen/ Pfannkuchen, die Palatschinken.

Familienmitglieder

Der Vater, die Mutter, das Kind, das Baby, die Schwester, der Bruder, die Geschwister, der Großvater, die Großmutter, der Onkel, die Tante, die Kusine, der Cousin, der/die Vetter/in.

Körperteile

Der Kopf, der Fuß, das Bein, der Arm, die Hand, die Augen, die Ohren, der Mund, die Zähne, die Haare, der Popo, der Ellenbogen, das Knie, die Schulter, der Hals, der Rücken, der Bauch, die Augenbraue.

Kleidungsstücke

Die Socke, die Hose, die Strumpfhose, die Unterhose, das T-Shirt, der Pullover (Pulli), die Strickjacke, die Jacke, die Mütze, der Schal, die Handschuhe, die Schuhe, der Stiefel, der Gummistiefel, der Pantoffel, die Badeanzug, die Tasche.

Waschraum

Die Dusche, die Toilette, das Waschbecken, der Zahnbecher, die Zahnbürste, die Zahnpasta, die Seife, der Spiegel, das Handtuch, der Kamm, die Haarbürste.

Zählen von 0- 20

Tage der Woche- Montag, Dienstag, Mittwoch, Donnerstag, Freitag, Samstag, Sonntag.

Monaten des Jahres- Januar, Februar, März, April, Juni, Juli, August, September, Oktober, November, Dezember.

Wetter

Es blitzt. Es donnert. Der Wind weht. Es schneit. Es gibt Schnee. Es regnet. Die Sonne scheint. Es ist wolkig. Es ist neblig. Die Sonne, die Wolke, der Schnee, der Wind, der Regen, der Nebel.

Farben

rot, blau, weiß, schwarz, pink, lila, rosa(rot)gelb, orange, grün, grau, bunt.

Tiere

Das Pferd, die Ente, das Schaf, der Affe, die Ziege, die Eule, die Spinne, der Vogel, der Bär, der Esel, die Biene, das Küken, das Schwein, der Fisch, die Maus, die Kuh, der Hase, der Elefant, die Schlange, der Hund.

Jahreszeiten

Der Frühling, der Sommer, der Herbst, der Winter

Gemüse

Der Rettich, die Gurke, die Tomate, die Karotte, der Blumenkohl, die Wirsing, grüne Bohnen, der (Kopf)Salat, die Zwiebel, grüne Erbsen, der Kohlrabi, das Kraut, der Pilz, die Kartoffel, die rote Bete, der Knoblauch, der Paprika.

Obst

Die Wassermelone, die Traube, die Orange, die Ananas, die Saurekirsche, die Banane, die Pflaume, der Pfirsich, der Apfel, die Birne, die Kirsche, die Aprikose, die Zitrone, die Zuckermelone, die Himbeere, die Erdbeere.

Gegenteile

Gerade- schief, hoch- tief, dunkel- hell, langsam- schnell, leise- laut, groß- klein, eckig- rund, viel- wenig, draußen- innen ,oben- unten, dick- dünn, traurig- froh, nah- fern.

Instrumenten

Die Trommel, das Akkordeon, die Gitarre, die Trompete, die Blockflöte, das Klavier, die Violine, die Flöte, das Saxofon, das Xylophone, das Klangholz, die Rassel, die Triangel, das Zymbel, die Geige, das Metallofon,

Bewegungen

Aufstehen, hinsitzen, laufen, gehen, klettern, springen, hüpfen, werfen, fangen, klatschen, schnipsen, nicken, stampfen, tanzen, umdrehen.

Der Ball, das Paar, der Reifen, das Seil, der Bohnensack, der Kreis.